

Møte onsdag den 2. mai kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 79):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 20)
2. Interpellasjon fra representanten Harald T. Nesvik til justisministeren:

«Fra mange arbeidstakere, særlig i omsorgsykker, har jeg mottatt henvendelser om yrkesskader og om arbeidstakernes problemer med å oppnå sine rettigheter. De fleste hevder at saken går rimelig greit gjennom trygdeverket. Eventuell uførepensjon innvilges, og trygdeverket konstaterer at det dreier seg om yrkesskade. Arbeidsgiver er pliktig forsikret mot yrkesskade, men forsikringsselskapene aksepterer ikke skadene. Det tar ofte mange år å komme frem til enighet. Arbeidsgiver, som i disse tilfeller er kommunen, yter ingen eller liten assistanse i kampen mot forsikringsselskapet, og klienten må gjennomføre hele prosessen på egen hånd til tross for at arbeidsgiver er avtalepart overfor forsikringsselskapet. Slik praksis kan ikke aksepteres, og jeg mener forsikringsselskapet bør være pliktig til å utbetale forsikringen når trygdeverket har konstatert yrkesskade. Hva vil statsråden gjøre så yrkesskadde får sine rettigheter?»
3. Referat

Presidenten: Representantene Anita Apeltun Sæle, Inge Myrvoll, Tomas Norvoll, Lars Rise, Annelise Høegh, Einar Steensnæs, Jan Simonsen, Jorunn Ringstad og Tom Thoresen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Oppland fylke: Terje Stenseng

For Sogn og Fjordane fylke: Gunn Steinhovden

For Sør-Trøndelag fylke: Joar T. Brobakk

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tillater meg å foreslå Kenneth Svendsen.

Presidenten: Kenneth Svendsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kenneth Svendsen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Statsråd Trond Giske overbrakte to kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Petter Løvik vil fremsette et privat forslag.

Petter Løvik (H): På vegner av representanten Inge Lønning og meg sjølv vil eg sette fram eit forslag om tiltak for å betre læremiddelsituasjonen for blinde og svaksynte elevar.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil fremsette et privat forslag.

Karin Andersen (SV): På vegne av representantene Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm, Magnhild Meltveit Kleppa og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om nødvendige regelverksendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkespassive.

Presidenten: Representanten Rolf Reikvam vil fremsette et privat forslag.

Rolf Reikvam (SV): På vegne av Kristin Halvorsen og meg selv vil jeg fremsette et forslag om at det utarbeides en fireårig handlingsplan for økt satsing på grunnskolen.

Presidenten: Representanten Jørn L. Stang vil også fremsette et privat forslag.

Jørn L. Stang (uavh): På vegne av Vidar Kleppe og meg selv vil jeg fremme forslag om å innføre obligatorisk hiv/aidstest av alle som søker oppholdstillatelse i Norge.

Presidenten: De fremsatte forslag vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Jens Stoltenberg
- statsråd Trond Giske

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi begynner da med første hovedspørsmål, fra representanten Kjell Magne Bondevik.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

For over et halvt år siden tok tidligere statsminister Odvar Nordli fortjenstfullt opp situasjonen for fattige barn i Norge, de såkalte fattigbarna. Det finnes flere titusener av dem. Mange av dem har så dårlig råd at de ikke kan være med på turer med skole eller idrettslag, de våger ikke fortelle foreldrene sine om geburtsdagselskap fordi de vet at foreldrene ikke har råd til å kjøpe gaver.

Statsministeren sa for et halvt år siden at dette er noe vi må gjøre noe med. Hva har Regjeringen konkret gjort med situasjonen for fattigbarna i Norge?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er helt enig i at det er veldig viktig å gjøre noe med forholdene for alle fattige i Norge, men spesielt for fattige barn.

Det vi har gjort, er flere ting. Blant annet har vi lagt fram en handlingsplan i langtidsplanen for bekjempelse av fattigdom, og vi har lagt fram nye retningslinjer for sosialhjelpssatser. Så fikk vi nå nye tall som viser at halvparten av de fattige barna er innvandrere. Det illustrerer kanskje det som er hovedproblemet, nemlig at fattigdom først og fremst finnes i de gruppene som faller litt på utsiden av det tradisjonelle norske samfunnet. Det betyr at alt som kan gjøres for integrering av innvandrere – få flere innvandrere i jobb og lære dem mer norsk – er blant de viktige tiltakene for å bekjempe fattigdom blant barn. Derfor har vi vært opptatt av og har lagt fram forslag om å styrke kravene i forhold til norskundervisning for innvandrere for å få til mer integrering. Vi har videreført de ordningene vi selv tok initiativ til i forhold til gratis barnehage tilbud i bydeler med mange innvandrere i Oslo. Og ett av argumentene mot kontantstøtten, som også evalueringen viser, er at kontantstøtten bidrar til å befeste en situasjon der innvandrerbarn, spesielt av pakistansk og somalisk opprinnelse, i liten grad går i barnehage. Det bidrar til et mønster der disse ikke kommer inn på ordinært vis i det norske samfunnet, og dermed befester det at halvparten av de fattige barna er innvandrere. Så det handler om mange tiltak. Det handler om å få folk i jobb. Det handler ikke minst om å integrere innvandre- re, og der er vi altså i gang med flere tiltak.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg takker statsministeren for svaret. Det inneholdt ikke så veldig mye konkret om hva som er gjort for denne viktige gruppen.

Statsministeren nevnte normerte sosialhjelpssatser – det var det faktisk sentrumsregjeringen som foreslo. Statsministeren gikk forbi at Arbeiderpartiet, under motstand fra sentrum, har redusert overgangsstøtten ned til tre år for enslige mødre. Mange av fattigbarna finnes i disse familiene. Så prøver han også her å gjøre kontantstøtten til et problem. Saken er at evalueringen viser at kontantstøtten har virket inntektsutjænnende. Den går i større grad til familier med lave inntekter enn til familier med høye inntekter. Statsministeren sa ingenting om det som også er viktig for disse gruppene, nemlig økt barne-

tilllegg i folketrygden, bostøtte til barnefamilier og spesielt bostøtte til unge uføre.

Hva vil Regjeringen konkret gjøre med slike tiltak?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er mange ulike grunner til at mennesker er fattige i Norge. I all hovedsak legger vi opp til at folk skal kunne leve av egen inntekt, og at de, hvis de ikke kan leve av egen inntekt, kan leve av trygd – uføretrygd eller annen form for trygd. Så er det noen som faller helt utenfor. Halvparten av dem som faller helt utenfor blant barna, er innvandrere. Da sier vi at et hovedvirkemiddel er alt innen integrering. Så sier vi i tillegg at er det noe evalueringen av kontantstøtten viser, er det nettopp at kontantstøtten bidrar til å gjøre det enda vanskeligere å sørge for at innvandrerbarn går i barnehage, lærer norsk og blir integrert. Det må jeg ha lov til å påpeke fordi halvparten av de fattige barna er innvandrerbarn. Da er det nettopp integrering som er nøkkelen.

Så har vi lagt fram tiltak. Det er mange tiltak i langtidsplanen, jeg kan gå gjennom dem. De handler bl.a. om boligtiltak for de vanskeligst stilte. Vi har hatt tidenes største økning i etableringslån til dem som er vanskeligst stilt på boligmarkedet, og en kraftig økning i bygging av utleieboliger og studentboliger.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Magnhild Meltveit Kleppa.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er snart to år sia sentrumsregjeringa la fram utjæmningsmeldinga, ei melding som Arbeidarpartiet i utgangspunktet ikkje ville ha. Det som Arbeidarpartiet konkret har gjort sia då, er å føra vidare nokre av dei tiltaka som sentrumsregjeringa føreslo. Utover det er det svært lite konkret. Det er faktisk oppsiktsekkjande få konkrete forslag i Regjeringa sitt langtidsprogram.

Lat meg fokusera på eitt punkt som statsministeren ikkje nemnde, som betyr veldig mykje for dei fattigaste familiane, nemleg kommuneøkonomien. Statsministeren sytte for ei god påplussing i fjor, som vart følgd opp og forsterka av sentrumspartia i Stortinget. Likevel har kommunane i år større utgifter enn inntekter. Dei kuttar når det gjeld barn og unge, og det går ut over dei aller fattigaste familiane på nytt.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er helt enig i at kommuneøkonomi er én viktig faktor i kampen mot fattigdom blant barn, og jeg er glad for at representanten Meltveit Kleppa sier at Regjeringen sørget for en god påplussing. Den påplussingen vi foreslo, er faktisk den største på svært mange år, og den gir vesentlig mer penger til kommunene enn sentrumsregjeringen noen gang la opp til. Det er ikke nok, men det er et viktig skritt bl.a. for å gjøre det mulig å satse på barnehage, skole og andre ting som er viktig for alle barn, men spesielt for fattige barn.

Så har vi gjort andre ting. Vi har f.eks. redusert skatten på lave lønnsinntekter. Vi har fått støtte av sentrum for det, og er glad for det. Det er vedtatt og gjennomført.

Vi har gjennomført omfattende tiltak for sosial boligbygging: flere studentboliger, flere utleieboliger, økte husbankrammer og en historisk økning i det som kalles etableringslån til særskilt vanskeligstilte i boligmarkedet. Alt dette er konkrete tiltak som allerede er vedtatt. Så har vi satset på arbeidsmarkedstiltak, for hovedproblemet er de ledige som ikke kommer inn på arbeidsmarkedet. Og vi satser mer på integrering av innvandrere, for halvparten av de fattige er innvandrere.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV): Langsiktige tiltak er nødvendig, og er vel og bra. Det er SV enig i. Men akutt nød krever akutte tiltak. Vi vet at det i hvert fall er over 20 000 barn som nå lever i økonomisk fattigdom. Og det vi også vet, er at barndommen ikke kommer i reprise. De som opplever dette, får med seg et sjølbilde som jeg håper statsministeren og SV er enige om at vi skal gjøre alt vi kan for å bedre, gjøre alt vi kan for at de skal få en annen mulighet.

En av de tingene som går rett på de fattige barnefamilie, er at de fleste av dem får sosialhjelp enten som hel inntekt eller som deler av inntekt. Vi vet at både statsministeren og jeg har fått barnetrygden utbetalt krone for krone, uansett hvor mye vi har tjent, mens de som får sosialhjelp, ifølge Regjeringa nå skal trekkes for disse pengene. Mener statsministeren at dette er en rettferdig fordeling mellom oss rike og de som har så lite at de må få sosialhjelp?

Statsminister Jens Stoltenberg: Hvis det var slik at fattigdom var *ett* entydig problem, så hadde det vært enkelt å løse det. Problemet er at det er mange årsaker til fattigdom blant barn. En viktig årsak er altså manglende integrering av innvandrere. En annen viktig årsak er rusmiddelmissbruk blant foreldrene i andre grupper. Og da er det ikke alltid slik at mer kontanter er svaret. Ofte er det slik at flere tjenester, bedre og billigere barnehager, bedre oppfølging fra barnevernets side, bedre norskopplæring, flere integreringstiltak for innvandrere, mer rusmiddelomsorg og utbygging av rusmiddelbehandlingen er vel så viktig for å bekjempe fattigdom som økte kontantoverføringer til de som er fattige, selv om det også i noen tilfeller kan være det riktige virkemiddelet. Det er overhodet ikke noe nytt. Det er også et helt riktig prinsipp at når man vurderer en behovsprøvd ordning som sosialhjelpen, skal man ta hensyn til alle andre inntekter man også har, enten det er barnetrygd, kontantstøtte eller andre typer inntekter. Det er et prinsipp vi har hatt lenge, og et godt prinsipp.

Presidenten: Valgerd Svarstad Haugland – til oppfølgingsspørsmål.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Den problemstillinga som er framme no, er ei veldig viktig problemstilling. Eg reagerer litt på den saksopplysninga statsmi-

nisteren kom med når han trekkjer inn kontantstøtta, at den gjer innvandrarborna og familiene deira fattigare. Eg lurar på om vi har lese den same evalueringsrapporten. Det evalueringsrapporten viser, er at kontantstøtta har hatt minimal innverknad på innvandrarfamiliene sin bruk av barnehage. Dei har tradisjon for å vera heime med borna. Vi snakkar om born med alder opp til tre år. Er det ikkje slik at òg innvandrarborna sin rett til å få vera heime saman med mor og far er viktig, og at det faktisk òg er viktig at dei lærer sitt eige morsmål før dei blir tre år og skal førebuast til å koma inn i skulen? I tillegg viser òg faktisk evalueringsrapporten at søskena til småborna i innvandrarfamiliene ikkje har blitt tatt ut av barnehagen etter at kontantstøtta vart innført. Så verknaden av kontantstøtta for innvandrarborna kan berre vera at dei får meir pengar å rutta med (presidenten klubbar). Elles har dei foranda återferda si veldig lite. Og då lurar eg på ...

Presidenten: Nå er det ikke mer tid å rutte med.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Nei – men kvar har statsministeren sin informasjon frå, når det han svarar, er gale?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg har lest evalueringsrapporten, og spesielt de avsnitt som handler om innvandrere. Utgangspunktet er følgende: Statistisk sentralbyrå har foretatt en ny undersøkelse og kommet med nye tall som viser at halvparten av de fattige barna er innvandrerbarn, og at hovedproblemet er integrering, manglende norskkunnskaper, manglende deltakelse i det norske samfunnet. Det andre er at evalueringsrapporten viser at innvandrerbarn i svært liten grad – det varierer litt mellom ulike grupper – går i barnehage, og at det er en årsak til manglende integrering. Og så sier evalueringsrapporten at dette kan ha blitt befestet gjennom kontantstøtten fordi kontantstøtten gjør det veldig dyrt å ha barn i barnehage, både fordi man først må betale 3 000 eller 4000 kr eller hva det er for barnehageplassen, og i tillegg mister man kontantstøtten, slik at den faktiske kostnaden kanskje blir 5 000–6 000 kr for en barnehageplass. Da befestes et mønster der de fleste av barna i den aktuelle aldersgruppen ikke er i barnehage – f.eks. blant pakistanske barn over 90 pst.. Det undergraver integreringspolitikken og bidrar til å befeste fattigdom blant innvandrerbarn.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har et spørsmål til statsministeren om trygdeoppgjøret.

I fjor påviste Norsk Pensjonistforbund, LO og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon at opp gjennom årene var grunnbeløpet i folketrygden sterkt underregulert, og de bad om å få en opptrappingsplan for grunnbeløpet, uspesifisert hvor høyt. Jeg kunne tenke meg å spørre statsministeren om han er enig i at når staten nå har en meget god økonomi, kan det være mulig å gjenopprette

noe av denne underreguleringen. Kan Regjeringen tenke seg å være med på en opptrappingsplan for å gjenopprette verdien av grunnbeløpet, og at det ved det kommende trygdeoppgjøret gjøres et ekstraordinært løft i dette grunnbeløpet, slik at alle pensjonister som nå møter de økte strømpriser, økte boomkostninger og økte utgifter får en bedre økonomi når staten har råd til det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Vi skal snart sette i gang med selve trygdeoppgjøret. Vi er opptatt av å sikre folketrygden, og det betyr også en god regulering av grunnbeløpet, der det tas hensyn til den inntektsutviklingen andre grupper og lønnstakere har hatt. Det skal vi sørge for i dette trygdeoppgjøret. Jeg tror det vil være galt av meg nå å gå mer inn på enkelthetene i det oppgjøret, når vi altså ennå ikke har kommet i gang med selve oppgjøret. Men de prinsippene som handler om at vi skal ha en regulering av G som tar hensyn til utviklingen i inntekt for andre grupper, skal selvsagt også være gjeldende for dette trygdeoppgjøret.

Carl I. Hagen (Frp): Nå er det slik at Regjeringen har vært mot forslag bl.a. fra Fremskrittspartiet om å reglementsfeste at reguleringen skal være den samme som lønnsutviklingen for yrkesaktive. Det har vært en vedvarende underregulering. Selv om statsministeren sier man tar hensyn til det, har det altså vært en underregulering i forhold til lønnsutviklingen, og det er jo slik at også pensjonister må betale sine strømregninger med penger. Det hjelper ikke med samme prosentvise økning for dem som i utgangspunktet har lavere inntekter. Hvis de får nesten samme prosent, blir det mindre i kroner og øre. Derfor er det nå på tide med et løft i grunnbeløpet, slik at alle pensjonister kan nyte godt av det.

Statsministeren har ofte vist til fremtiden når det gjelder bruk av den gode økonomien. Er det ikke slik at også statsministeren mener at når det de facto har vært en underregulering i forhold til lønnsutviklingen for yrkesaktive, så har staten nå råd til å ta noe av dette igjen, f.eks. i hvert fall gjenopprette grunnbeløpets verdi til slik det var i 1990? Kan ikke statsministeren være med på at tiden nå er inne for en heving av pensjonene?

Statsminister Jens Stoltenberg: Etter at vi i et par år ikke nådde fram til enighet i trygdeoppgjøret mellom Regjeringen og pensjonistenes organisasjoner, kom min regjering i fjor vår fram til enighet med pensjonistorganisasjonene om trygdeoppgjøret. Og når Regjeringen og pensjonistorganisasjonene er enige om trygdeoppgjøret, er vel det et uttrykk for at det må være et rimelig godt oppgjør, sett fra pensjonistenes side.

Vi tar sikte på å oppnå enighet med pensjonistorganisasjonene også i år. Vi kommer ikke til å legge opp til noe brudd. Det innebærer at vi skal ha en regulering av G der man tar utgangspunkt i den lønnsutviklingen som har vært for andre grupper, og skal være sikre på at man følger den, og der vi også selvsagt skal ta hensyn til utviklingen i fjor. Men jeg tror at det å tallfeste mer nå, vil være galt. Vi ble enige med pensjonistorganisasjonene i

fjor. De anbefalte forslaget, og jeg håper selvsagt at de også vil anbefale det forslaget som vi vil forhandle med dem om i dagene som kommer.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Petersen (H): Mitt spørsmål går til statsministeren. Siden jeg er i det myke hjørnet i dag, vil jeg fiske etter et positivt svar. Jeg er ganske oppildnet av at statsministeren i en debatt i forrige uke sa seg helt enig med Høyre når det gjaldt toppskattspørsmålene. Jeg ser at utenriksministeren nå synes at det å si nei til treningsmoms er en helt naturlig sak, og jeg vil da fiske etter ytterligere et svar hvor statsministeren kan si seg enig med Høyre.

Den påtroppende LO-leder Gerd-Liv Valla sa til Nettavisen for kort tid siden:

«I Sverige er det et krav for å få arbeidsledighetstrygd at arbeidstakeren er organisert. Vi må antakelig tenke på samme måte i Norge også i tiden framover.»

Kan statsministeren si seg enig med Høyre i at slik kan vi selvfølgelig ikke tenke, denne type tanke må vi si nei til?

Statsminister Jens Stoltenberg: Vi har ingen planer om å knytte arbeidsløshetsstrygden til hvorvidt man er organisert eller ikke. Den type trygderettigheter har alltid vært knyttet til selve arbeidstakerforholdet, eller til at man har hatt lønnsinntekt tidligere. Jeg aksepterer – det hender i flere saker – at LO har ett standpunkt, og at Arbeiderpartiet har et annet. Vi har også en diskusjon f.eks. om sykehusreformen, om sykehusene, der vi ikke er helt på linje. Det er ikke noe nytt. Jeg tror det er sunt at det i noen saker er ulike standpunkter i LO og i Regjeringen.

Jan Petersen (H): Av ytterligere spørsmål på min dagsorden er det som dreier seg om bekymringen for norsk konkurranseutsatt næringsliv. Norge har rast nedover på listene over konkurransedyktighet, fra en femteplass for fem år siden til en syttende plass nå. Er statsministeren enig med Høyre i at det nå er på tide å ta grep f.eks. i skattepolitikken som stiller vårt konkurranseutsatte næringsliv i en bedre posisjon?

Statsminister Jens Stoltenberg: Høyre roper alltid ulv når det gjelder spørsmålet om kostnadsvekst og prisstigning. For fem år siden var Høyre dypt uenig i den økonomiske politikken som ble ført, og mente den var en trussel mot norsk konkurranseutsatt industri. Nå mener man åpenbart at den politikken var utmerket, og man viser til hvor bra det var for fem år siden. Da satt jeg i regjering og var bl.a. ansvarlig for konkurranseutsatt industri. Jeg møtte aldri ett vennlig ord fra Høyre når det gjaldt den politikken vi da førte, selv om man mener nå at det åpenbart var riktig det vi gjorde da.

Jeg er bekymret for den konkurranseutsatte industrien. Det har vært en kostnadsvekst i Norge de siste tre–fire årene som har vært høyere enn det den bør være. Det skyldes bl.a. at et anbefalt forslag i lønnsoppgjøret i to

omganger er blitt nedstemt, og at tilleggene er blitt høyere. Det har presset opp kostnadene i Norge, og det har skapt økende problemer for norsk konkurranseutsatt industri. Vi ønsker å bidra til å gjøre noe med dette, dels gjennom å ha ansvarlige og stramme budsjetter. Det har vi lagt fram tidligere, og det kommer vi fortsatt til å legge fram. Vi har gjort noe på skattesiden, både når det gjelder lavtlønte og når det gjelder toppskatt, og vi skal satse mer på forskning og utvikling for å styrke norsk konkurranseutsatt industri.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

I fjor sommer befant kongeriket Norge seg i en slags bensinrus. Bensin- og diesellavgiftene var det mest eksistensielle spørsmålet, godt hjulpet av Norsk Petroleumsinstitutt, som kjørte en annonsekampanje for dette. De lyktes: Bensinavgiftene ble satt ned. Det kostet 2,5 milliarder kr fra statskassen.

Nå er Norsk Petroleumsinstitutt igjen i gang med en annonsekampanje, som koster 2,5 mill. kr. Norsk Petroleumsinstitutt er en forening for oljeselskapene. Statoil er et viktig medlem og betaler en fjerdedel av denne kampanjen. Hva synes statsministeren om at deler av statskassen nå brukes til en ensidig kampanje for skatte- og avgiftslettelse og indirekte finansierer valgkampen til Høyre og Fremskrittspartiet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Dette synes jeg er et svært godt spørsmål, som tar opp et svært viktig prinsipielt spørsmål, nemlig dette med lobbyister, hvordan de finansieres, og hvordan de, uten ansvar for helheten i den økonomiske politikken, kan presse igjennom enkelttiltak som kan være godt for én næring, men som samlet kan svekke norsk økonomi.

Det er et paradoks at de store norske selskapene finansierer omfattende kampanjer som skal bidra til å svekke statsbudsjettet, samtidig som de samme selskapene gir uttrykk for at de er bekymret for at finanspolitikken ikke er stram nok, og at det er for høy temperatur i norsk økonomi.

Jeg har ikke noe annet svar på selve spørsmålet enn at jeg er enig i mye av den bekymringen Kristin Halvorsen gir uttrykk for når det gjelder hvordan noen bedrifter og noen organisasjoner har store penger til å kjempe igjennom sine krav, som oftest krav om lettelse til sine næringer og sine bedrifter, mens svakere grupper har mye mindre ressurser til å kjempe igjennom sine krav. Problemet er at dette er en form for dobbelt budskap, for mens de samme bedriftene er opptatt av en stram budsjettpolitikk, krever de milliarder på milliarder i skattelette nettopp for sine næringer. Samlet sett er det en uansvarlig økonomisk politikk som kommer til å svekke norske konkurranseutsatte bedrifter.

Kristin Halvorsen (SV): Det er enda verre enn som så, for dette gjelder ikke bare store norske selskaper, det

te er statlig eide selskaper som driver en kampanje mot statens egne inntekter. Og sist gang lyktes de også med å redusere statens inntekter med 2,5 milliarder kr, men betydelige deler av de pengene har de stukket i egen lomme. Nå er det jo sånn at folk flest ikke kan se spor av den reduksjonen som skjedde i bensin- og diesellavgiften i bensinprisen.

Hvis vi hadde brukt 2,5 milliarder kr til å styrke kollektivtrafikken, hvis de kravene de nå stiller, som beløper seg til 6–7 milliarder kr i ytterligere årlige inntektsreduksjoner, hadde blitt brukt slik at T-banen i Oslo var i en slik forfatning at folk visste at den kom og gikk, og at de gjerne ville ta den som et alternativ til privatbilen, og at til og med Jørgen Kosmo ville ta toget og bruke Vestfoldbanen med bankende hjerte og varm kaffe, da kunne disse pengene vært brukt til samfunnsnyttig ansvar.

Mener statsministeren at det er lurt at fellesekassa nå bruker noen kroner på å styrke miljøbevegelsen slik at den kan danne en motmakt til disse grådige statsselskapene?

Statsminister Jens Stoltenberg: For det første må jeg bare understreke at jeg mener at det var riktig å redusere bensinavgiften i fjor, også diesellavgiften. Det skyldes at ethvert avgiftsnivå, ethvert prisnivå ikke må overskride det som oppfattes som rimelig. Og jeg mener at vi nærmet oss en grense i fjor som var urimelig, med kombinasjonen av avgiftene og det høye prisnivået på råolje.

Men jeg er dypt uenig med oljeselskapene og Norsk Petroleumsinstitutt, som altså har kampanjer for omfattende, videre avgiftslettelse, for det må på en eller annen måte finansieres med kutt i andre viktige velferdsgoder. Det kan være kollektivtransport, det kan være helsevesen, det kan være skole eller ved en svekkelse av statsbudsjettet. Og bruker vi mer penger samlet sett, går pristigningen og rentene i været, og det vil svekke norsk industri.

Vi støtter norske miljøorganisasjoner med penger, riktignok med vesentlig mindre enn de pengene oljeselskapene har til disposisjon, men oljeselskapene, også de statseide, har tradisjonelt hatt uavhengighet til å foreta den typen forretningsmessige vurderinger.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (Frp): Statsministeren sa nå at avgiftsreduksjoner i stor grad kan svekke norsk økonomi. Det disse lobbyistene ber om, er å få tilbake i hvert fall den prisen på bensin og diesel som var hensikten til Regjeringen da den reduserte avgiftene noe. Jeg skulle ønske at statsministeren kunne forklare både meg og det norske folk hvorledes lavere drivstoffkostnader – lavere bensinpriser og dieselpriiser – vil svekke norsk økonomi. Det får jo ingen praktisk betydning for norsk økonomi annet enn at folk flest får rimeligere bensin. Vi mener bensinprisen bør være på 6,50–7 kr. Det samme gjelder dieselpriisen. Norsk næringsliv vil få lavere transportkostnader – de høye transportkostnadene er nettopp en av ulempene for

næringslivet i Norge i forhold til konkurrenter i andre land. Hvordan i all verden svekker lavere drivstoffpriser, som er til beste for folk flest i dette landet og til beste for næringslivet, norsk økonomi? Det behøver ikke å få noen annen innvirkning på statsbudsjettet eller norsk økonomi enn at det blir et mindre overskudd i statsbudsjettet. Det har ingen annen virkning enn lavere kostnader for folk flest og for næringslivet.

Statsminister Jens Stoltenberg: Fremskrittspartiet og Carl I. Hagen er eksperter på å fremme en lang rekke forslag som har det til felles at de gir en viss kortsiktig glede og stimulans, men som gir langsiktige og alvorlige problemer. Den typen lettsindig omgang med statens budsjetter, statens budsjettbalanse og hensynet til eller ønsket om å ha lav prisstigning og orden i norsk økonomi er et eksempel på det.

Det er selvsagt fristende å redusere alle norske avgifter. Det er jo ingen som i utgangspunktet ønsker høye avgifter. Det er ikke slik at vi har avgifter i Norge for å være vennelige mot folk. Vi har avgifter for å finansiere helsevesen, skoler, barnehager, trygder og pensjoner. Da er vi nødt til også å være villig til å forsvare et rimelig avgiftsnivå, men ikke et urimelig avgiftsnivå. Det er grunnen til at vi reduserte bensinavgiftene da vi mente at bensinprisene ble altfor høye. Men det er også grunnen til at vi advarer mot å gå for langt. For deler vi ut for mye penger, øker etterspørselen i økonomien totalt, og da vil prisene etter hvert begynne å stige. Det rammer ikke minst pensjonistene.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Jeg er glad for at statsministeren så klart sier at han synes at den typen kampanje som vi nå ser, er uheldig. Det som har skjedd, er at statskassa taper 2,5 milliarder kr med disse avgiftsreduksjonene. Men dette kommer altså ikke forbrukerne til gode, for bensinprisen er omtrent den samme i dag som den var 1. januar. Nå skal bensinprisen på nytt ned – fra 1. juli etter de vedtak Stortinget har gjort tidligere. Den skal ned med 32 øre pluss moms. Men det er vel ingen grunn til å tro at forbrukerne vil få nytte godt av dette.

Det dette viser, er at vi får mer biltrafikk. Det vi ikke får mer av, er kollektivtrafikk. Jeg kunne godt tenke meg å utfordre statsministeren på følgende, for snart blir revidert nasjonalbudsjett lagt fram: Det vi har bruk for, er at flere benytter kollektivtransport, og at færre kjører bil; det krever rett og slett miljøet. Vil det i det reviderte nasjonalbudsjettet som nå blir lagt fram, komme en kompensasjon til kollektivtransporten, slik at flere faktisk synes at det blir så attraktivt at en velger å sette bilen i garasjen og heller benytter kollektivtransport? Vi har relativt sett de laveste offentlige overføringene til kollektivtransport i Europa, og det bærer dessverre norsk kollektivtransport preg av.

Statsminister Jens Stoltenberg: Regjeringen legger fram sitt reviderte nasjonalbudsjett 11. mai. Da vil alle få svar på alle enkeltheter i tall, tabeller, tekst og figurer på hva vi faktisk foreslår. Det vil bare skape uorden hvis jeg nå begynner å kommentere enkeltelementer i det reviderte budsjettet som alle får tilgang til 11. mai.

Rent generelt kan jeg si at de store satsinger, de store valg, kommer i de budsjettene som vi vedtar hver høst. Revidert nasjonalbudsjett er en revisjon, en gjennomgang av det budsjettet som ble vedtatt i fjor høst. Det ligger derfor ikke an til at vi på noe område legger opp til noen betydelige endringer av den økonomiske politikken. Det skal i tilfelle skje i selve statsbudsjettet, ikke i revisjonen av det ved halvått løp.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Mitt spørsmål går også til statsministeren.

Det er interessant å se at Høyres leder bruker sitt spørsmål til å omfavne statsministeren og sin hovedmotstander i valgkampen i år, men det er for så vidt ikke overraskende. Vi ser det også i andre viktige saker. Vi ser det i sykehusreformen, hvor Arbeiderpartiet må søke støtte fra høyresiden, i miljøspørsmål, hvor statsministeren renonserer på kravene i Kyoto-avtalen, i forhold til EU-medlemskap, hvor Arbeiderpartiet også må søke støtte fra Høyre, og vi ser det også i forhold til landbrukspolitikken, og det er der mitt spørsmål går.

Arbeiderpartiet kan selvsagt i trygg forvisning om å få støtte fra høyrepartiene legge fram et forhandlingsopplegg eller legge opp til et brudd i forhandlingene for Stortinget. Men jeg må si: Hvordan kan i det hele tatt Regjeringen tillate at en av Regjeringens tjenestemenn, som faktisk er Regjeringens forhandlingspart, går ut og avskriver krav fra en av forhandlingspartnerne som urealistisk, som fjernt fra virkeligheten, før staten har presentert sitt tilbud, og før forhandlingene i det hele tatt har startet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er litt usikker på hvilke uttalelser representanten Odd Roger Enoksen nå sikter til, men vi har ikke ferdigbehandlet statens tilbud i landbruksforhandlingene. Det skal vi gjøre en av de nærmeste dagene og så presentere det for organisasjonene i landbruket.

Det som er utgangspunktet, er for det første at vi ble enige om å gi en egen skattereduksjon for landbruket i budsjettet i fjor, 800 mill. kr, som jeg tror er viktig for mange innenfor landbruket, og vi hadde et landbruksopplegg som det ikke ble enighet om, men som likevel inneholdt viktige elementer, som bl.a. flere hundre millioner kroner til et verdiskapingsprogram som har det ene overordnede mål å sørge for at vi får bedre og flere produkter i norsk landbruk, slik at man kan få mer kvalitet, mer nisjeproduksjon og dermed bedre inntjening i Norge og kunne forsvare et noe høyere kostnadsnivå.

Utfordringen vår er at internasjonale avtaler nå gjør at vi i hvert fall ikke kan legge opp til fortsatt vekst i landbruksoverføringene. Det er et press for at vi skal nedover.

I langtidsprogrammet dokumenterer vi at den samlede overføring til landbruket nå er om lag 280 000 kr pr. bruk, 12–13 milliarder kr over statsbudsjettet og 6–7 milliarder kr i form av tollbeskyttelse, eller skjermingsstøtte. 280 000 kr. pr. bruk er en betydelig sum. Vi føler at vi ikke får nok verdiskaping, nok distriktpolitikk, igjen for de pengene, og derfor satser vi altså på mer verdiskaping, nye og bedre produkter i norsk landbruk, slik at landbruket og det norske samfunnet kan få større verdier igjen for de betydelige ressursene samfunnet setter inn i norsk landbruk.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg registrerer at statsministeren langt på vei tar avstand fra de uttalelser som han selv kom med på årsmøtet i Oppland Arbeiderparti for knapt en måneds tid siden.

Mitt hovedspørsmål gikk på de kommentarer som ble gitt i etterkant av at landbrukets krav ble presentert i slutten av forrige uke, hvor de signalene som ble gitt fra Regjeringens representanter, kan tyde på at det allerede før statens tilbud er presentert, og før forhandlingene starter, styres mot et brudd. Det er en måte å drive forhandlinger på som knapt ville ha blitt akseptert av noen andre organisasjoner.

Mitt tillegsspørsmål til statsministeren blir derfor: Hva er Regjeringens syn på forhandlingsinstituttet overfor landbruket? Vil det stå fast? Og tar man sikte på å føre reelle forhandlinger med sikte på å oppnå enighet, eller har man allerede før statens tilbud blir presentert, valgt å styre mot et brudd?

Statsminister Jens Stoltenberg: Vi tar sikte på å føre reelle forhandlinger, det er helt selvsagt, og vi styrer ikke mot noe brudd. Men vi har ikke ferdigbehandlet i Regjeringen tilbudet til landbrukets organisasjoner, derfor er det ikke noen tall klare nå. Det kommer også om få dager når dette skal presenteres.

Landbrukets krav var i størrelsesorden 1,5 milliarder kr – det er rundt den størrelsen, det kan regnes på litt ulike måter. Det er et svært høyt tall og langt over det vi tilbød i fjor. Så kan jo alle da gjøre seg opp sine meninger og vurderinger av hvorvidt vi kommer til å fremme et tilbud som ligger i nærheten av 1,5 milliarder, eller på et helt annet nivå.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jon Lilletun.

Jon Lilletun (KrF): Statsministeren uttalte til Oppland Arbeiderparti at ein framleis ynskte eit småskalalandbruk. Det er òg i samsvar med dei internasjonale tendensane etter katastrofen som har ramma Europa.

Om ein gjer det og ein ser tala for det året som er gått, der utøvarane i landbruket i gjennomsnitt har gått ned i inntekt med 8 000 kr, mens vi andre har hatt 12 000 kr i

tillegg, korleis skal ein i eit landbruksoppgjær kunne halde oppe eit småskalalandbruk og samstundes syte for den same inntektsutviklinga til dei som er utøvarar i landbruket? Det framstår som eit mysterium. Eg håpar at statsministeren er einig i at utøvarane i landbruket skal ha den same inntektsutviklinga som oss andre, og er villig til å leggje fram eit tilbod i samsvar med det.

Statsminister Jens Stoltenberg: Tilbudet skal vi først ta stilling til i Regjeringen, så skal vi forhandle med organisasjonene i landbruket, og så skal det legges fram for Stortinget. Jeg tror det er det som er rekkefølgen. Selve statens tilbud skal vi først slutføre i Regjeringen.

Men generelt kan jeg si at vi fortsatt skal ha en støtteprofil hvor vi gir større støtte til små bruk enn til store bruk. I forbindelse med møtet i Oppland gikk jeg gjennom tallene punktvis. Jeg skal ta forbehold om at jeg husker det helt nøyaktig, men f.eks. i forhold til melkekyr mener jeg støtten for de minste brukene var 29 000 kr pr. dyr, mens den for de største brukene var godt under 10 000 kr, 7000–8 000 kr pr. dyr, så det er ikke slik at vi ikke har en veldig sterk profil i retning av å premiere små bruk. Spørsmålet er akkurat hvordan profilen skal være. Når vi bruker over 20 milliarder kr totalt sett fra samfunnets side på 70 000 årsverk i landbruket, 280 000 kr pr. bruk, må vi stille spørsmål om vi gjør dette på en god nok måte. Og det er det spørsmålet Regjeringen stiller.

Presidenten: Morten Lund – til oppfølgingsspørsmål.

Morten Lund (Sp): Statens forhandlingsleder, departementsråd Grue, har altså uttalt seg, og han er ikke noen vanlig løsgjenger, så jeg håper at statsråden strammer opp systemet.

Stortinget har beskrevet i detalj hvordan inntektsutviklingen i landbruket skal være. 12 000 kr i ekstra inntekt for andre grupper skal føre til 12 000 kr i inntektsøkning også i jordbruket. Stortinget har bestemt hvem det skal sammenliknes med, og at det skal forhandles på det grunnlaget. I fjor ble det prøvd på, og det lyktes, å piske landbruket på plass, men de lyktes ikke med å piske på plass landbruket ved å si at hvis dere nå ikke skriver under det som vi tilbyr første gang, så skal dere få enda større inntektsnedgang enn det som vi la opp til nå. Dårligere økonomi er et problem for mattrykgheten i dette landet. Kan vi være sikre på at staten denne gangen ikke prøver samme teknikken som i fjor, å piske landbruket på plass til å underskrive en avtale som gir nedgang i inntekten?

Statsminister Jens Stoltenberg: En viktig utfordring i alle landbruksforhandlinger er jo i og for seg at man kan bli enig om en del prinsipper. Spørsmålet er hvordan de anvendes på konkrete problemstillinger, og hvordan man tallfester viktige elementer. Det vil være lett å erklære seg enig i en del retningslinjer, men det kan være vanskeligere å bli enig om den konkrete tallfestingen. I år vil det f.eks. være diskusjon om hvordan man skal ta hensyn til momsreformen. En halvering av matmomsen vil kunne

gi grunnlag for økt salgsvolum fra norsk landbruk – det er jo en av begrunnelsene for det. Hva slags inntektseffekt har *det* på norsk landbruk? Det har i hvert fall en positiv inntektseffekt – spørsmålet er hvor stor, og det vil selvfølgelig være avgjørende for hvilke rammer man mener landbruksoppjøret skal ha.

Et annet spørsmål er: Hva tror man om produktivitetsutviklingen, om effektiviteten i landbruket? Vil den utvikle seg godt, taler det for lavere rammer – vil den utvikle seg dårlig, taler det for høyere rammer.

Et tredje spørsmål er verdiskapingsprogrammet. Hensikten med verdiskapingsprogrammet er å skape nye og gode produkter. I hvilken grad gir det nye inntekter i landbruket? Det er den type konkrete spørsmål vi nå arbeider med i Regjeringen, og som kommer til å være avgjørende for det endelige tilbudet.

Presidenten: Øystein Hedstrøm – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jordbruksforhandlingene er omfattet med spesielt stor interesse nå i år, fordi Arbeiderpartiet i to år har lovt lavere matvarepriser for Kari og Ola nordmann. Bjarne Håkon Hanssen lovte dette som landbrukspolitisk talsmann i opposisjon for to år siden, og har gjentatt sine løfter som landbruksminister. Allikevel er alle misfornøyde med den norske landbrukspolitikken som føres. Vi har de høyeste matvareprisene i butikkene, vi har de høyeste overføringer, og samtidig har vi mange misfornøyde bønder.

Statsministeren nevnte dette med en halvering av momsen, som mange tror helt eller delvis vil tas ut i høyere marginer i matvarekjeden. Man må komme med mer krutt, mener det norske folk, for at Arbeiderpartiet skal kunne innfri sine løfter. Vil det ligge elementer i kravene fra departementet i jordbruksforhandlingene som tilsier lavere matvarepriser?

Statsminister Jens Stoltenberg: Ja, det vil det, i den forstand at vi har en helhet som skal bidra til lavere matvarepriser. Vi hadde det i fjor, ved at man i oppjøret da ikke – i hvert fall i svært liten grad – tok ut tilleggene i form av økte priser, men at mye bl.a. ble tatt ut i form av reduserte kostnader, og det var også et eget skattefradrag for landbruket. Dermed var det mulig å opprettholde landbrukets inntektsutvikling – eller å gi bøndene en rimelig inntektsutvikling – samtidig som man lot være å øke prisene. Hvis man ønsker å gi bøndene økte inntekter, kan jo det gis i form av økte priser. Det ønsker vi ikke, derfor må vi finne andre virkemidler. Det vi da skal gjøre, når nå altså momsen på matvarer halveres, er selvsagt å ha en massiv prisovervåking, slik at vi bidrar til å sikre at den reduserte momsen på matvarer faktisk kommer forbrukerne til gode. Vi må også være veldig varsomme med å få et landbruksoppjør som slår ut i økte målpriser. Tilbudet kommer snart, da vil man se hva vi foreslår når det gjelder målpriser – for å si det slik.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV): For det første har jeg lyst til å si at jeg mener at statsministeren bruker tallene om støtte for hvert bruk litt utilbørlig, for ganske store deler av dette dreier seg jo om forbrukerstøtte. Men nok om det.

Da røykteppet lå tett etter bålene i England etter munn- og klovsyken, og kugalskapen var et hett tema, kom det veldig klare signaler fra Regjeringa om en kraftig omlegging av norsk landbrukspolitikk i retning av mer miljø, mer distrikt og flere arbeidsplasser, helt i tråd med det SV har ment, og helt i tråd med det statsministeren nå sier. Så får vi de utspillene som nå kommer fra departementet i forbindelse med forhandlingene, utspill som er helt i tråd med den gamle politikken, altså større bruk og mer til produksjon. Det er vanetenkinga i departementet som fortsatt rår. Er det i tråd med statsministerens og Regjeringas ønsker at landbruksforhandlingene nå skal fortsette i de gamle sporene, på tross av signalene fra Regjeringa om en omlegging?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg føler det slik at vi faktisk ikke er i de gamle spor i den forstand at vi nå ikke ser nytt og tenker nytt i forhold til landbruket. Hele ideen med å forsøke å utvikle nye og bedre produkter er et bidrag til å gjøre norsk landbruk mer lønnsomt, uten at man er avhengig av økt statsstøtte. For det er et problem at det i verdenssamfunnet altså er slik at man i økende grad nå blir enig om avtaler som i hvert fall gjør det vanskeligere for oss å øke landbruksoverføringene. Derfor må vi forsøke å sikre sysselsetting, verdiskaping og trygg og ren mat innenfor de rammer vi har i dag. Og det er den utfordringen Regjeringen har tatt, bl.a. ved å se på hvordan vi kan få til bedre produkter. Slik alle andre næringsdrivende må gjøre i Norge, må man altså bidra til å utvikle produkter, jobbe med markedsføring, for å få til lønnsomhet. Vi skal fortsatt ha små bruk i Norge, dels fordi ikke alle er heltidsbønder – mange er bønder på deltid – og dels også fordi små bruk i europeisk forstand jo er bruk under – la oss si – 100 kyr, og veldig mange bruk i Norge oppfyller det vilkåret.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lars Sponheim (V): Mitt spørsmål går også til statsministeren.

Statsministeren og Regjeringen har de siste ukene bidratt til å skape noe usikkerhet om hvilken rolle finanspolitikken skal ha i framtiden for å styre norsk økonomi. Det er enkelte, bl.a. sentrale økonomer, som hevder at Regjeringens opplegg er en permanent ekspansiv finanspolitikk, og at trykket dermed skal over på renten når det gjelder å regulere.

Spørsmålet mitt er ganske enkelt: Hvilken rolle mener statsministeren at finanspolitikken bør ha i framtiden i forhold til i dag? Og er statsministeren enig i at en høyere rente, som *kan* være en mulig konsekvens av mer bruk av oljepenger i norsk økonomi, er uakseptabelt, ikke minst

fordi det er usosialt og ikke er et bidrag til å bekjempe forskjellene i samfunnet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det hadde vært fristende å vise til de dokumenter Regjeringen har lagt fram, der vi beskriver både langtidsprogrammet og den egne meldingen vi hadde om pengepolitikken – forholdet mellom pengepolitikk og finanspolitikk – hvor svaret på Sponheims spørsmål er beskrevet i detalj. For å forsøke å gi en kortversjon: Budsjettpolitikken, eller finanspolitikken, skal fortsatt bidra til å jevne ut svingningene i norsk økonomi, men rundt en noe annen bane enn det vi opprinnelig la opp til, for da var det jo slik at man tenkte seg at man skulle ha null økning i bruken av oljeinntektene, dvs. vi tenkte oss ikke det, men de framskrivningene som lå inne i langtidsprogrammet, la opp til det: null økning i bruken av oljeinntektene. Det mener vi er en gal tilnærming, for da la man opp til null økning i noen år og så en kraftig økning om noen år. Vi mener det er bedre å ha en jevn bruk av oljeinntektene, og har altså sagt at vi kan bruke avkastningen av oljefondet.

Er det én ting jeg er helt sikker på, er det at det fortsatt vil framstå som en stram og ansvarlig finanspolitikk, og at kravet fra de aller fleste vil være å bruke enda mye mer. En bruk av et beløp 4 milliarder kr er viktig, men det er begrenset i forhold til alle de krav og ønsker som kommer om lavere skatter og økte utgifter.

Vi skal bruke finanspolitikken til å jevne ut svingningene i økonomien, men langs en litt annen bane enn den man opprinnelig så for seg.

Lars Sponheim (V): Disse dokumentene er i alle fall ikke klarere enn at det er tydelig at de har skapt noe usikkerhet, og derfor burde det være riktig å bruke enhver anledning til å skape sikkerhet rundt dette, for det er jo mulig å tenke seg at dette med «en annen bane» kan være et bidrag til en viss dobbelkommunikasjon i en valgkamp, hvor Regjeringen og statsministeren gjerne vil være med på en liten del av den pengegaloppen når det gjelder oljepenger, som Fremskrittspartiet legger opp til, men i realiteten, når det kommer til stykket, vil stå fast på det man har tradisjon for, og som jeg er glad for, nemlig at finanspolitikken skal være stram når det er nødvendig for å hindre at rentene går opp. Jeg velger å tolke svaret dit hen at når det kommer til stykket, skal ikke mer bruk av oljepenger bidra til at rentene øker for folk flest i dette landet. Da er det finanspolitikken som er overordnet eventuelt mer bruk av oljepenger eller «en annen bane» når det gjelder fordelingen av oljepengene over år.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg føler at det er mange måter å se på dette på. Blant annet er det slik at da vi la fram to forslag, både om at vi kan bruke avkastningen av oljefondet – vi skal ikke bruke av selve fondet, men bare avkastningen – og om en tallfesting av at vi skal ha lav inflasjon, lav prisstigning i Norge, nemlig 2,5 pst., og gav Norges Bank et mer formalisert, eller regelbundet, mandat til å sikre det, var vurderingen at det i seg selv verken trakk i retning av høyere eller lavere renter.

Det er vel kanskje det beste bildet på at denne omleggingen i seg selv ikke påvirker rentene verken positivt eller negativt.

Så er det vår evne til å praktisere denne politikken, holde kostnadene nede og også kunne bruke finanspolitikken til å jevne ut svingninger, som i lengden avgjør om vi lykkes i å få rentene ned, eller om de kan stige også i framtiden.

Presidenten: Vi går da videre med neste hovedspørsmål, som er fra Arne Lyngstad. Dersom tiden tillater det, vil siste hovedspørsmål bli stilt av Steinar Bastesen.

Arne Lyngstad (KrF): Statsministeren skal få lov til å gå og sette seg. Spørsmålet går til kirke-, utdannings- og forskningsministeren.

Statsråden har både som stortingsrepresentant og som statsråd ivret sterkt for å gi elevene i videregående skole gratis lærebøker. Stortinget har bevilget penger til en utlånsordning, og dette er første skoleår utlånsordningen virker. En forutsetning var jo at pengene som ble bevilget, skulle redusere elevenes utgifter til skolebøker. På forhånd gikk rådene ut på at elevene burde få skolebøkestipend, fordi disse ville gå direkte til å redusere elevenes utgifter. Erfaringene dette skoleåret viser at alle pengene ikke kommer elevenes bokutgifter til gode. Hva vil statsråden gjøre for at pengene i sin helhet kommer elevene til gode?

Statsråd Trond Giske: Det er helt riktig som representanten Lyngstad viser til, at det å sørge for at elevene i videregående skole skal slippe å betale 3 000-4 000 kr, kanskje 5 000 kr, for bøkene sine hver eneste høst, er en viktig sak for denne regjeringen, og det passer også godt inn i forhold til barnefamilier, fordi det her gjerne dreier seg om folk som har flere barn innenfor skoleverket. Det er også riktig at vi har krevd at fylkeskommunene bruker pengene på en slik måte at beløpet i sin helhet kommer elevene til gode i form av reduserte utgifter til skolebøker. Nå viser rapportene fra statens utdanningskontorer at ikke alle fylkene har vært flinke nok til å gjøre den jobben på den måten som de skulle. Derfor har vi krevd at de gjør rede for hvordan hele beløpet skal komme elevene til gode, før de får tildelt beløpet for høstens bokkjøp. Når det gjelder oppfølging av det, har de fått en frist som nå går ut 15. mai, så vidt jeg husker, og da vil beløpene bli tildelt til fylkeskommunene etter hvert som de redegjør for hvordan de i sin helhet vil bruke alle de tildelte pengene til skolebøker.

Når det gjelder forslaget om stipend, foreslo faktisk Arbeiderpartiet i Stortinget da vi hadde sentrumsregjering, at sentrumsregjeringen enten skulle utrede gratis skolebøker som skolene kjøpte, eller at man innførte en stipendmodell. Sentrumsregjeringen avviste begge forslagene, både stipend og skolebøker, så det er tydelig at det nærmer seg en ny valgkamp, i og med at sentrumspartiene nå lukter på stipendmodellen igjen. Men de har altså stemt ned forslaget om det i Stortinget.

Jeg tror det er bedre ressursbruk at skolene kjøper bøkene, at de kan brukes flere år – en del av læremidlene kan det uten problemer, f.eks. leseboksamling i norsk osv. kan brukes i flere år – enn at hvert enkelt kull av elever er nødt til å kjøpe nye bøker, og at bøkene av og til er skiftet ut kanskje litt unødvendig ved at et kapittel eller en tabell blir endret i nye opplag fra forlagene.

Arne Lyngstad (KrF): Det ble advart mot en utlånsordning fra folk i skolesektoren, nettopp fordi en fryktet at en ikke hadde noen garanti for at hele beløpet ville komme skoleelevene til gode, og erfaringene viser at rådene fra grasrota var det egentlig verdt å lytte til. Det reises nå spørsmål ved statsrådens vilje til å lytte til folk i skolen, i praksisfeltet.

Statsråden ivrer også sterkt for å utvikle lærebøker på Internett, og lærerne ber nå om både bedre utstyr, opplæring og personer til å drifte skolenes dataanlegg for man tar i bruk lærebøker på Internett. Vil statsråden lytte til rådene i skolesektoren i sitt videre arbeid med læremidler i skolen?

Statsråd Trond Giske: Jeg tror ikke en skal bevege seg veldig mye rundt i videregående skole før du hører krav om at lærebøkene i videregående skole bør bli gratis. Jeg har ennå til gode å møte nesten en eneste elev, bortsett fra kanskje sentrumspartienes ungdomsorganisasjoner, som er uenig i kravet om gratis skolebøker i videregående skole.

Og særlig hvis vi skal utvikle læremidler på Internett, er det helt genialt å lage dem gratis, for hva er det som er kjennetegnet ved læremidler på Internett? Jo, det koster akkurat det samme om det er tusen eller hundretusen personer som bruker dem. Hvis vi da tar den regningen på statens hånd, kjøper læremidlene og legger dem gratis ut, vil alle elever kunne bruke dem. Og ikke bare alle elever, men også voksne som nå har fått rett til videregående opplæring, kan bruke dem, eller hele samfunnet som helhet. Man kan til og med bruke forskjellige læremidler i deler av fagene og få en mye større fleksibilitet i skolen. Derfor er målet om gratis skolebøker også i stor grad tilpasset moderne, digitale læremidler.

Og bare for å si noe om utstyret: Noe av det arbeiderpartiregjeringen gjorde etter at sentrumsregjeringen falt, var å øke bevilgningene til IKT i skolen med 100 mill. kr, så der føler jeg også at vi har et forholdsvis plettfrøtt rulleblad.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Rolf Reikvam.

Rolf Reikvam (SV): Hva slags undervisningsmaterie-ll som brukes, og kostnadene ved det, har også konsekvenser for elevenes arbeidsmiljø.

For ett år siden, den 18. mai i fjor, bad et flertall her i Stortinget Regjeringen legge fram et forslag til arbeidsmiljølov for elever og studenter. I forslaget, som ble bifalt av Stortinget, var det forutsatt at dette skulle komme før jul. Vi ble lovet at et lovforslag skulle komme i løpet

av vinteren. Vi har ennå ikke fått noe utkast til en egen arbeidsmiljølov for elever og studenter.

Mitt oppfølgingsspørsmål blir derfor: Når kan vi regne med at Regjeringen vil følge opp det som et flertall her i Stortinget har bedt om, at vi skal få et forslag til en egen arbeidsmiljølov for elever og studenter?

Statsråd Trond Giske: Vi jobber med et lovforslag. Det er visse rutiner i forhold til høringsfrister osv. som vi nå må følge, men vi har utformet et konkret forslag som nå er til høring, og som vil bli framlagt om kort tid.

Men det er ikke bare viktig å få fram en skikkelig lovgivning for elevene, som Regjeringen er for, det er også viktig å sørge for at kommunene blir i stand til å innfri den lovgivningen. Derfor er en styrket kommuneøkonomi, ikke bare i form av frie midler, men også midler som kan brukes til skole, viktig for å nå det målet. Vi er nødt til å pusse opp mange skolebygg, vi er nødt til å bedre innklimaet, og vi er nødt til å sørge for skikkelig utstyr til elevene. Jeg tror dette kommer til å være et av de viktigste løftene i utdanningssektoren i årene framover. Men så må vi også kreve at kommunene bruker de mulighetene som de har til å ruste opp skolene. Vi ser f.eks. i dag et stort oppslag i Dagsavisen om at skolene forfaller i landets hovedstad – Høyres utstillingsvindu. Her har man inntektsmuligheter i hundremillionersklassen som man ikke benytter seg av. Her må man også gjøre noe lokalt hvis vi skal få et skikkelig løft for skolene.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Steinar Bastesen (TF): Mitt spørsmål går til statsministeren.

Kysten er fremtiden for Norge. Det er der vi skal hente vår rikdom, det er der vår fremtid ligger, sies det i en rekke taler. Alle er enige om det. Samtidig opplever vi at prioriteringer som angår sikkerheten langs kysten, stadig går nedover. Vi har stilt totalt ca. 30 spørsmål siden nyttår om kystovervåkingen og bare fått motstridende svar.

Sjøforsvaret skal i stor grad nedlegges. Vi har fire fartøyer som skal overvåke kysten fra svenskegrensen og til Rørvik. Samtidig er vi Schengens ytre grense. Rednings-selskapet mangler penger, og Kystvakten mangler penger. Samtidig har vi en ressursituasjon i Barentshavet som er prekær, hvis det blir slik som det ser ut til.

Har Regjeringen tenkt å ta denne situasjonen alvorlig og begynne å sette kysten på dagsordenen?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er helt enig i at kysten er svært viktig for Norge. Norge har gjennom mange hundre år levd av de rikdommer havet kan gi oss. Og fisk og næringsliv langs kysten vil fortsatt være veldig viktig for oss. Derfor har vi satset på utvikling av nye næringer og utvikling av de tradisjonelle, knyttet både til oppdrett og havbruk, nå også f.eks. i forhold til oppdrett av torsk, som vi tror vil bli et stort potensial for Kyst-Norge.

Vi trenger sikkerhet til sjøs. Til det vil jeg bare si at det er ikke slik at vi nå skal ha en omfattende nedbygging

av Sjøforsvaret. Vi foretar tidenes investeringer i nye fregatter. 15–16 milliarder kr er satt av, og vi kommer til å få svært moderne, havgående fregatter som kraftig kommer til å øke Norges mulighet til å ivareta norske interesser, og som vil være til stede på de store havområdene utenfor norskekysten. Det er ingen nedbygging, det er en veldig omfattende investering.

Så har vi nylig fått på plass et nytt kystvaktfartøy, KV «Svalbard», og vi arbeider med mange små og store tiltak for å styrke overvåkingen langs kysten. Fiskeriministeren har redegjort for dette i detalj tidligere og kan godt redegjøre for det på nytt, hvis representanten Bastesen er opptatt av å sette seg bedre inn i alle enkelthetene knyttet til bl.a. flere faste farleder, bedre bruk av det dataanlegg som Forsvaret har når det gjelder trafikk langs kysten og varsling av transport av farlig gods, bl.a. hvis det blir spørsmål om fast transport av radioaktivt avfall fra Russland langs norskekysten.

Steinar Bastesen (TF): Jeg lar meg ikke overbevise av statsministerens svar.

Kystvakten mangler i dag 30 mill. kr for å få normal seilingsaktivitet i Barentshavet. Om vi får fem nye fregatter, blir det knapt penger til å sende de båtene på sjøen med den budsjetteringen som foregår. De vil bli liggende på Haakonsværn. Redningsselskapet mangler penger for å ivareta den sivile trafikken og ligger i bøya når ulykker skjer. Vi mangler en avgjørelse i forbindelse med redningshelikopterspørsmålet. Sea King-helikopteret er nå i ferd med å bli utslitt. Det kan oppgraderes for en rimelig penge. Det er et helikopter som rekker helt ut til 250 nautiske mil. Samtidig krangler Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet om et enhetshelikopter, i realiteten et kamphelikopter som har en kapasitet som rekker bare til 150 nautiske mil, begrunnet med at det blir så mange flere helikopter. Det hjelper ikke om det står hundre helikopter ute på 150 nautiske mil når havaristen er 250 nautiske mil til havs.

Når kan vi forvente svar på det spørsmålet?

Statsminister Jens Stoltenberg: For det første er det ikke riktig at Kystvakten blir nedprioritert. Kystvakten legger vi stor vekt på, og vi har også nylig fått et nytt kystvaktfartøy som er veldig viktig for Kystvakten. Fregattene er viktige også for fiskerinæringen, fordi de kan patruljere, bidra til bedre ressursforvaltning, kontroll og oppsyn på de store havområdene, ikke minst utenfor Nord-Norge.

Når det gjelder Redningstjenesten, redningshelikopter, er den saken nå ferdigbehandlet i Regjeringen. Jeg er litt usikker på om den faktisk er presentert for Stortinget, men det vil i tilfelle skje en av de aller nærmeste dagene. Og det jeg kan si, er at det kommer til å bli en styrking av Redningstjenesten, en redusert reaksjonstid, slik at Helikoptertjenesten vil kunne være raskere på ulykkesstedet, selvfølgelig også til havs. Vi legger opp til en styrking av beredskapen, knyttet til bruk av redningshelikopter, i det forslaget vi vil fremme.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Steinar Bastesen til statsministeren, vil bli besvart av forsvarsministeren.

Spørsmål 11, fra representanten Åse Wisløff Nilssen til sosialministeren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av sosialministeren, som er bortreist.

Spørsmål 19, fra representanten Ivar Kristiansen til olje- og energiministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra finansministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 5.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Steinar Bastesen til statsministeren, vil bli besvart av forsvarsministeren.

Steinar Bastesen (TF): «Det ser ut som om Regjeringen overhodet ikke tar hensyn til de signaler som kommer fra Stortinget. I likhet med undertegnede har også andre partier mer enn antydning at det mest kosteffektive og rasjonelle for overvåking og kontroll av skipstrafikken er at denne fortsatt skal ivaretas av Forsvaret.

Hvordan har det seg da at Regjeringen planlegger en overføring av dette ansvaret til Justisdepartementet, og har Regjeringen til hensikt også å legge Kystvakten under samme departement?»

Statsråd Bjørn Tore Godal: Jeg forstår ikke helt hva representanten Bastesen sikter til når han snakker om å overføre ansvaret for overvåking og kontroll med skipsstrafikken til Justisdepartementet. Det er også uklart for meg hva det kan bety at Regjeringen, som det er spurt om, «ikke tar hensyn til de signaler som kommer fra Stortinget». Flere statsråder har besvart spørsmål i samme gate i flere uker og redegjort ganske inngående for det arbeidet som er i gang.

La meg derfor på ny understreke at Forsvaret i dag spiller en betydelig rolle når det gjelder den maritime overvåkingen, og slik vil det fortsatt være. Selve trafikkkontrollen har Kystverket et særlig ansvar for. Det er ikke nødvendigvis slik at én etat bør ha ansvaret for alt innenfor overvåking og kontroll av aktiviteter langs kysten. Det viktige er at etatene som har et ansvar innenfor disse områdene, kan samarbeide og utnytte ressursene til felles beste. Her er det tydeligvis et lerret å bleke, og Regjeringen arbeider nå for å bedre dette. Men det fore-

ligger ingen planer om å legge dette ansvaret til Justisdepartementet.

Spørsmålet om å underordne Kystvakten et annet departement enn Forsvarsdepartementet dukker opp med jevne mellomrom. Min holdning til dette er klinkende klar: Problemstillingen er helt uaktuell. Kystvakten er en integrert del av Sjøforsvaret. Dagens ordning fungerer meget bra også for det sivile samfunn.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har et tilleggsspørsmål: Den 7. februar i år uttalte forsvarsministeren at kystovervåking er og vil bli en sentral oppgave for Forsvaret. Til tross for det og til tross for Stortingets signaler til Regjeringen, mottar Stortinget informasjon fra sentralt hold om at Regjeringen vil overføre ansvaret for kystberedskapen, dvs. KYBAL, m.m. til Justisdepartementet og hovedredningssentralene. I tillegg foreslås det å benytte 200 mill. kr til oljevernutstyr i et område hvor det i fjor var 41 anløp av utenlandske tankfartøy – et av fartøyene var russisk – hvor hovedvekten av eierskapet er norsk. Hva er årsaken til at Regjeringen nå har andre meninger? Og hvorfor holdes ikke Stortinget informert om noe som er så sentralt?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Ja, for det første noterer jeg det slik at representanten er fornøyd med mitt svar om at Kystvakten forblir under Forsvaret, og at det ikke er noen planer om å flytte den til Justisdepartementet.

Når det så gjelder arbeidsdelingen mellom de mange etater som er involvert i arbeidet med kystens spørsmål, må jeg vise til det jeg tidligere har sagt. Det er ikke nye signaler fra Regjeringen her i forhold til det jeg svarte i februar, men vi ser på en bedre samordning av ressursene slik at vi i gjensidighet kan komme fram til en bedre bruk av dem. Jeg kan ikke se at det som har skjedd siden, er i strid med verken det jeg eller det andre statsråder har sagt om det spørsmålet.

Steinar Bastesen (TF): Statsråden trekker for raske konklusjoner når han konkluderer med at jeg er fornøyd med det svaret han gir.

Forsvaret har tidligere vurdert de behov som eksisterer og utredet detaljer og kostnader for å sikre en helhetlig kystovervåking, som i motsetning til Regjeringens foreløpige forslag favner alle fartøyer. Den helhetlige løsningen er beregnet til ca. 600 mill. kr, inklusive en interimsløsning til ca. 300 mill. kr. Sistnevnte kan være på plass i løpet av 12-18 måneder. Stortinget har tidligere bevilget nødvendige midler for å sikre koordinering av eksisterende overvåkingsressurser, inkludert kystradaren i Sør-Norge, og den nevnte løsningen som er utredet av Forsvaret i form av en maritim overvåkingssentral.

Hvorfor har Regjeringen kastet bort nærmere seks måneder uten at Forsvarets ekspertise er benyttet? Hva er årsaken til at Regjeringens medlemmer har unnlatt å svare – ja, sågar har feilinformert ved tidligere spørsmål om dette? Stortinget er nå lei av halvkvadede bortforklaringer, og som ministeren forstår, er det nå ikke tilstrekkelig

å vise til arbeidet som pågår. Stortinget forventer at dette også overbringes til Regjeringen.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Representanten Bastesen snakker litt fort og i meget generelle vendinger. Jeg vil foreslå at han sender et skriftlig spørsmål om dette, slik at disse misforståelsene kan bli oppklart én gang for alle.

S p ø r s m å l 2

Anne Brit Stråtveit (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Kvinneandelen i Forsvaret er for lav. I Handlingsplan for økt kvinneandel i Forsvaret sies det at det er viktig å synliggjøre Forsvaret som en attraktiv arbeidsplass for kvinner. Nakenbilder på veggene i landets kaserner kan ikke sies å være med på å øke trivselsfaktoren for kvinnelige ansatte. I Sverige har forsvaret tatt dette arbeidet seriøst, og blant annet innført et generelt forbud mot nakenbilder på veggene.

Mener statsråden at dette er noe som bør vurderes også i Norge?»

Statsråd Bjørn Tore Godal: I forhold til den helt aktuelle saken, som representanten ikke direkte spør om, tok vedkommende kaptein raskt affære. Tillitsmannsutvalget for Forsvaret har beklaget det inntrufne i forhold til en publikasjon som departementet sitter med ansvaret for. Jeg er glad for at vi her er helt på linje både med befalsorganisasjonene og andre som har bedt om en kraftig og klar reaksjon.

Jeg er selvsagt opptatt av at Forsvaret skal være en attraktiv arbeidsplass for kvinner. I forbindelse med markeringen av den internasjonale kvinnedagen 8. mars tok jeg initiativ til et samråd om hvorfor kvinner slutter i Forsvaret, og hvordan vi kan rekruttere og beholde kvinnene. Samrådet viste at det er et betydelig engasjement og ønske om å bedre kvinners stilling og karrieremuligheter i Forsvaret, både blant de ansatte og i Forsvarets militære ledelse. Arbeidet for likestilling i Forsvaret har pågått i lengre tid, og det er utarbeidet en strategisk plan for likestilling og en handlingsplan for økt kvinneandel i Forsvaret.

Gjennom likestillingsloven er arbeidsgiver pålagt å forebygge seksuell trakassering. Å fjerne nakenbilder fra veggene kan være et relevant tiltak. I henhold til gjeldende bestemmelser for utsmykning av forlegningsrom er det et krav at bilder, foto og plakater ikke skal virke støtende eller provoserende, slik det åpenbart gjorde i det tilfellet som er nevnt innledningsvis. Det foreligger ikke noe generelt forbud mot nakenhet, men utuktige bilder er ikke tillatt.

Disse bestemmelsene er nå under revisjon. De nye bestemmelsene og praktiseringen av disse har som overordnet mål at Forsvaret skal ha et trivelig og godt arbeidsmiljø for alle kategorier personell, selvsagt uavhengig av kjønn. Jeg vil imidlertid vurdere alle sider av denne sa-

ken, bl.a. ved å innhente bakgrunnsmateriale og erfaringer fra Sverige.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Anne Brit Stråtveit (KrF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er glad for de tiltak som han setter i gang og det samråd han har vært med på å holde, og jeg er glad for pressemeldingene både fra Landsutvalget for Tillitsvalgte i Forsvaret og fra statsråden selv. Statsråden sier i sin pressemelding om Soldatnytt og den artikkelen som stod der, at de viser dårlig skjønn. Det er jo det vi må prøve å unngå, nemlig at dette skal avgjøres ved skjønn.

Reaksjonene rundt omkring hos både kvinner og menn er tverrpolitiske. Det er ikke bare vi i Kristelig Folkeparti som ønsker å ta opp denne saken. For at vi skal unngå dette med skjønn, er det viktig at vi får inn et forbud så alle vet hva de har å forholde seg til. Det handler om å rekruttere kvinner, og det handler om å beholde kvinner i Forsvaret.

Jeg vil spørre statsråden direkte om han er for et forbud når det gjelder nakenbilder på kasernene. Det er ikke nok å invitere til et samarbeid, som statsråden har sagt.

Presidenten: Tida er omme.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Jeg viser til mitt første svar, og jeg kan bekrefte at jeg mener at dette er noe som også bør vurderes i Norge, som er det representanten opprinnelig spør om. Det kan godt være at det ender med et komplett forbud.

Det kan i prinsippet tenkes bilder av nakne både kvinner og menn som ikke er støtende eller provoserende. Jeg har selv opplevd å høre Kristelig Folkeparti-representanter uttale seg rosende om denne type skildrier dersom det er satt inn i en ramme, og ikke det som vi åpenbart her snakker om, nemlig provoserende og støtende bilder.

Vi er opptatt av å finne fram til hva som er erfaringene fra Sverige. Et forbud kan selvsagt være aktuelt og være den mest håndterlige måten å gjøre det på. Men her viser jeg igjen til det jeg sa i mitt første svar.

Anne Brit Stråtveit (KrF): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg håper at vi kommer til det resultat at det blir et forbud. Selv om slike bilder kan være fine og en kan ønske å ha dem hjemme eller hvor en vil, så er dette en form for et offentlig rom, og det er en arbeidsplass for både kvinner og menn. Jeg tror det ville gjort det mye enklere hvis vi hadde et forbud. Jeg håper at det blir resultatet av de videre forhandlingene.

S p ø r s m å l 3

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg ønsker å stille forsvarsmi- nisteren følgende spørsmål:

«I forbindelse med bruken av Regionfelt Østlandet sies det i et plandokument 15. februar 2001 fra FBT/RØ følgende om aktiviteten i perioden juli–oktober: «juli: rydding, aug.-okt.; liten aktivitet, inntil 5-800 mann.» I Multiconsults premissdokument heter det videre at det blir stor aktivitet i gul og grønn sone hele året.

Hvordan harmonerer dette med en såkalt virksomhetsfri og stille periode på minimum 3 måneder fra sankt- hans?»

Statsråd Bjørn Tore Godal: I St.meld. nr. 11 for 1998-99 under beskrivelsen av Forsvarets behov og bruk illustreres Forsvarets virksomhet i regionfeltet med toppbelastningene gjennom året – en plansje som er vel kjent for forsvarskomiteen fra den tids drøftinger. I sine merknader viser forsvarskomiteen nettopp til dette, og flertallet går inn for at det innføres en virksomhetsfri periode på til sammen tre måneder innenfor tidsrommet fra sankthans til 1. november, slik at sommermånedene og høsten skjermes i større grad enn det legges opp til i selve stortingsmeldingen. Forsvarsdepartementet har i sitt iverksettelsesbrev bedt om at dette blir tatt inn som en del av planforutsetningene for prosjektet Regionfelt Østlandet.

I arbeidet med viktige planspørsmål i det forestående arbeidet med kommunedelplan for Regionfelt Østlandet har Forsvaret lagt fram et eksempel på virksomhetsplan innenfor ovennevnte forutsetninger. Med begrepet «virksomhetsfri periode» forstår jeg et tidsrom hvor det ikke drives øvelser i feltet. Det har imidlertid hele tiden vært forutsetningen at det skal kunne drives rydding, vedlikehold og utvikling av feltet, herunder fjerning av blindgjengere og oppgradering av baner og veier.

For å imøtekomme forutsetningen om tre virksomhetsfrie måneder har prosjektorganisasjonen for regionfeltet foreslått at bruken av feltet og det øvingsfrie tidsrom tilpasses de lokale hovedinteresser. Man har derfor foreslått at feltet skal være øvelsesfritt i hele juli og første uken i august. Deretter blir feltet øvelsesfritt i én uke i forbindelse med småviltjakten, og i to uker i forbindelse med elgjakten i september/oktober. De resterende fire uker settes opp i den årlige aktivitetsplanen basert på samarbeid i et samarbeidsråd. Til orientering kan jeg nevne at det for Hjerkinnskytefelt har vært etablert et slikt samarbeidsråd med lokale interesser, kalt Hjerkinnrådet.

Multiconsult, som er Forsvarets bygningstjenestes støyutreder, beskriver i sin oppdragsdefinisjon ordningen på følgende måte – og dette er et fullstendig sitat i motsetning til representantens:

«Det kommer til å bli stor aktivitet i gul og grønn sone hele året innenfor rammen av Eksempel på aktivitetsplan.»

Jeg understreker: innenfor rammen av Eksempel på aktivitetsplan. Det innebærer at aktiviteten vil falle innenfor Stortingets forutsetning om virksomhetsfrie måneder, noe som da i praksis betyr at det i betydelige deler av året ikke vil være stor aktivitet.

Etter mitt skjønn har prosjektorganisasjonen i samråd med lokale interesser funnet fram til en fornuftig løsning,

ved å vektlegge så vel de tidsrom hvor feltet i utgangspunktet er mest brukt, og ved å overlate til et samarbeidsråd å fastlegge resten av den øvingsfrie perioden.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg takker forsvarsministeren for svaret og finner det for så vidt tilfredsstillende i forhold til intensjonen i St.meld. nr. 11 for 1998-99 og debatten i Stortinget i den forbindelse, hvor det ganske riktig ble presisert at det skal være tre virksomhetsfrie måneder.

Nå definerer Forsvarets støysakkyndige selv betegnelsen stillhet som 30 desibel. Vil statsråden ta skritt for å begrense støyen til det nivået iallfall i den virksomhetsfrie perioden?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Det er et spørsmål som jeg ikke er forberedt på å svare på nå, men vi gjennomgår selvsagt de ulike sider ved støyproblematikken ved regionfeltet løpende. Vi er ikke blitt forelagt noe endelig materiale fra Forsvarets overkommando eller fra andre på det punkt. Vi må derfor komme tilbake til det. Det jeg kan forsikre om, er at vi skal opptre i samsvar med både Stortingets vedtak og Stortingets intensjoner på dette viktige punktet.

Ola D. Gløtvold (Sp): Når det gjelder dette samarbeidsrådet, har jeg lyst til å spørre forsvarsministeren om han har en skisse for hvordan det skal være sammensatt, hvilke parter som vil være der.

Vi kommer vel tilbake til bruken av feltet også i forhold til de signaler som nå gis fra forsvarshold, om at dette blir et dyrt felt på mange måter, også fordi det skal være en slik virksomhetsfri periode, sett i forhold til kost-nyttefaktoren.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Vi har ikke lagt spesielle føringer til grunn fra departementet når det gjelder sammensetningen av dette samarbeidsrådet, bortsett fra at vi har erfaring for at det har fungert og fungerer bra på Hjerkind. Det er en tilsvarende modell som prosjektorganisasjonen for regionfeltet har lagt til grunn, og jeg har grunn til å tro at den har slått bra an lokalt så langt, iallfall har ikke jeg fått signaler om det motsatte. Det er klart at det er viktig i et problemfylt kompleks som dette å ha et samarbeidsorgan opp mot lokale interesser, både kommunale og eventuelt andre.

Når det gjelder kost-nytteeffekten av dette feltet, hadde vi selvfølgelig mange debatter om det i Stortinget i sin tid, og vi la til grunn det som imøtekom Forsvarets behov for et stort regionalt skyte- og øvingsfelt i det sørlige Norge, men gitt de aktivitetene var det altså ikke umulig å forene det med en virksomhetsplan som også store deler av lokalsamfunnet iallfall så fornuften med, selv om de ikke var fornøyd med den, og det faktum at vi nå samarbeider om å følge opp formuleringen i innstillingen på dette området, er et tegn på det samme. Men jeg er selvfølgelig fullstendig klar over at representanten Gløtvold

helst ikke vil ha dette feltet, og med det utgangspunktet er det jo mye som er galt uansett.

S p ø r s m å l 4

Morten Lund (Sp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Røkke-selskapene i Melbu og Hammerfest har fått 75 mill. kroner i lån og tilskudd fra SND. Ifølge Dagens Næringsliv mener SND at mange bedrifter i filetindustrien må bort, men at de to nevnte skal bestå.

Har de folkevalgte organer i Nord-Norge deltatt i en prosess for å bestemme hvor stor kapasitet som skal bygges opp i disse to bedriftene, og hvilke av de mindre fiskemottak og foredlingsanlegg i landsdelen som ut fra dette ikke vil ha livets rett?»

Statsråd Grete Knudsen: De sentrale retningslinjene som SND skal forholde seg til for støtte til prosjekter innen fiskerinæringen, fastsettes av Fiskeridepartementet. I forhold til fiskeindustrien skal SND, fylkeskommunene og kommunene gjennom virkemiddelbruken prioritere prosjekter som har til formål å øke bearbeidelsesgrad og produktspekter basert på ny konkurransedyktig teknologi. En fremtidig konkurransedyktig filetindustri forutsetter både bruk av ny produksjonsteknologi med høyere grad av kvalitetssikring og at det er tilgang på kompetanse der anleggene skal lokaliseres.

Fylkeskommunen har det strategiske ansvaret innenfor nasjonale fiskeripolitiske mål på regionalt nivå. I den regionale utviklingsplanen for Nordland fremgår det at det er et formål å bidra til utvikling av konkurransedyktige enheter innenfor flåte, industri og oppdrett basert på kompetanse, nyskaping og innovasjon. Videre står det at en tilpasning til større og mer robuste enheter har gitt fiskeri- og oppdrettsnæringen større mulighet for satsing på nyskaping og innovasjon.

SNDs engasjement i enkeltsaker bygger på analyser av hvordan de aktuelle bransjene vil utvikle seg framover. SND skal i henhold til retningslinjene basere sine støttevedtak på at prosjektene skal tilfredsstillende kriterier på områder som innovasjon, distriktsutvikling, kompetanseoppbygging og internasjonal konkurransedyktighet. Det er også en forutsetning for støtte at private er villige til å gå inn med kapital i prosjektet.

Jeg vil understreke at det er viktig å opprettholde en variert struktur med både store og små enheter for å oppnå økt verdiskaping og bearbeidelsesgrad i norsk fiskerinæring. I en slik sammenheng ser jeg SNDs støtte til de to nevnte fiskefiletanleggene som et viktig bidrag for utviklingen av norsk fiskerinæring og til aktiviteten i Nord-Norge. Det ligger ikke som premiss for vedtakene at det skal skje en overføring av kapasitet fra andre anlegg og over til anleggene i Melbu og Hammerfest. Jeg oppfatter det videre slik at prosjektene er i tråd med både nasjonale og regionale føringer på dette området.

Til slutt vil jeg vise til at begge sakene er vurdert og anbefalt av de lokale SND-styrene i de berørte fylkene.

Morten Lund (Sp): Jeg takker for svaret og merker meg at statsråden er fornøyd med det som har skjedd i saken, og at kapasiteten på de to nevnte anlegg ikke skal økes på bekostning av andre.

Fylkeskommunens rolle med å lage regionale utviklingsprogram som skal være en konkretisering av den nasjonale politikken på det enkelte område, og som skal bestemme hvor SNDs penger skal brukes, f.eks. i Nordland, er helt sentral, og det er snakk om store beløp, 75 mill. kr av SNDs relativt begrensede midler. Dette dreier seg om hvor arbeidsplassene skal være for å beholde det bosettingsmønsteret vi har. Vi har begrensede fiskeressurser. Det dreier seg om å ta vare på den infrastrukturen som er bygd opp, det dreier seg om å prioritere mellom små og store bedrifter, og det er spørsmål om å støtte dem som trenger kapital i forhold til dem som har kapital fra før. Og når det gjelder det siste, har jeg forstått det slik at kapital ikke er mangelvare.

Statsråd Grete Knudsen: Jeg opplever nå at kommentaren til representanten Lund osrer av skepsis til virkemidlet, nemlig SND, både til de regionale styrene og til det nasjonale styret, som faktisk har som oppgave å følge opp de målsettingene som også dette hus legger opp til. Ansvar for SND, både regionalt og nasjonalt, er jo nettopp gjennom prosjekter å følge opp de nasjonale politiske målsettingene. Nå vil det bli en del utskiftninger i SNDs hovedstyre, og det er jo på den måten vi styrer. Det er en del som står Morten Lund veldig nær, både i de regionale styrene og i det sentrale styret, som har vedtatt dette. Da er jo svaret å få dem skiftet ut hvis de ikke gjør jobben slik som Stortinget ønsker det.

Morten Lund (Sp): At det osrer av mistillit, er vel kanskje ikke det rette uttrykket. Men jeg synes det er oppsiktsvekkende at det kommer så pass store beløp til en bedrift der vi gjennom media har forstått at det finnes kapital og penger nok til å gjennomføre det som en ser som hensiktsmessig.

Et annet felt der SND også skal bidra til å gjennomføre den nasjonale politikken, er innenfor det som heter eierskap. Hvilket eierskap ønsker vi i norsk næringsliv, spesielt innenfor kystnæringene, som kommer til å bli så viktige for oss? Jeg mener det er bred enighet om at vi skal ha lokale, aktive, langsiktige eiere i størst mulig grad, slik at gevinstene av virksomhetene innenfor fiskeriene fortsatt blir på kysten. Mener statsråden at det som er gjort i denne saken, også er innenfor de målsettingene?

Statsråd Grete Knudsen: Vi har gitt et ansvar både til de regionale styrene og til det nasjonale styret for å følge opp Stortingets og Regjeringens målsettinger. De har lagt vekt på at det skal være større bearbeidelse, med utgangspunkt i innovasjon og nyskaping, samtidig som det ikke skal gå på bekostning av de andre.

Jeg mener at styrene har gjort det vi faktisk mener at de skal gjøre. Men både i de regionale styrene og i det nasjonale styret er Småbrukarlaget, Bondelaget og Fiskarlaget representert, og det er også flere representanter fra

Morten Lunds eget parti. Da blir på en måte svaret om de har gjort en så dårlig jobb at de bør skiftes ut.

Spørsmål 5

Ole Johs. Brunæs (H): Jeg skal få lov å stille arbeids- og administrasjonsministeren følgende spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å sette de statseide virksomhetene NSB BA og Jernbaneverket i stand til å yte tjenester og kvalitet på en måte som tilfredsstiller kundenes krav, og på hvilken måte vil han etablere et samarbeid med samferdselsministeren for å få dette til?»

Statsråd Jørgen Kosmo: Ansvar for NSB BA og Jernbaneverket ligger som kjent hos samferdselsministeren på vegne av Regjeringen. Når ovennevnte spørsmål er rettet til arbeids- og administrasjonsministeren, går jeg ut fra at det er som følge av et oppslag i media i den senere tid, hvor innholdet i et notat fra meg til samferdselsministeren var gjengitt.

Notatet var ment å være en meningsytring, der jeg som togbruker hadde synspunkter på en utvikling jeg som reisende syntes var negativ.

Også på mitt ansvarsområde møter jeg innimellom frustrerte og til dels sinte brukere. Kritikker er aldri hyggelig, men likevel er det viktig å lytte til den, ta den på alvor og bruke den som en kilde til forbedring.

I Regjeringens fornyelsesprogram er et av hovedmålene at organisasjon og tjenesteproduksjon skal være basert på brukernes behov. Skal vi kunne ivareta dette, må vi være i dialog med brukerne og ta deres behov og synspunkter på alvor. Og særlig må vi høre på de misfornøyde brukerne. Bare da kan vi rette opp de feilene som vi gjør.

Dette er viktig for alle offentlige virksomheter, og faktisk helt livsnødvendig for de deler av offentlig virksomhet som opererer i et marked, slik NSB gjør.

For samfunnet er det viktig at jernbanen fortsatt kan utvikle seg som et godt, attraktivt og miljøvennlig transporttilbud. Når det gjelder virkemidlene for å lykkes med denne målsettingen, vil det bli presentert forslag til en jernbanepolitikk som Stortinget aktivt kan medvirke til å få best mulig. Dette er imidlertid, som jeg tidligere har sagt, en oppgave som samferdselsministeren vil håndtere på vegne av Regjeringen.

Ole Johs. Brunæs (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg legger jo merke til at statsråden distanserer seg fra den situasjonen som NSB BA og Jernbaneverket er kommet i. Jeg går ut fra at administrasjonsministeren bl.a. har som oppgave å bidra til at statens virksomheter drives etter moderne og effektive metoder, og videre at disse virksomhetene yter gode tjenester der kvalitet og pålitelighet ligger til grunn. Og så er ikke tilfellet med NSB BA og Jernbaneverket. Dette innebærer at disse to virksomhetene må bedres på en rekke områder, administrativt, økonomisk og teknisk, for å få bedriftene til å fungere. Da er

det jeg etterlyser administrasjonsministerens innspill for å få disse virksomhetene til å drive etter de beste metode- ne, til beste for kundene. Det initiativet etterlyser jeg.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg regner faktisk med at stortingsrepresentanten er kjent med og i og for seg også er innforstått med det ansvar og den viktighet som Stortingets talerstol har. Når det skal presenteres holdninger til enkelte virksomheter i statlig regi som er underlagt de enkelte statsråders ansvarsområde, er det viktig at både de kommentarer og den diskusjon som skal foregå om fremtiden til disse selskapene og deres forpliktelser, skjer i forhold til den statsråden som er konstitusjonelt ansvarlig.

Jeg vil i tillegg til det si at jeg så langt fra verken som arbeids- og administrasjonsminister eller som regjeringsmedlem distanserer meg fra de problemstillinger og de utfordringer som NSB står overfor. Men det er samferdselsministeren som skal presentere den politikken for Stortinget, ikke arbeids- og administrasjonsministeren.

For øvrig deltar samferdselsministeren og arbeids- og administrasjonsministeren aktivt i Regjeringens fornyelsesutvalg, der god fremtidig forvaltningspolitikk utredes og behandles.

Ole Johs. Brunæs (H): Jeg takker igjen statsråden for svaret, og med det siste han nå sa, går jeg ut fra at han vil bidra aktivt til å bedre forholdene i NSB. Men jeg synes det er litt nedslående å konstatere hans distansering fra den situasjonen to så store statsbedrifter er i.

Jeg er fullstendig klar over de enkelte statsråders ansvarsforhold, men arbeids- og administrasjonsministerens oppgave er jo nettopp å få det hele til å gli, til å være velsmurt, slik at det kan fungere til beste både for kunder og passasjerer og samfunnet for øvrig.

Statsråd Jørgen Kosmo: Selvsagt er jeg klar over de forpliktelser som påligger arbeids- og administrasjonsministeren til å være med på å utvikle en forvaltningspolitikk både i de direkte statlige virksomheter og i de fristilte statlige virksomheter, slik at man kan ha en politikk i forhold til brukerne som gjør at man kan møte brukernes behov. Det er nettopp en vesentlig del av Regjeringens fornyelsesprogram. Representanten kan derfor være meget trygg på at jeg ikke distanserer meg fra disse problemstillingene. Men når jernbanepolitikken skal presenteres for Stortinget, går jeg ut fra representanten forstår at det av hensyn til de konstitusjonelle spilleregler er best at det er samferdselsministeren som gjør det.

Presidenten: Vi går til spørsmål 19.

S p ø r s m å l 19

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Ivar Kristiansen til olje- og energiministerens, vil bli svara på av finansministeren som rette vedkomande.

Ivar Kristiansen (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål – nå rettet til finansministeren:

«Regjeringen forventer et langt lavere energiuttak fra kraftkrevende industri i årene fremover. Samtidig ser ikke Regjeringen ut til å legge flertallets presisering i Innst. S. nr. 233 for 1997-1998 om at utsalgsprisen for kvoter skal relateres til virksomhetenes eksisterende avgiftssatser, til grunn for kvotesystemet for klimagasser. Regjeringen forutsetter også høyere elpriser.

Tar Regjeringen, blant annet gjennom sin avgiftspolitik, sikte på å fase ut kraftkrevende industri fra Norge?»

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: I Langtidsprogrammet 2002-2005 er det lagt fram framskrivninger av bruken av energi og miljøskadelige utslipp fram mot 2020. Disse framskrivningene bygger på en rekke forutsetninger, i stor grad av beregningsteknisk karakter. Det er lagt til grunn forutsetninger om den makroøkonomiske utviklingen, utviklingen i de internasjonale energimarkedene og gjennomføringen av Kyoto-protokollen.

Det er i framskrivningene lagt til grunn en beregningsteknisk forutsetning om at Kyoto-protokollens krav til utslippsreduksjoner trer i kraft, og at disse oppfylles kostnadseffektivt gjennom bl.a. et internasjonalt system med omsettelige klimagasskvoter hvor alle betaler markedspris for utslippene av klimagasser.

Det er videre forutsatt at det norske elektrisitetsmarkedet får en sterkere tilknytning til det europeiske elektrisitetsmarkedet, og at norske elektrisitetspriser i økende grad vil bli påvirket av elektrisitetsprisene på kontinentet. Med de beregningsmessige forutsetningene som er lagt til grunn for bl.a. utviklingen i energimarkedene og klimapolitikken, gir framskrivningene i langtidsprogrammet en nedgang i produksjonen i kraftkrevende industri.

Det har vært vanlig å legge til grunn en kostnadseffektiv klimapolitikk for denne typen framskrivninger av energi- bruk og miljøskadelige utslipp. De beregnede konsekvensene for kraftforbruket og produksjonen i industrien er derfor i tråd med tidligere framskrivninger, jf. f.eks. framskrivningene i Langtidsprogrammet 1998-2001.

Regjeringen har ikke hatt til hensikt å utarbeide et beregningsalternativ som skal illustrere Regjeringens samlede politikk på energi- og miljøområdet. Framskrivningene som er presentert i langtidsprogrammet, illustrerer imidlertid de krevende utfordringene Norge står overfor i årene som kommer når det gjelder energi- og klimapolitikken.

I det norske avgiftssystemet er det gjort særlige tilpassninger i forhold til kraftkrevende industri. Industrien betaler ikke CO₂ -avgift for utslipp fra industrielle prosesser. De har en svovelavgift som er langt lavere enn avgiften for annen virksomhet. Industrien er også fritatt fra el-avgift. Regjeringen ser det som viktig å sikre et vekstkraftig næringsliv og gjennom en effektiv bruk av produksjonsressursene legge grunnlaget for en fortsatt sterk konkurranseutsatt sektor. Derfor har også Regjeringen i langtidsprogrammet varslet tiltak som kan bedre vekstevnen i økonomien, som f.eks. lettelse i skatt på arbeid og økte bevilgninger til forskning og infrastruktur.

(Statsråd Schjøtt-Pedersen)

Når det gjelder klimapolitikken, har Regjeringen varslet at den vil legge fram et forslag til kvotesystem for klimagasser våren 2001 som kan iverksettes dersom Kyoto-protokollen trer i kraft. Regjeringen kommer tilbake til den konkrete utformingen av klimapolitikken i en egen melding til Stortinget.

Beregningene i langtidsprogrammet er derfor kun en beregningsteknisk illustrasjon. De er ikke uttrykk for politiske veivalg.

Ivar Kristiansen (H): Jeg synes finansministeren fremfører et nokså oppsiktsvekkende svar, hvor han nærmest nedjusterer Regjeringens langtidsprogram for ikke å ha politiske overtoner som skal fortelle noe om hvordan Regjeringen fremmer sine politiske synspunkter overfor Norges største eksportindustri pr. i dag, og slår fast at dette ikke er Regjeringens politikk. Av hensyn til denne industrien får det da være et minimumskrav at Regjeringen i hvert fall bruker et annet språk og heretter sier fra på en helt annen måte og gjennom andre dokumenter – hvis det er slik at stortingsmeldinger og stortingsproposisjoner ikke er politiske dokumenter – hvordan de planlegger fremtiden for denne industrien. Det er Norges største eksportindustri. Den har opp mot 60 000 lønsmottakere rundt om i landet, og disse fortjener et annet svar enn at man henviser til at dette ikke er Regjeringens politikk.

Hva er Regjeringens politikk for norsk prosessindustri?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Regjeringens politikk er at vi ønsker oss en sterk konkurranseutsatt sektor, og det går helt klart fram av langtidsprogrammet.

Men representanten Kristiansen vet utmerket godt, i likhet med alle andre representanter i denne salen, at i bl.a. dokumenter av typen langtidsprogrammet gjennomføres det en rekke beregninger gitt ulike forutsetninger som viser hva slags problemstillinger man står overfor. For de beregningene som her er foretatt, er det gjort helt klart at de bygger på gitte beregningstekniske forutsetninger, de er ikke et uttrykk for politiske veivalg fra Regjeringens side. Det politiske veivalg Regjeringen har gjort i langtidsprogrammet, er at Regjeringen slår entydig fast at man ønsker en sterk konkurranseutsatt sektor.

Ivar Kristiansen (H): Er det da slik å forstå at når man estimerer et fremtidsuttak av kraft i kraftkrevende industri som skal ned 25-30 pst., slik det fremgår av St.meld. nr. 37 for 2000–2001, er dette tall som prosessindustrien i Norge ikke skal basere sin fremtid på?

Kan denne industrien regne med å ha Regjeringen i ryggen i en forventning om et kraftuttak omtrent på dagens nivå? Nå snakker jeg ikke om noen økning. Er det også slik å forstå at Arbeiderpartiet er på vei bort fra fellesmerknadene man for to år siden hadde sammen med Høyre når det gjelder holdningen til klimautslipp for in-

dustrien, slik at denne type industri mer eller mindre skulle være fritatt fra å bli berørt for denne politikken?

Kan vi forvente at prosessindustrien fremover har Regjeringen i ryggen, og at man ikke tar sikte på å redusere kraftuttaket med 25-30 pst.?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Jeg mener det er helt selvsagt at en industri ikke bygger sin aktivitet på regneeksempler i et dokument. Derfor er det også slik at det ikke er framstillingen i langtidsprogrammet at energiforbruket *skal* ned 25 pst. Det er et beregningsteknisk eksempel som beskriver hvordan utviklingen vil være, gitt enkelte forutsetninger som det er redegjort for.

Derfor er det også slik, som jeg også sa i mitt svar, at Regjeringen ikke har hatt til hensikt å utarbeide et beregningsalternativ som skal illustrere Regjeringens samlede politikk på energi- og miljøområdet. Og derfor er det selvsagt også slik at industrien ikke baserer sin atferd på gitte forutsetninger som settes inn i et regneeksempel. Likevel er det nyttig for de politiske aktørene å vite at gitt at de og de forutsetningene er til stede, så vil det og det skje, slik at man har anledning til å innrette sin politikk for å nå de mål man ønsker. Og Arbeiderpartiets og Regjeringens mål er en sterk konkurranseutsatt sektor. Det er det signalet som er gitt i langtidsprogrammet.

Presidenten: Då går vi tilbake til spørsmål 6.

S p ø r s m å l 6

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Helsevesenet vil, ifølge Bergensavisen 23. april 2001, ikke bruke 200 000 kroner på en ryggoperasjon i Sverige som kan bringe en 30 år gammel mann tilbake i arbeid. I Norge får vedkommende tilbud om rehabilitering og omskolering over 2 år. For at han skal komme til dette tilbudet, dekker det offentlige drosjeregninger for 160 000 kroner i året.

Vil statsråden sikre at norske ryggpasienter som kan ha nytte av det, får tilbud om behandling, om nødvendig ved svenske sykehus hvor ekspertisen på dette området er større?»

Statsråd Tore Tønne: Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kommenterer den konkrete saken det refereres til, men forholder meg til det spørsmålet representanten Sjøli har stilt.

Utgangspunktet er at norske ryggpasienter skal få tilbud om god behandling i Norge. I den utstrekning det ikke skjer, f.eks. på grunn av manglende kapasitet eller kompetanse, er det viktig å gjøre noe med det.

Det er grunnlag for å hevde at omsorgen for ryggpasienter i Norge har vært for lavt prioritert. Det ble derfor i budsjettet for 1999 vedtatt å etablere et nasjonalt ryggnettverk for å styrke den faglige kompetansen i landet. Det arbeides nå også med å få etablert en landsfunksjon for kompliserte ryggglidelser ved Regionsykehuset i Trondheim.

Målet er som nevnt at norske ryggpasienter skal få god behandling i Norge. Når det ikke alltid kan skje, er det viktig å sikre at de alternativt kan få den behandling de trenger i utlandet.

Det er i dag etablert en ordning for å sikre dette. Forutsetningen er at det foreligger en henvisning til slik behandling fra spesialist på regionsykehusnivå. Søknaden stiles til Rikstrygdeverket som vurderer og konkluderer. Ved eventuelt avslag har søker anledning til å få saken vurdert av en egen klagenemnd for utenlandsbehandling.

Ryggoperasjoner kan ofte være omfattende og kompliserte. Det er betydelig medisinsk uenighet om hvilke pasienter som vil ha nytte av slike operasjoner. Det er tilfellet også i andre land. Erfaringer viser også at langt fra alle operasjoner gir de ønskede resultater.

Nå er det lett å forstå at ryggpasienter som får avslag på operasjon, ikke uten videre vil slå seg til ro med den medisinske vurderingen. Jeg har derfor tatt initiativ til at pasienter som søker Rikstrygdeverket om operasjoner i Sverige og som får avslag, skal få en annenhånds vurdering – en såkalt second opinion – ved Sahlgrenska universitetssjukhus i Göteborg. Dette er et velrenommert universitetssykehus med høy kompetanse på behandling av og forskning på rygg sykdommer.

Med dette initiativet håper jeg å gi et konstruktivt bidrag til å fremskaffe ny viten om hvilke pasienter som vil ha virkelig nytte av disse omfattende inngrepene. Jeg tar også sikte på at avtalen om second opinion ved Sahlgrenska skal inneholde en oppfølging av pasientene etter ett til to år, slik at de på denne måten kan få bedre kunnskap om hvilke pasienter som virkelig vil ha nytte av operasjonene. Initiativet medfører at vi også vil få belyst hvilke pasienter som vil ha mest nytte av annen form for behandling.

Medisinsk sett er dette et komplisert og utfordrende område. Det er derfor svært viktig å velge ut pasienter til operasjon etter så gode kriterier som mulig. Jeg mener at det opplegget vi nå har med mulighet til undersøkelse og behandling i Sverige, sammen med en styrking av kapasitet og kompetanse ved norske sykehus, vil sikre at norske ryggpasienter får den type tilbud som representanten Sjøli ber om.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker helseministeren for det positive svaret. Det er gledelig at det nå blir tatt et initiativ til at vi kan få en såkalt second opinion ved svenske sykehus, som har større og bredere kompetanse på dette området. Det synes jeg var svært positivt. Det er også gledelig at man vil få en oppfølging ett til to år etter at en sånn behandling har vært gjennomført i Sverige.

Det er jo som helseministeren var inne på, en del faglig uenighet på dette området. Her i Norge er det stort sett nevrologer som vurderer, mens det i andre land er ortopeder. Det kunne være interessant å høre om helseministeren mener det kunne vært mulig å arrangere en konsensuskonferanse, rett og slett for å få på bordet hva som er ulikhetene i de faglige vurderingene mellom det

norske fagmiljøet og det internasjonale fagmiljøet når det gjelder rygg- og nakkeskader.

Statsråd Tore Tønne: Uten at jeg her og nå skal ta stilling til spørsmålet om innkalling til en slik konsensuskonferanse, vil jeg i hvert fall si at det er satt søkelys på et problemområde innenfor de norske fagmedisinske miljøer som vi erkjenner har vært underprioritert tidligere. Jeg har tro på at vi både gjennom det nettverk som er etablert, og arbeidet med etablering av landsfunksjonen ved Regionsykehuset i Trondheim, og ikke minst gjennom det samarbeid som nå etableres med det medisinske fagmiljøet i Sverige, vil få en oppmerksomhet omkring de faglige problemstillinger som her reises, som ikke har vært der tidligere, og som selvfølgelig vil være til beste for ryggpasientene i Norge. Om det skulle vise seg ønskelig å arrangere en spesiell konferanse på området, skal ikke helseministeren være noen bremsekloss i så henseende, men jeg tar med meg forslaget og vil gå videre med det i kommunikasjon med fagmiljøene.

Sonja Irene Sjøli (H): Vi har jo fra andre kompliserte, vanskelige spørsmål i helsetjenesten, og kanskje spesielt der hvor det har vært en faglig uenighet, sett at nettopp en slik konsensuskonferanse kan frembringe ny kunnskap og få en debatt også i det faglige miljøet.

Avslutningsvis har jeg lyst til å si at jeg er fornøyd med det opplegget som helseministeren nå har tatt initiativ til i forhold til Sahlgrenska. Da har iallfall dette spørsmålet ført til noe positivt for ryggpasientene i Norge, og til at vi kan komme et skritt videre for å bedre dette tilbudet som, slik helseministeren selv var inne på, har vært underprioritert.

S p ø r s m å l 7

Are Næss (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I en kosovoalbansk familie i en flyktningleilighet i Narvik er en 3 år gammel jente og hennes mor under behandling for tuberkulose. Ifølge media mener UDI at sykdommen ikke gir grunnlag for opphold på humanitært grunnlag, og vil sende familien ut av landet.

Hvilket medisinsk-faglig grunnlag har UDI for denne beslutningen, og er statsråden enig i UDIs vurdering?»

Statsråd Tore Tønne: Helseministeren er ikke tillagt noen rolle i denne typen saker, verken når det gjelder medisinsk-faglige sider eller andre forhold ved saksbehandlingen. Det tilligger heller ikke helseministeren å bedømme de vurderinger UDI foretar i de enkelte saker.

På bakgrunn av det spørsmålet representanten Næss har stilt, har jeg likevel innhentet opplysninger fra UDI om behandlingen av saken. Det er opplyst at UDIs avgjørelse er påklaget, og at UDI vil vurdere nye opplysninger i klageomgangen.

Are Næss (KrF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er klar over hans manglende rolle i slike saker, men her dreier det seg om forholdet mellom UDI og kompetente helsefaglige vurderinger, og jeg merket meg at statsråden ikke sa noe om UDIs medisinsk-faglige grunnlag for denne beslutningen.

Tuberkulose krever som kjent langvarig behandling og oppfølging, og Det sentrale tuberkuloseregisteret har gjennom Statens helseundersøkelser sendt ut melding om at flyktninger og asylsøkere med tuberkulose bør bli i Norge inntil behandling er fullført. Det er skjedd på grunnlag av flere tilfeller der flyktninger og asylsøkere som får tuberkulosebehandling, blir sendt ut av Norge. «Dette er medisinsk-faglig uforsvarlig», skriver Det sentrale tuberkuloseregisteret og Statens helseundersøkelser.

Er statsråden enig i denne vurderingen fra vår fremste fagkompetanse, og vil han se til at UDI forholder seg til slike medisinsk-faglige vurderinger?

Statsråd Tore Tønne: Jeg deler de faglige vurderinger som her er kommet fra de institusjoner som det er referert til, og som også Helsedepartementet har et administrativt overordnet forhold til. Jeg har også sørget for at de opplysninger og vurderinger som her er kommet til uttrykk, er kommet UDI til kunnskap.

Are Næss (KrF): Tuberkulosens historie har vist betydningen av sosiale og økonomiske forhold også etter avsluttet medikamentell behandling. I den aktuelle saken fraråder behandlende barnelege at treårige Ilirida sendes tilbake til Kosovo. Den finske legen som har ansvaret for FNs helseadministrasjon i Kosovo, beskriver behandling og oppfølging av tuberkulose der som gammeldags.

UDI ser bort fra eller overprøver også disse faglige vurderinger, men med bakgrunn i statsrådens positive svar på mitt hovedspørsmål, håper jeg han vil se til at UDI for fremtiden respekterer legeerklæringer og andre faglige vurderinger som de selv ikke har kompetanse til å overprøve.

Statsråd Tore Tønne: Jeg har merket meg de synspunkter representanten Are Næss her fremfører. Jeg må igjen understreke at det jo ikke tilligger helseministeren noen formell rolle i behandlingen av slike saker, og at jeg heller ikke kan begi meg inn i noen vurdering av de konklusjoner som UDI kommer til. Men det er ikke unaturlig at jeg forsikrer meg om at den informasjon som foreligger i saken, er kommet til behandlernes kunnskap og behørig vurdert før endelig avgjørelse i klagebehandlingen faller.

S p ø r s m å l 8

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Sunnmøre MR klinikk AS har i søknad av 19. februar 2001 søkt om etablering og driftstillatelse til å drive medisinsk virksomhet i Ålesund. Virksomheten har som mål å tilby medisinsk bildediagnostikk ved hjelp av magnetisk resonanstomografi (MR). Dette er en tjeneste som

det til tider er lang ventetid på ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal, der fylkets eneste MR-maskin finnes seg.

Vil statsråden sørge for en rask godkjenning for en slik etablering til nytte for fylkets innbyggere?»

Statsråd Tore Tønne: Den søknad representanten Nesvik refererer til, er til behandling etter de retningslinjer som følger av forskrift om medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet. Det innebærer at den er sendt til Statens helsetilsyn for en vurdering av krav til forsvarlighet og de medisinsk-faglige sidene ved den driften som Sunnmøre MR-klinikk planlegger å etablere. Statens helsetilsyn er gitt en frist til å komme med sin vurdering i løpet av siste halvdel av mai.

Jeg vil ikke gå inn i noen saksbehandling av denne søknaden her og nå. Men jeg kan love at søknaden gis en behandling på lik linje med og med lik prioritet som andre lignende søknader, og at en avgjørelse vil bli tatt kort tid etter at vurderingene fra Helsetilsynet er mottatt.

Harald T. Nesvik (Frp): Grunnen til at jeg løfter denne saken opp hit allerede nå, er at sist gang jeg hadde flere spørsmål, gjaldt det Medi 3 i Ålesund, der man også fulgte de såkalte saksbehandlingsreglene. Det tok mange år før de fikk svar på sin søknad. Dette er en situasjon som man ikke kan komme opp i igjen.

Møre og Romsdal har som sagt pr. 1. januar én MR-maskin ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal, mens man i fylket har en befolkning på bortimot 300 000 mennesker. Synes helseministeren at dette er et tilfredsstillende tilbud til en befolkning på rundt 300 000 mennesker?

Statsråd Tore Tønne: For det første vil jeg med en gang forsikre om at det ikke blir aktuelt med en saksbehandlingstid for denne saken som kan sammenlignes med den som var tilfellet for Medi 3s vedkommende. Jeg vil vise til at da den saken kom til behandling på mitt bord, ble den også behandlet. Jeg skal som sagt sørge for at denne saken får en rask behandling så snart de faglige vurderinger som skal gjøres av Helsetilsynet, foreligger.

Jeg er ikke av den oppfatning at det nåværende tilbud, med de ventetider det innebærer i Møre og Romsdal, er tilfredsstillende. Det er også derfor denne saken behandles med den prioritet som den fortjener, også i forhold til andre søknader.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret og håper at dette er en sak som kan få et positivt utfall, slik at det kan komme befolkningen i Møre og Romsdal til gode.

Det finnes i dag ca. 40 MR-maskiner i Norge. 16 av disse er plassert i Oslo. Selv om noen av hospitalene i Oslo har landsfunksjon, er dette en meget skjev fordeling i forhold til Møre og Romsdal. Hvis man sammenligner med Vest-Europa, er dette blant den dårligste MR-dekningen i hele dette området. Da er det viktig at man får til et samspill mellom det private og det offentlige, og jeg

håper at statsråden vil se med positive øyne på den søknaden som ligger her, nettopp med tanke på befolkningen i Møre og Romsdal og den lange ventetiden, som faktisk pr. 5. mars var på 157 dager. Dette er noe vi må få slutt på.

Statsråd Tore Tønne: Jeg er generelt sett for et godt og effektivt samspill mellom den offentlige helsetjeneste og private aktører også på dette området, og ser med blide øyne på alle saker som kan bidra til å styrke den samlede kapasitet, til beste for hele befolkningen og de pasienter som trenger den undersøkelsen som det her er snakk om.

S p ø r s m å l 9

John I. Alvheim (Frp): Mitt spørsmål går til helseministeren:

«Pasientbroen til utlandet finansiert av «utlandsmilliarde» har ikke fått det omfang det er behov for.

Saboterer de offentlige sykehus pasientbehandlingen i utlandet som Stortinget har vedtatt, og hva vil statsråden gjøre med dette?»

Statsråd Tore Tønne: La meg med en gang understreke at jeg ikke har noen grunn til å tro at offentlige sykehus «saboterer» ordningen med pasientbehandling i utlandet. Jeg er imidlertid enig med representanten Alvheim i at ordningen ennå ikke har fått det omfang som det kan synes behov for, hvis man f.eks. tar utgangspunkt i det antall pasienter som står på ventelister ved norske sykehus. Jeg skal derfor benytte anledningen til å si litt om hvordan ordningen er lagt opp, og hva som gjøres for at den skal virke etter forutsetningene.

Umiddelbart etter Stortingets vedtak den 14. november 2000 bad jeg Rikstrygdeverket etablere en prosjektorganisasjon for den praktiske administrering av ordningen. Denne var operativ den 15. januar 2001. Allerede før årsskiftet ble imidlertid alle fylkeskommuner tilskrevet fra departementet om ordningen og bedt om å henvise pasienter som kunne være aktuelle, for behandling i utlandet. Dette er senere fulgt opp med nærmere informasjon og retningslinjer fra Rikstrygdeverket. Det er min vurdering at dette opplegget fra Rikstrygdeverkets og departementets side har være tilfredsstillende.

Det sier seg selv at vi i stor grad er avhengig av sykehusene, bl.a. for å sikre at nødvendige pasientdata og øvrig informasjon foreligger før pasienten kan henvises til riktig behandling i utlandet. Responsen fra fylkeskommunene og sykehusene var i den første tiden varierende og nokså avventende. Jeg vil imidlertid legge til at en nok måtte regne med en forsiktig igangkjøring av en ordning som var ny, som var innført uten noen forutgående informasjon, og som til dels også var noe omstridt innenfor de fagmedisinske miljøer.

I denne forbindelse er det også grunn til å minne om at behandling i utlandet er et frivillig tilbud til pasientene. I arbeidet med ordningen har jeg selv møtt pasienter som har takket for tilbudet, men sagt at de foretrekker å vente

noe lenger mot å få behandling ved norske sykehus. Det må vi ha respekt for. Og det betyr ikke at ordningen av den grunn er uten verdi for pasienten som likevel takker nei. Bare det å vite at det finnes et alternativ, er i seg selv verdifullt. At pasienter likevel foretrekker å vente, bør kanskje gi grunn til noe nyansering av vurderinger og omtale av ventelistene ved norske sykehus.

Erfaringene med behandling i utlandet er så langt meget gode. Det har forekommet eksempler på utilfredsstillende oppfølging av pasienter ved hjemkomst til Norge, men også dette vil jeg tro dreier seg om innkjøringsproblemer.

Rikstrygdeverket har etter hvert hatt møter med representanter for sykehus og helseadministrasjon i de fleste av landets fylkeskommuner for å orientere nærmere om ordningen og erfaringene. Dette har ført til flere henvisninger, og Rikstrygdeverket forventer en betydelig økning fremover.

Det er så langt inngått avtaler om behandling av 4 500 pasienter ved sykehus i Skandinavia og Tyskland, og det pågår forhandlinger om avtaler som vil innebære at i alt 10 000 pasienter kan få behandling i løpet av dette året. Valg av sykehus skjer i et nært samarbeid med norske spesialister.

Jeg mener forholdene er lagt vel til rette for at den ordning Stortinget vedtok i november 2000, skal virke etter hensikt og forutsetninger. Det er viktig at vi har en slik ordning, og vi skal arbeide for at den utvikles videre ut fra de erfaringer som høstes, til beste for pasientene. Jeg minner samtidig om mine tidligere uttalelser om at vi bør ha realistiske forventninger til omfanget av pasientbehandling i utlandet. Tilbudet er svært viktig, men det viktigste må likevel være å sørge for at norske pasienter får den behandling de trenger, når de trenger den, ved sykehus i Norge.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er veldig fornøyd med den måten denne saken er blitt taklet på fra departementets side og fra Rikstrygdeverkets side.

Ikke desto mindre har jeg de seneste ukene nesten daglig fått inn meldinger fra pasienter som ikke blir henviset til utenlandsbehandling selv om de ønsker dette. De føler faktisk situasjonen slik at verken deres egen allmennlege eller deres nærmeste sykehuslege er interessert i, eller de er meget negativt innstilt til, å henvise til eller skrive søknad om behandling i utlandet.

Da er mitt første oppfølgingsspørsmål til helseministeren: Hvor skal disse pasientene som møter en slik innstilling både hos sin allmennlege og hos sitt nærmeste sykehus, henvende seg?

Statsråd Tore Tønne: Først vil jeg si at vi nå har tilskrevet landets primærleger og orientert spesielt om mulighetene for behandling i utlandet, slik at også de, og ikke bare sykehus og spesialisthelsetjeneste, skal være fullt orientert om og oppmerksom på de muligheter vi har til å henvise til behandling i utlandet i tilfeller hvor ventelistene enten er lange eller kompetansen i den

norske spesialisthelsetjenesten eventuelt anses for å være utilstrekkelig.

Jeg ønsker å følge aktivt opp de enkelte fylkeskommuner eller sykehus når det gjelder omfanget av henvisninger, bl.a. ved å sammenholde dette med ventetid for behandling ved de sykehus dette gjelder. Det er slik sett nyttig å få all den informasjon som det her vises til.

Primært vil det nok være riktig av pasienter å henvende seg til Rikstrykdeverket når de er i den situasjon som representanten Alvheim her refererer til.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker igjen statsråden for et positivt svar.

Faktum er vel, som vi også har hørt tidligere i spørretimen i dag, at jo flere pasienter vi tar ut av den norske helsekøen slik at de kan komme tilbake til arbeidslivet innen rimelig tid, jo mer penger sparer det norske samfunn.

Med tanke på at det antydningvis er 10 000 pasienter som skal behandles i utlandet, er det ikke ubetydelige midler det norske samfunn sparer ved å få disse pasientene ut av helsekøen – i tillegg til den rent menneskelige faktor. Har helseministeren gjort seg opp noen formening om hvor stor besparelsen kan være ved å bruke 1 milliard kr på behandling av norske pasienter i utlandet?

Statsråd Tore Tønne: Jeg har ikke gjort meg opp noen formening – i hvert fall ikke på analytisk grunnlag – om det.

Det jeg har sett som det viktigste, har vært å få til et tilbud som fungerer slik at de som står på venteliste, og har stått der altfor lenge, får dette tilbudet. Det mener jeg er viktig, uavhengig av hvilke besparelser som måtte ligge i det. Men selvfølgelig er jeg klar over det representanten Alvheim viser til, at det også representerer god økonomi i de tilfeller hvor pasienter på denne måten blir raskere behandlet og kommer raskere tilbake til et normalt liv i Norge.

Men jeg må si at det er ikke først og fremst hensynet til den type besparelser som har vært motiverende. Det viktigste er, og må tross alt være, at vi har et ansvar for å gi norske pasienter den behandling de har krav på, så raskt som overhodet mulig.

S p ø r s m å l 1 0

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla følgjande spørsmål til helseministeren:

«Rogaland fylkeskommune gir i dag tilbod om behandling innan psykiatri til berre 1,4 pst. av dei som høyrer inn under gruppa barn og unge. Målet i opptrappingsplanen er 5 pst.

Korleis meiner statsråden Rogaland innan 2006 skal nå dette målet og koma på høgd med fylke som i dag har 3 pst. deknning, når Rogaland etter brev frå Sosial- og helsedepartementet ikkje får høve til ei så rask opptrapping?»

Statsråd Tore Tønne: Rogaland fylkeskommune har i likhet med de andre fylkeskommunene et selvstendig

ansvar for etter spesialisthelsetjenesteloven å gi barn og ungdom nødvendige psykisk helseverntjenester. Jeg må understreke at dette er et ansvar som gjelder generelt, og uavhengig av de mål og tiltak som følger av Opptrappingsplan for psykisk helse.

Gjennom opptrappingsplanen gir staten ekstra tilskudd for at fylkeskommunene raskere og bedre skal kunne ivareta dette ansvaret.

Det er i dag store ulikheter mellom fylkene i tjenestetilbudet innen psykisk helse. Størst er ulikhetene i tilbudene til barn og ungdom. Ulikhetene skyldes bl.a. ulik prioritering fra fylkeskommunene av dette feltet. Rogaland er av de fylkeskommunene som ligger dårligst an, og som derfor har de største utfordringene i å nå målet om en dekningsgrad på 5 pst. av gruppen barn og ungdom.

Sosial- og helsedepartementet har nå med visse merknader godkjent Rogaland fylkeskommunes plan for hvordan målene i opptrappingsplanen skal nås. I planen går fylkeskommunen inn for å styrke tilbudene til barn og unge med etablering av desentraliserte poliklinikker samt en nødvendig styrking av døgntilbudene. Departementet anser denne hovedstrukturen for tilfredsstillende, og den kan legges til grunn for det videre arbeidet. Men departementet har pekt på at de polikliniske tilbudene i større grad må desentraliseres, og antall polikliniske stillinger bør økes mer enn planen legger opp til, dersom opptrappingsplanens målsetting om en dekningsgrad på 5 pst. skal nås.

Godkjenning av planen innebærer at fylkeskommunen vil få utbetalt tilskudd til drift etter objektive kriterier. Videre vil fylkeskommunen få tilskudd til godkjente investeringsutgifter for prioriterte byggeprosjekter.

Tilskudd til drift over opptrappingsplanen fordeles etter samme nøkkel som rammetilskudd fra Kommunal- og regionaldepartementet. Dette innebærer at Rogaland fylkeskommune på linje med de andre fylkeskommunene vil få sin andel av opptrappingsmidlene sett i forhold til bl.a. folketall. Det tas altså ikke hensyn til den lave dekningsgraden i tilbudet til barn og ungdom når driftstilskuddene måles ut. Etterslepet må tas igjen ved en sterkere prioritering av dette feltet fra Rogalands side i den gjenstående delen av opptrappingsperioden, fram til 2006.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg takkar for svaret, som er ein ryddig gjennomgang av helseministeren sitt syn på dagens tilstand. Svaret gir grunn til å etterlysa eit sterkare engasjement.

Her er altså barn og unge som blir tilrådd høgst nødvendig hjelp for sine psykiske vanskar, og som må venta meir enn eitt år på hjelp. Det er på vegner av dei unge, deira pårørande og lokalmiljøet som er involvert, eg stiller dette spørsmålet. Eg meiner dagens situasjon er uakseptabel.

Opptrappingsplanen skal, som helseministeren seier, gi fylkeskommunane høve til raskare og betre oppfølging. Det at driftsmidlane blir tildelte etter objektive kriterium, er eit problem for eit fylke som har ei så ung og

stadig yngre befolkning. Vil helseministeren ta initiativ til ein ny gjennomgang av kriteria?

Statsråd Tore Tønne: For det første kan jeg si meg enig i det som her blir sagt, at situasjonen er uakseptabel. Det er den generelt sett innenfor det psykiske helsevern i Norge, ikke bare i Rogaland. Det er den generelle situasjonen. Det var også situasjonen den gangen Stortinget vedtok en omfattende opptrappingsplan for over en periode på åtte år å bringe situasjonen til et nivå som vi kunne betegne som akseptabelt. Det følger faktisk av det, så ille det enn høres, at fram til denne planen er gjennomført etter forutsetningene, vil det være uakseptable tilstander innenfor det psykiske helsevern. Det er en tragisk situasjon, men jeg har ikke et godt svar på hvordan man på en fornuftig måte kan forsere opptrappingen utover det som er vedtatt av Stortinget. Det er en stor oppgave og et stort ansvar å gjennomføre den opptrappingsplan som er vedtatt. Det er førsteprioritet nå. Jeg skal selvfølgelig se på og vurdere andre muligheter til å komme raskere fram, enten det er for Rogalands del eller andre, men jeg kan ikke her og nå love noe om hvordan det kan skje.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg er glad for den breie støtta som det var i Stortinget for sentrumsregjeringa sitt forslag om ein opptrappingsplan som skulle gå over åtte år. Eg forventar ikkje at alle problem skal vera løyste på få år. Men i Rogaland er altså situasjonen den at fylket ligg høgt og når det gjeld barnevernsstatistikk. I tal kan ein faktisk samanlikna seg med Oslo. Forholda innan barnevern kan indikera at ein og innan barne- og ungdomspsykiatri har behov i eit omfang som ligg over landsgjennomsnittet, men så tilseier altså dagens opptrappingsplan at ein framleis etter åtte år vil liggja under landsgjennomsnittet.

No har helseministeren tatt til orde for statleg overtaking av spesialisthelsetenestene ut frå argumentet meir likeverdige helsetenester. Er det slik at han, dersom han får det som han vil der, då kjem til å føreslå ei anna fordeling?

Statsråd Tore Tønne: Det ligger ikke i de forslag som nå er fremmet for Stortinget om en statlig overtakelse av spesialisthelsetjenesten, noe konkret forslag om en forandring i fordelingskriteriene for de midler som følger av opptrappingsplanen for psykisk helsevern. Vi vil fortløpende vurdere gjennomføringen av den planen for å sørge for at de midlene på best mulig måte kommer dem som trenger det, til gode rundt omkring i landet. Det er ikke slik at noe er helt fastlåst i en slik sammenheng. Det viktigste må tross alt være også her å få mest mulig ut av midlene til fordel for befolkningen og for pasientene som trenger det, og i det ligger også at vi må se hvordan vi best mulig kan fordele midlene mellom de enkelte områder av landet. Men utover det kan jeg ikke her love en bestemt eller en konkret endring i forhold til den plan som nå gjennomføres.

S p ø r s m å l 1 1

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Åse Wisløff Nilssen til helseministeren, vil bli svara på av helseministeren på vegner av sosialministeren.

Åse Wisløff Nilssen (KrF): Jeg har tillatt meg å stille dette spørsmål til sosialministeren, men jeg er glad for at helseministeren svarer:

«Fra 1. januar 2001 ble det innført egenandel på datautstyr som hjelpemiddel for funksjonshemmede. Datautstyr er viktig for å kompensere for en funksjonshemning, for å gjøre graden av funksjonshemningen minst mulig og for å lære å leve med sin funksjonshemning på en verdig måte. Egenandelen har ført til at mange av økonomiske grunner ikke får datamaskin verken på skolen eller hjemme.

Er egenandelen i strid med prinsippet om gratis skolegang i opplæringsloven, og vil egenandelen på datautstyr bli fjernet?»

Statsråd Tore Tønne: Stortinget vedtok en engangsavgift på 2 000 kr pr. bruker ved utlån av standard datautstyr i forbindelse med statsbudsjettet for 2001. Bakgrunnen var at slikt datautstyr er blitt så alminnelig at tiden var inne til å vurdere det på linje med alminnelige «hvite- og brunevare» i hjemmet, som kjøleskap, komfyr, fjernsynsmottaker mv. Det gis generelt ikke stønad til hjelpemidler som vanligvis også brukes av mennesker uten funksjonshemninger. Avgiften betales ved første gangs utlån eller ved utskiftning av standard datautstyr. Hjelpemiddelsentralene låner ut datamaskiner av høy standard og med lang levetid, slik at det vil gå mange år mellom hver gang bruker måtte betale denne avgiften.

I etterkant av stortingsvedtaket har det kommet fram at å pålegge brukere, dvs. elever, denne engangsavgiften kan være i strid med opplæringsloven.

Sosial- og helsedepartementet har derfor tatt kontakt med Kirke- og utdanningsdepartementet for å få dette nærmere avklart. Kirke- og utdanningsdepartementet legger til grunn at i den grad en ytelse eller et hjelpemiddel er et ledd i oppfyllelsen av retten til grunnskoleopplæring, skal hjelpemiddelet være gratis for eleven. Tilsvarende gjelder for videregående opplæring og videregående opplæring spesielt organisert for voksne.

Sosialministeren er på dette grunnlag innstilt på å vurdere saken på ny og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Åse Wisløff Nilssen (KrF): Jeg takker for svaret og er glad for at dette skal vurderes på nytt, og at det da vil komme tilbake til Stortinget. På hvilken måte det skal gjøres, tror jeg også vi trenger en debatt om da.

Det å være funksjonshemmet i forhold til skriftspråket er en stor utfordring, og feilbehandling og mangelfull behandling kan være livstruende. Da tenker jeg på de lese- og skrivehemmede spesielt, som er noen av storforbrukerne, for en stor gruppe av dem låner datautstyr. Det er skolevesenet og ikke helsevesenet som diagnostiserer, behandler og kan påvirke graden av funksjonshemning i

forhold til det informasjons- og kompetansesamfunnet som vi lovpriser, og det er meget uheldig at Utdanningsdepartementet og Sosial- og helsedepartementet ikke samkjører sine tiltak for denne gruppen funksjonshemmede. Vi har sett tidligere eksempler på det. Vil statsråden påse at det blir et tettere samarbeid mellom departementene?

Statsråd Tore Tønne: Den behandling som i hvert fall nå skjer av denne saken, er et uttrykk for at man for det første vel må erkjenne at det ikke har vært en god nok samordning i utgangspunktet, men at det nå er en slik samordning, som også vil føre til at dette spørsmålet blir vurdert på nytt, og det blir lagt fram for Stortinget på egen måte. Hvorvidt det blir i en salderingsproposisjon senere i år, eller det vil bli i forbindelse med neste års budsjett, kan jeg ikke svare på nå, men det vil i hvert fall bli gjort på en slik måte at også det som eventuelt er gjort feil i denne saken, vil bli rettet opp, slik at det ikke skal bli til noen skade eller ulempe for dem det gjelder.

Åse Wisløff Nilssen (KrF): Jeg er, som jeg sa, fornøyd med at det er helseministeren som svarer, rett og slett fordi en del av bivirkningene ved feilbehandling og mangelfull oppfølging av de med spesifikke lese- og skrivevansker/dysleksi – i tillegg til atferdsproblemer og lærevansker som det mest framtreddende – også er at man blir mentalt trett eller deprimert. Denne gruppen sliter med å få dette akseptert og bli tatt på alvor, og disse problemene begynner veldig tidlig i skolen. Så jeg håper at statsråden også kan ta det med tilbake og se litt på hvordan det kan ordnes i forhold til både psykologer og psykiatere, som bør ha kunnskap om denne type funksjonshemming. I tillegg har man døgnåpne saksbehandlingstilbud via Internett, bl.a. Rikstrygdeverket ser ut til å legge mer og mer informasjon ut på den måten. Det er en ny barriere for denne gruppen. Vil statsråden se på det også?

Statsråd Tore Tønne: Jeg er oppmerksom på de problemer som de forholdene som representanten peker på, her skaper for dem det gjelder, ikke minst for barn og ungdom med lese- og skrivevansker og dysleksi. Jeg er i dag gjort ytterligere oppmerksom på det ved denne ordvekslingen, og jeg lover at jeg skal ta de synspunkter som her er kommet, behørig med i den videre behandling av denne saken.

S p ø r s m å l 1 2

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg vil stilla følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«I Asker og Bærums Budstikke har det kome fram at vegsjefen i Akershus ikkje ønskjer å utgreia den traséen lokalbefolkninga og Bærum kommune ønskjer for E16. Det vert òg hevda at ei slik utgreiing vil forseinka utbygginga kraftig.

Vil statsråden ta initiativ til at også den løysinga som er ønskt av Bærum kommune og lokalbefolkninga, vert utgreidd?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Planlegging av E16 mellom Wøyen og Bjørum har i de siste ti årene skjedd med bakgrunn i en miljørevisjon av tidligere godkjent kommunedelplan. Statens vegvesen Akershus har utarbeidet et forprosjekt i flere alternativ basert på tidligere plan, men med flere tunneler. Skui Vel har lansert et alternativt forslag basert på en lang tunnel fra Økri til Bjørum.

Formannskapet i Bærum har i vedtak 1. november 2000 bedt om at videre planlegging skulle skje i tråd med godkjent kommunedelplan for Wøyen-Bjørum, dog slik at linjeføringen følger Skui Vels forslag i tunnel gjennom terrengets høyeste punkter. Vegvesenet har tatt med en tilpasset versjon av Skui Vels forslag i den videre planleggingen, som også er tilpasset godkjent kommunedelplan.

Det opprinnelige forslaget fra Skui Vel vil føre til høyere anleggs- og driftskostnader og avviker dessuten vesentlig fra godkjent kommunedelplan. Dette kan medføre krav om full konsekvensutredning, noe som vil føre til forsinket gjennomføring av prosjektet.

Flere løsninger blir nå vurdert. Endelig valg vil bli gjort av Bærum kommune, etter plan- og bygningslovens bestemmelser.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg takkar for svaret, men eg følte vel ikkje at statsråden svarte på spørsmålet om han kunne forsikra at planen som Skui Vel stiller seg bak, og som kommunestyret har stilt seg samrøystes bak, òg blir vurdert. For ein har vel inntrykk av at ein vurderer ulike alternativ, men at det alternativet som både er mest miljøvennleg, tar omsyn til eventuell utviding av vegkapasiteten, dersom det blir nødvendig fordi trafikkgrunnlaget stig, og òg tar best omsyn til bumiljøet i dette området, ikkje ser ut til å bli vurdert dersom vegsjefen gjer det slik som han vil.

Øg då er spørsmålet mitt – eg må faktisk gjenta det: Vil statsråden sørgja for at den totale planen som Skui Vel har stilt seg bak, og som òg kommunestyret har stilt seg bak, blir med i den vidare vurderinga?

K e n n e t h S v e n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Etter mine informasjoner er det slik at vegsjefen har tatt med seg denne planen i sin planlegging, og at hovedpunktene i planen nå er med i forhold til de forslag vegsjefen presenterer i reguleringsplansammenheng. Identisk med velets plan er det – så vidt jeg har fått opplyst – ikke, men de vesentligste punktene er med.

Det som er viktig, er selvsagt å få til to ting. Det ene er å få en linjeføring og en plan som man er tilfreds med lokalpolitisk, og selvfølgelig også de som bor i området, samtidig som det haster veldig med å få gjort noe med E16. Da må vi kombinere dette med at vi må forholde oss til plan- og bygningsloven. Og da er det selvsagt slik at det er ønskelig å unngå full konsekvensutredning, for-

di det vil ta en god del tid. Det er alle disse hensynene vegsjefen samtidig forsøker å hensynta.

I siste runde vil det jo også være slik at det er kommunestyret i Bærum som skal vedta reguleringsplanen, og er det da slik at man ikke har tatt hensyn til kommunen, vil det helt klart komme fram i den sammenheng.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Problemet er at viss ein ikkje tar det innspelet på alvor, og faktisk har med den planen som Skui Vel har stilt seg bak, og som òg kommunen har stilt seg bak, har ein ikkje det alternativet i Bærum kommunestyre når dei ein gong skal vera med og vedta dette, slik at det faktisk kan ta endå lengre tid før ein kan setja i gang med bygginga.

No har befolkninga i dette området venta i 18–20 år på å få ein skikkeleg veg, og då trur eg faktisk at dei vil ta på seg å ha det tolmodet som må til for å få ei skikkeleg konsekvensutgreiing av deira alternativ. Det er betre for befolkninga å få eit godt, miljøvennleg og framtidretta alternativ enn eit alternativ som det blir tungt for dei å leva med i mange generasjonar framover. Så eg har lyst til å avslutta med å oppfordra samferdselsministeren til å be vegsjefen òg ta med seg den fullstendige planen som Skui Vel og Bærum kommune stiller seg bak, for befolkninga sin del og for framtida sin del.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er nesten oppsiktsvekkende å be om at man utreder en plan som forutsetter en ny konsekvensutredning, for det vil ta ytterligere to år. Og jeg er uhyre opptatt av at vi får gjort noe med forholdene rundt E16, fordi befolkningen der bl.a. gjennom aksjoner har markert at de ønsker hurtig framgang i dette prosjektet. Vi må klare å kombinere det med å ta med oss de vesentligste hensynene i den planen som Skui Vel har lagt fram, i den hensikt at vi kan få oppslutning om planen i kommunestyret. Det har vegsjefen lagt opp til. Jeg har tillit til at han også legger det til grunn i det videre arbeidet fram mot behandlingen av reguleringsplanen, med sikte på at vi skal få en god løsning i dette området.

S p ø r s m å l 1 3

Øystein Djupedal (SV): Mitt spørsmål går også til samferdselsministeren:

«I en rapport utarbeidet av SINTEF på oppdrag for Samferdselsdepartementet slås det utvetydig fast at både bedrifts- og samfunnsøkonomisk blir en ny godsterminal lokalisert til Leangen i Trondheim ulønnsom. Det betyr at de premisser som Jernbaneverket har gitt Samferdselsdepartementet og Stortinget, er misvisende.

En ny godsterminal på Leangen er og har vært meget konfliktfylt, og når det nå på toppen av alt viser seg at den er ulønnsom, vil statsråden ta initiativ til å skrinlegge prosjektet en gang for alltid?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: I slutfasen av arbeidet med Nasjonal transportplan 2002-2011 reiste Jernbaneverket tvil om lønnsomheten ved og tidspunktet

for flytting av godsterminal fra Brattøra til Leangen. Samferdselsdepartementet valgte i transportplanen å legge til grunn at godsterminalen skulle flyttes, men varslet om at Jernbaneverket skulle gjøre en fornyet vurdering av prosjektet, i nært samarbeid med Statens vegvesen og Trondheim kommune.

I den fornyede vurderingen konkluderte Jernbaneverket med at tidspunkt for investering i ny terminal på Leangen bør utsettes og tas opp til ny behandling i revisjonen av Nasjonal transportplan 2006-2015. Jernbaneverket mener at det ut fra en isolert jernbanefaglig vurdering ikke er rasjonelt å bygge ny godsterminal nå, så lenge kapasiteten på Brattøra anses tilfredsstillende, og sett i sammenheng med andre høyt prioriterte oppgaver for jernbanen. Jernbaneverket understreker imidlertid at Leangen fastholdes som lokaliseringsvalg.

Flytting av godsterminalen må ses i sammenheng med byggingen av Nordre avlastningsveg i Trondheim. Den foreslåtte vegløsningen forutsetter at jernbanespor som frigis på Brattøra ved flytting av godsterminalen, skal benyttes til vegtrasé. Når en skal vurdere valg av løsninger, kan en derfor ikke betrakte godsterminalen isolert, slik det er gjort i den SINTEF-rapporten som er bakgrunnen for representanten Djupedals spørsmål. Av den nevnte fornyede vurderingen framgår at en utsettelse av flyttingen vil gi merkostnader for Nordre avlastningsveg i størrelsesorden 220 mill. kr ved valg av en midlertidig vegløsning. Jeg mener at en slik fordyring av prosjektet for å kunne utsette investeringen i ny godsterminal, er dårlig samfunnsøkonomi.

Jeg vil også peke på at det vil være svært uheldig for Trondheim kommune dersom det oppstår usikkerhet rundt flyttingen av godsterminalen og gjennomføringen av Nordre avlastningsveg, som er det viktigste miljø- og byutviklingsprosjektet i Trondheimspakka.

På denne bakgrunn bad Samferdselsdepartementet i brev av 25. april 2001 om at Jernbaneverket ved endelig fastsettelse av sitt handlingsprogram for perioden 2002-2011 legger inn midler til bygging av ny godsterminal på Leangen i henhold til de opprinnelige forutsetninger i Nasjonal transportplan.

Øystein Djupedal (SV): Det som kommer frem i statsrådets svar, er jo at en godsterminal på Leangen ikke bør bygges. Hvis man skal investere mange hundre millioner kroner i en godsterminal som både er bedriftsøkonomisk ulønnsom og samfunnsøkonomisk ulønnsom, og som Jernbaneverket på toppen av alt sier at de ikke har bruk for – i hvert fall ikke før 2008, kanskje på et senere tidspunkt – men den skal bygges fordi det er planlagt en veg som heter Nordre avlastningsveg, blir dette å snu argumentene helt på hodet. Det som vi må ta hensyn til, er om det er slik at en godsterminal lokalisert på Leangen møter de mål som samfunnet, Trondheim by og distriktet har bruk for. Mange av de premissene som er gitt for lokalisering på Leangen, har i etterkant vist seg å være feil. Man ekspanderer stadig vekk i forhold til hva som skal ligge på Leangen, og kommer i stadig dypere konflikt med alle beboere og næringsdrivende i dette om-

rådet. Det betyr at for Trondheim og for Jernbaneverket ville det desidert beste være å finne en alternativ lokalisering, og her har mange ulike forslag kommet opp. Stortinget har valgt å forsere byggingen av Leangen, som er meget uheldig. Jeg forstår det dit hen nå at samferdselsministeren er enig i at både bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk bør ikke denne bygges på Leangen, men at det er andre grunner til at den bør bygges.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det framgikk ikke av mitt svar at jeg sa at godsterminal på Leangen vil være ulønnsom. Det framgikk derimot av mitt svar at Jernbaneverket har gitt uttrykk for at den ikke er lønnsom *nå*. Derimot er det åpenbart at Brattøra har begrensninger over tid. Det er ingen tvil om at hvis man virkelig vil satse på å få gods fra veg over på bane, må man satse på knutepunkter. Man må satse på utvikling av terminaler så vel i Trondheim som andre steder. Det er dette det dreier seg om.

Det har vært en lang fight i Trondheim, og det er åpenbart at den fighten ikke er slutt. Det har også preget bl.a. kommunevalget. Jeg legger til grunn at det er lokalpolitisk avklart at godsterminalen skal lokaliseres til Leangen. Jeg er ikke i tvil om at det å bygge en godsterminal i Trondheim vil over tid styrke jernbanetransporten. Jeg ser det slik at dersom man ikke tar sikte på å gjøre det, vil det motsatte skje, og jeg trodde jeg hadde en forbundsfelle i Sosialistisk Venstreparti i å utvikle dette. Tidspunktet må ses i lys av Nordre avlastningsveg, og jeg er redd for at en utsettelse er en varig utsettelse. Derfor må vi velge, og vi må velge det samfunnsøkonomisk beste.

Øystein Djupedal (SV): Med all respekt må jeg vel si at det stokkes litt kort her. Det som framkommer, er at dette prosjektet er samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk ulønnsomt. Det er det det er snakk om på denne lokaliseringen, på denne konfliktfylte tomten som heter Leangen. Jeg er helt enig med samferdselsministeren i at Midt-Norge har bruk for en ny godsterminal, men det ligger et stykke frem i tid. Det betyr at man må tenke nøye over hvilken lokalisering man faktisk ønsker. Denne lokaliseringen som er foreslått på Leangen, er foreslått der av én enkelt grunn. Det er et langt, rett strekk som gjør det mulig å tømme et helt tog samtidig. Det finnes andre rette strekk, hvis det er den viktigste begrunnelsen. Når man så entydig fastslår at dette tomtevalget er både konfliktfylt og samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk ulønnsomt, men bruker et vegprosjekt som begrunnelse for å bruke mange hundre millioner på en godsterminal som man ikke engang trenger før i 2008, da har samferdselsministeren en svært dårlig sak. Jeg hadde gjerne sett at han på nytt tok opp med Trondheim kommune og Jernbaneverket hvordan man sammen skal klare å finne en løsning, til gagn for jernbanen, men også til gagn for beboere og næringsdrivende på dette området.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det jeg sa i mitt hovedsvar, er at det er samfunnsøkonomisk ulønnsomt å

vente med å bygge terminalen, fordi det vil fordyre vegprosjektet Nordre avlastningsveg, som det for øvrig er bred oppslutning om. For øvrig gleder det meg at vi er enige om at det skal bli en terminal i Midt-Norge.

Så sier representanten Djupedal at begrensningene på Brattøra ligger et stykke fram i tid. Jeg er helt sikker på at representanten Djupedal vet bedre enn meg hvor lenge man har diskutert lokalisering av godsterminal for jernbanen i Trondheim. Hvis man skal bruke den tiden man hittil har brukt for å komme fram til Leangen, på å komme fram til et alternativ, blir det neppe i vår tid. Jeg tar sikte på å gjøre noe med jernbanetransporten i vår tid, og da ser jeg at dette er veien å gå nå, både for Jernbanen totalt sett på lengre sikt og også samfunnsøkonomisk sett på kortere sikt.

S p ø r s m å l 1 4

Rikke Lind (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Kriterier for statlige midler til kollektivtransport til sjøs legger vekt på kjørte kilometer, og ikke hvor mange mennesker som blir fraktet, eller rushtidskostnader. AS Nesodden-Bundefjord Dampskipsselskap fraktet i fjor 2,6 millioner kollektivreisende på Oslofjorden, i stor grad rushtidsreiser. På grunn av de statlige kriteriene får denne type kjøring lite støtte.

Ønsker statsråden å bidra til mer kollektivtransport på Oslofjorden, og vil statsråden vurdere kriteriene for tilde-
ling?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: I rammeoverføringene til fylkeskommunene blir utgifter knyttet til lokal rutedrift fordelt etter seks kriterier, herunder «antall kilometer rutenett til sjøs». I spørsmålet vises det til at dette kriteriet bidrar til å diskriminere sjøruter i sentrale strøk med mange passasjerer. Etter min mening bør en se på den samlede virkningen av alle kriteriene, da de ulike kriteriene drar i ulik retning. Som eksempel kan jeg vise til kriteriet «antall innbyggere», som i dette tilfellet trekker i en annen retning enn det forhold som blir påpekt i spørsmålet.

Representanten Lind spør om jeg vil bidra til mer kollektivtransport på Oslofjorden. Som kjent er ansvaret for driften av lokale ruter i vårt system tillagt fylkeskommunene. Jeg må derfor be om forståelse for at jeg ikke kan ta stilling til spørsmål som angår konkrete rutestrekninger. Staten har imidlertid et ansvar for å sikre fylkeskommunenes økonomi, slik at de blir i stand til å gi befolkningen et tjenlig kollektivtilbud. Jeg vil i denne sammenheng vise til den styrkingen av kommuneøkonomien som denne regjeringen har bidratt til.

Når det gjelder kriteriene som inngår i rutedelen av kostnadsnøkkelen for rammeoverføringene til fylkeskommunene, varslet Regjeringen i kommuneøkonomiproposisjonen for 1997 at den ville sette i gang utredningsarbeid på dette området. En orientering om status og videre framdrift i dette arbeid vil bli gitt i kommuneøkonomiproposisjonen 2002.

Rikke Lind (A): Jeg takker for det positive svaret. Jeg tolker det slik at statsråden vil gi disse kriteriene en vurdering i kommuneøkonomiproposisjonen 2002. Jeg forutsetter at en slik gjennomgang tar utgangspunkt i ønsket og målet om at flest mulig skal kunne reise kollektivt. Mange mennesker er nemlig avhengig av i sin hverdag at kollektivtilbudet fungerer, og at det har en pris de kan leve med. Særlig i Oslo- og Akershus-regionen vet vi at rushtidsproblematikk, kø på veiene, gjør at det at kollektivtilbudet fungerer, er helt avgjørende.

Nesodden-Bundefjord Dampskipselskap er i en helt spesiell situasjon. Det er det selskapet i landet som frakter flest kollektivreisende, og Nesodden er den kommunen som har desidert høyest kollektivandel i hele Norge. Det sier noe om perspektivet i forhold til satsing på båttrafikk på Oslofjorden.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg vil gjenta fra mitt hovedsvar at i den proposisjonen som ble bebudet rundt kommuneøkonomiproposisjonen 2002, vil vi komme med status omkring dette arbeidet som ble igangsatt etter varslingen i 1997. Det vi tar sikte på i dette arbeidet videre, er å innrette all kollektivstøtte slik at man får flest mulig over på kollektive transportmidler. Vi må altså kort og godt gå gjennom alle støtteordningene med sikte på å innrette dem slik at vi stimulerer til å hente nye passasjerer, og ikke minst sørge for å frakte de nåværende passasjerene på en god måte, enten gjennom å forbedre eksisterende ruter eller gjennom å legge opp ruter slik at man nettopp når dette målet. Selvsagt vil dette være spesielt viktig i de mest folkerike områdene våre, og det er jo ikke minst dette området.

S p ø r s m å l 1 5

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille samferdselsministeren følgende spørsmål:

«Mellom Rena og Hamar har NSB kjørt med buss som en erstatning for de daglige 8 togavgangene siden begynnelsen av mars. Dette opphører rundt 30. april 2001.

Ser statsråden dette busstilbudet til de reisende som såpass interessant at han kan tenke seg å fortsette dette i framtiden, da buss ofte er bedre og ikke minst mer fleksibelt på enkelte reisestrekninger?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Årsaken til at NSB i en kort periode har kjørt buss istedenfor lokaltog mellom Rena og Hamar, har sammenheng med at togekspeditører som i dag brukes for å styre trafikken på Rørosbanen, for en kortere periode måtte flyttes over til Dovrebanen for å styre trafikken på strekningen Jessnes–Rudshøgda mens signalanlegget på Brumunddal stasjon har vært ute av drift. Fra og med i dag – 2. mai – kjøres alle tog på Rørosbanen i henhold til ruteplanen for strekningen.

Som varslet i St.meld. nr. 46 for 1999-2000 Nasjonal transportplan 2002-2011 vil departementet i samband med inngåelse av ny rammeavtale med NSB BA foreta en nærmere vurdering av statens kjøp av persontrans-

porttjenester for region- og lokaltog for perioden 2002-2005. I den sammenheng vil det også være naturlig å se på hvilke strekninger buss kan være et godt alternativ for, i forhold til tog.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg tolker som positivt for de reisende, ved at NSB BA vil foreta en nærmere vurdering av statens kjøp av persontransporttjenester. Det som er viktig, er at de reisende får et så godt tilbud som mulig. Dette må bl.a. innbefatte billettpriser, hyppighet på avganger, fleksibilitet, sikkerhet og flere ting. Det har kommet positive signaler fra noen av de reisende i den perioden da buss har erstattet åtte togavganger daglig på strekningen Rena-Hamar. Har statsråden registrert tilsvarende signaler i dette tilfellet eller eventuelt i andre, tilsvarende situasjoner?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: La meg først understreke at selv om NSB i en periode har satt inn buss, vil det i seg selv ikke være en argumentasjon for å legge om fra tog til buss. Det må være en total gjennomgang av hva som er mest tjenlig for passasjerer og for samfunnet, når man skal beslutte hvorvidt man skal transportere mennesker med tog eller med buss.

Men under alle omstendigheter er det mitt mål at vi må få flest mulig mennesker over fra privatbil til kollektivtransport. Jeg ser gjerne at vi kan bygge på toget, men det er åpenbart at som et alternativ til privatbilen er bussen langt å foretrekke, idet det er best å få folk over på kollektivtransport, både av hensyn til miljø og ikke minst av hensyn til trafikksikkerhet og dermed passasjerene selv.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden en gang til for positive signaler.

Jeg har fått meg forelagt tall – uten at jeg kan gå god for dem, dessverre – at for de kostnader som persontogene innebærer i dette tilfellet, kunne man hatt ca. 10 flere, dvs. 18, bussavganger i døgnet. Jeg understreker at jeg ikke kan gå god for disse tallene. Kan statsråden antyde noe om at det kan være en snev av riktighet i dette?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er særdeles krevende å bekrefte snev av realisme, for det må nesten være slik at enten er det riktig, eller så er det ikke riktig.

Men jeg vil bekrefte at vi vil gå inn og se nettopp på kostnadene. Det er en viktig side ved det, likeså vel som det er en viktig side å se på hva som tjener passasjerene for at vi skal få fram den totalitet som vi vil ha, nemlig et godt kollektivtilbud som folk vil bruke. Da er det også om å gjøre at vi bruker pengene på den beste måten.

Men jeg vil føye til at det er i og for seg ikke noe mål i seg selv å bruke minst mulig penger til kollektivtransport. Målet må være å få flest mulig til å reise kollektivt, og da på en bekvem, god og effektiv måte. Det må være hovedmålet, ikke nødvendigvis å bruke minst mulig penger.

S p ø r s m å l 1 6

May Britt Vihovde (V): Eg vil stilla følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Ferjesambandet Sunde–Ranavik–Leirvik i Sunnhordland har hatt ein dramatisk auke i attståande bilar. Den 25. april var det totalt 70 attståande bilar. Både Trekantsambandet og opning av Folgefonntunnelen vil gi endå større vekst på dette sambandet. HSD har anbuds-kontrakt som gjeld for eitt år om gongen.

Er statsråden einig med meg i at det bør vera rom for fleksibilitet, slik at selskapet kan setja inn materiell som gir større kapasitet dersom trafikkutviklinga tilseier dette?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Statistikken for 1. kvartal i år, som er den sist tilgjengelige, viser en liten økning i antall kjøretøy for dette ferjesambandet sammenliknet med samme periode i fjor. Rederiet har registrert at 0,7 pst. av kjøretøyene ikke kom med første avgang. I ferjesamband som dette er målet å avvikle trafikken med mindre enn 3 pst. gjenstående kjøretøy.

For i år har rederiet og Statens vegvesen avtalt en mindre økning i rutetilbudet fredager–søndager fra 1. mai og resten av året. Verken denne eller andre anbuds-kontrakter Vegvesenet har med rederiene, hindrer tilpasninger i rutetilbudet når trafikken endres. Anbuds-kontrakter hindrer heller ikke skifte av ferje dersom endringer i trafikken gjør dette nødvendig.

May Britt Vihovde (V): Eg takkar statsråden for svaret, for det som er gått ut til bebuarane i Kvinnherad, er jo rett og slett at det er fare for at ein kan få redusert kapasitet. Og sjølv om ein ikkje har hatt ein vekst, og sjølv om ein har eit måltal på 3 pst., som ein kan akseptera, er det ganske dramatisk for dei som bur i Kvinnherad og ferdast på det sambandet og er avhengige av det, at dei må stå igjen. Når ein får ein så sterk auke at ein har 70 bilar på ein dag, og ein får ein auke frå dei tre første månadene i fjor på frå 219 til 353, er ein på ein måte med og avviser biltrafikken. Me ser jo då eit utviklingsmønster med Folgefonntunnelen der fleire og fleire vil kjøra over Kvinnherad for å koma seg til dei søre delane i fylket. Men mest dramatisk er det for dei som bur der, og som er avhengige av dette ferjesambandet.

Men dersom statsråden seier at det er moglegheiter for å setja inn kapasitet, veit han då om det er gitt signal frå vegkontoret i Hordaland til HSD om at dei har den moglegheita dersom dei ønskjer det?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: La meg først si at hva som skjedde den 25. april, har jeg forsøkt å bringe på det rene, men det er faktisk slik at fordi det var veldig mange som var opptatt nettopp med å åpne Trekantsambandet, har det rett og slett ikke vært tid til å få fram svarene på hva som skjedde den dagen. Jeg vil gjerne komme tilbake til det hvis det er noe spesielt.

Så til representantens konkrete spørsmål. Ja, det er mulig både å rokere ferjer og endre rutetilbudet, men det

må da selvfølgelig være ut fra en konkret vurdering av hvor mange som har stått igjen – som jeg sa i mitt hoved-svar, 1. kvartal 0,7 pst. Men det er åpenbart at vegkontoret både må og skal følge utviklingen fremover, og jeg forutsetter at vi også får fram den informasjonen jeg her gir, at det er mulig med den type fleksibilitet og rokeringer.

May Britt Vihovde (V): Eg er veldig glad for den presiseringa, for dette er eit veldig positivt signal å gi innbyggjarane i Kvinnherad. Eg reknar også med at ein skal oppdatera HSD på dei moglegheitene dei har.

No veit ikkje eg heller kva som skjedde den 25. april, om det var noko spesielt, men i min kontakt med selskapet fekk eg opplyst at det var så dramatisk den dagen –eg skulle prøva å få ut ein del tal – og det er på ein måte uakseptabelt.

Så gleder eg meg til å prøva dette sambandet i morgon. Då skal eg sjå om eg blir ein av dei som blir ståande att – men det får me då inderleg håpa at eg ikkje blir.

S p ø r s m å l 1 7

Christopher Stensaker (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Jeg er kjent med at det tas sikte på å oversende stortingsproposisjonen Ringeriksbanen – forkortelse av Bergensbanen i vårsesjonen. Jeg er videre kjent med at det i et brev 11. mars fra «Miljøet i bygda vår» til Samferdselsdepartementet påpekes flere feil i utredningsarbeidet som er utført, og at viktige opplysninger i saksbehandlingen ikke er sendt ut på offentlig høring til berørte instanser.

Finner statsråden på dette grunnlag at det er forsvarlig å fremme denne saken i vårsesjonen?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Etter at Stortinget fattet sitt vedtak 4. november 1996 om videre planlegging av Ringeriksbanen, har Jernbaneverket gjennomført en omfattende og grundig hovedplanutredning for to korridorer for Ringeriksbanen: over Kroksund og via Åsa.

Jernbaneverket opplyser at planarbeidet har fulgt plan- og bygningsloven hva angår krav til åpenhet, informasjon, samarbeid, medvirkning og høringsprosesser. Når det gjelder kvalitetssikring, er dette gjennomført for trafikkprognosene, kostnadsoverslagene og de samfunnsøkonomiske analysene.

På bakgrunn av kvalitetssikringen av kostnadsoverslagene og de samfunnsøkonomiske beregningene ble det høsten 2000 foretatt en revisjon av nytte-kostnadsberegningene. Ytterligere gjennomgang av materialet vil bli gjennomført før saken fremmes for Stortinget.

Sett på bakgrunn av det omfattende utredningsarbeid som er gjennomført, inklusive Jernbaneverkets selvpålagte eksterne kvalitetssikring og at selve prosessen er gjennomført i henhold til plan- og bygningsloven, er Samferdselsdepartementet så langt av den oppfatning at saken er tilstrekkelig belyst til at det nå kan tas stilling til

hvilken trasékorridor som skal legges til grunn for det videre arbeid med Ringeriksbanen.

Christopher Stensaker (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg kan ikke skjønne at det har noen hast med denne saken, da den ikke er prioritert av flertallet på Stortinget i Nasjonal transportplan 2002-2011, og det har kommet innsigelser på traseen over Kroksund. Traseen over Åsa også er problematisk.

Det er også reist spørsmål ved tre tunneler i området Vestmarka-Krokskogen-Nordmarka, som hver for seg har en lengde som tilsier to separate løp. Er dette kostnadsberegnet, og finner statsråden det fornuftig å satse på en ny banestrekning når problemene med dem vi har, står i kø når det gjelder sikkerhet?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Etter min oppfatning er det viktig å avklare korridor og trasé for Ringeriksbanen, nettopp fordi man her skal gi de omkringliggende kommuner grunnlag for en god arealplanlegging, og det er åpenbart at den båndleggingen av arealer som vi opplever så lenge det er uavklarte forhold rundt Ringeriksbanen, på ingen måte er av det gode for kommunene. Derfor er det viktig og riktig å avklare traseen.

Så er det også riktig og viktig å legge denne jernbanestrekningen inn i prioritet i forhold til de øvrige utfordringene vi har. Og vi har da, som tidligere meddelt, kommet til at den skal legges inn i prioritet etter utbyggingen av dobbeltspor til Asker. Jeg vil også understreke at selv om det kan synes forholdsvis langt fram til disse er ferdige, om snaut ti år, tror jeg det er viktig å ha planleggingen i gang også på Ringeriksbanen.

Christopher Stensaker (Frp): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Det som egentlig er mitt hovedproblem, er at Ringeriksbanen kanskje koster rundt 5-6 milliarder kr, og at vi har problemer med sikkerheten på eksisterende bane. Men jeg går ut fra at statsråden vil prioritere sikkerheten på eksisterende bane foran nye banestrekninger.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som tidligere varslet, vil vi komme til Stortinget med oppfølging av Groth-kommisjonen etter Åsta-ulykken og i den sammenheng gi Stortinget et bredt grunnlag for drøfting av sikkerhets spørsmål på jernbanen både i et kortsiktig og i et lengre perspektiv. Samtidig er langsiktige investeringer noe av det viktigste vi kan gjøre i forhold til jernbanens sikkerhet, idet nye, gode jernbanestrekninger vil medføre at vi hever sikkerhetsnivået på banene generelt. Så dette er på lengre sikt i og for seg ikke et motsetningsforhold. Vi må satse på en del kortsiktige sikkerhetstiltak nå, men på lengre sikt vil satsing på investering i nye jernbanestrekninger i seg selv være et godt sikkerhetstiltak, ikke minst i forhold til å bringe enda flere mennesker over fra veitrafikken til jernbanetrafikken.

S p ø r s m å l 1 8

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Midler er bevilget til søk etter omkomne på havet. Dagens situasjon er at det enkelte politidistrikt vurderer hvilket utstyr som skal brukes, og når det skal settes inn.

Har politiet, etter statsrådens oppfatning, den kompetanse som skal til for å rekvirere utstyr for søk etter omkomne på havet?»

Statsråd Hanne Harlem: Politiet har alltid hatt ansvar for søk etter omkomne på land, i innsjøer og vassdrag. Politiet har videre en plikt til å ta hånd om funne lik og en underrettelsesplikt overfor pårørende. I tillegg kan politiet etterforske årsaken til en ulykke, uavhengig av om det er grunn til mistanke om et straffbart forhold.

Etter opprettelsen av en særskilt ordning for søk etter omkomne på havet vurderte jeg det som riktig – ut fra hensynet til en helhetlig ansvars plassering – at politiet også fikk ansvar for denne ordningen.

Politimestrene i Stavanger og Bodø, som også er ledere for henholdsvis Hovedredningssentralen Sør-Norge på Sola og Hovedredningssentralen Nord-Norge i Bodø, er gitt i oppdrag å forvalte søksordningen. Ordningen trådte i kraft 1. januar i år og omfatter bl.a. norsk territorialfarvann, vassdrag og innsjøer samt de internasjonale havområdene som er erklærte ansvarsområder for norsk redningstjeneste. Den enkelte politimester leder søksarbeidet innenfor eget politidistrikt, mens politimestrene i Stavanger og Bodø leder og koordinerer søk etter omkomne i norsk redningstjenestes ansvarsområde utenfor territorialfarvannet.

Ved kompliserte og/eller langvarige søk vil politimesteren innhente uavhengig faglig ekspertise fra andre offentlige etater, private selskaper og institusjoner. En særskilt kompetent ledelse vil bli utpekt, og det vil bli utarbeidet egne oppgavebeskrivelser. I tillegg vil hovedredningssentralen eller lokal redningssentral sørge for at all relevant informasjon fra en eventuell forutgående redningsaksjon snarest tilføres den aktuelle politimester, og politimestrene i Stavanger og Bodø vil til enhver tid ha oversikt over tilgjengelige ressurser.

På denne bakgrunn er det min oppfatning at politiet er godt forberedt på og har tilstrekkelig kompetanse til å lede arbeidet med søk etter omkomne på havet. Jeg viser for øvrig til at Politidirektoratet innen kort tid vil sende ut retningslinjer for søk etter omkomne. Formålet med retningslinjene er å beskrive søksordningens virkeområde og gi en nærmere orientering om forhold vedrørende ledelse og ansvar, operative og økonomiske forutsetninger.

Tor Nymo (Sp): Jeg takker statsråden for svaret.

KNM «Tyr» har gjort en utmerket jobb i forbindelse med «Sleipner»-ulykken. De siste søk etter omkomne viser en tendens til at en ukritisk benytter KNM «Tyr». Det kan se ut som om dette gjøres for å synliggjøre handlekraft, men det er etter manges mening ikke en optimal

bruk av ressurser. Har justisministeren vurdert å knytte til seg en kompetent rådgiver eller et fagutvalg med koordineringsansvar for å få en helhetlig vurdering av iverksetting av søk og bruk av utstyr mv.?

Statsråd Hanne Harlem: Noen ganger er søk etter omkomne ingen vanskelig oppgave. Hvis en bil kjører utfor en brygge, er det en enkel oppgave. Når en båt som «Sleipner» går ned, er det en vanskelig oppgave. Derfor må vi ha litt ulike ordninger, avhengig av hvor komplisert søket er. Det er altså grunnen til at vi i de retningslinjene som skal sendes ut fra Politidirektoratet innen kort tid, bl.a. vil legge vekt på at politimesteren er nødt til å innhente uavhengig faglig ekspertise i de tilfellene hvor det er kompliserte søk. Og det er nettopp for å ivareta hensynet til hva en driver med når en setter i gang søk etter omkomne.

Presidenten: Spørsmål 19 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 2 0

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Det har i det siste vært rettet oppmerksomhet mot at det kan være en sammenheng mellom stråling fra høyspentlinjer og helseproblemer. I Hareid kommune er det tenkt bygd en kraftlinje som skal gå i luft noen titalls meter fra byggefeltet i Vadbakken og gjennom et fuglereservat med nasjonal status. Det er stor lokal motstand mot planene.

Vil statsråden, med bakgrunn i den lokale motstanden og føre var-prinsippet, medvirke til at linjen blir lagt i jordkabel, slik det ønskes?»

Statsråd Olav Akselsen: Noregs vassdrags- og energidirektorat gav den 7. november i fjor Tafjord Kraftnett AS og Tussa Nett AS løyve til å byggja ei kraftoverføring på 132 kV frå Nørve i Ålesund via Sula og Hareid kommunar til Hareidseidet i Ulstein kommune.

NVE har mottatt klagar på vedtaket sitt. NVE fann på bakgrunn av klagane ikkje grunnlag for å endra konsekvensvedtaket, og sende derfor saka til Olje- og energidepartementet til vidare behandling den 20. februar i år.

Representantar frå Olje- og energidepartementet hadde onsdag og torsdag i førre veke på vanleg måte møte og synfaring med klagarane i saka.

Departementet vil begynna behandlinga av denne saka no, og me vil då vurdere alle spørsmåla klagarane tar opp. I samband med denne prosessen vil departementet vurdere om det òg trengst eventuelle tilleggsutgreiningar. Departementet legg elles til grunn den forvaltningsstrategien om bruk av jordkabel som blei lagd fram for Stortinget i St.prp. nr. 19 for 2000-2001, og som Stortinget slutta seg til ved behandlinga av Innst. S. nr. 67 for 2000-2001. Strategien inneber bl.a. at alle pålegg om kabling blir bygde på eit skjønn, der ein legg særleg vekt på forholdet mellom miljø, estetikk og kostnader.

Når det gjeld dei helsemessige forholda, legg departementet til grunn dei tilrådingane som Sosial- og helsedepartementet og Statens strålevern til kvar tid gjev med omsyn til kraftleidningar og elektromagnetiske felt. Eg viser her til at Sosial- og helsedepartementet i St.prp. nr. 1 for 2000-2001 fremja forslag om at det ikkje var grunnlag for å endra forvaltningsstrategien for dette området, som Stortinget slutta seg til i samband med behandlinga av St.prp. nr. 65 for 1997-98, jf. Innst. S. nr. 252 for 1997-98.

Olje- og energidepartementet vil på vanleg måte ta kontakt med Sosial- og helsedepartementet i helse spørsmål og med Miljøverndepartementet i miljø spørsmål.

Eg håpar at representanten Kongshaug har forståing for at eg ikkje i dag kan gå nærare inn på kva som måtte bli resultatet av klagesaka før me har hatt denne saka til grundig behandling i departementet. Men eg kan garantera at me arbeider grundig med saka. Eg har personleg hatt kontakt med innbyggjarane og andre involverte, inkludert ordføraren i kommunen. Eg tar den bekymringa dei uttrykkjer, på alvor. Frå departementet si side vil me halda trykket oppe i denne saka, slik at både innbyggjarane og utbyggjarane får ei avklaring på denne saka så raskt som mogleg.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har forståelse for at han ikke vil forhåndsbehandle saken i denne salen. Det som er tilfellet, er at kraftlinjen er planlagt bygd gjennom et naturreservat som er fredet ved kgl. resolusjon, og som har status som nasjonal verdi. Det går rett nok allerede en gammel linje gjennom fuglereservatet, den var bygd før arealet ble fredet, men den nye linjen vil gå parallelt med den gamle, og det blir en gate på 50–60 meter. At det blir gitt dispensasjon for en jordkabel, er forståelig, men etablering av en kraftlinje strider absolutt mot verneformålet i planen.

Er statsråden enig i at hvis dette prosjektet blir gjennomført som planlagt, er det med på å undergrave respekten for fredede områder, og at det kan få uheldige konsekvenser ikke bare for dette området, men også i lignende tilfeller?

Statsråd Olav Akselsen: Det er sjølvsagt slik at det finst retningslinjer for kva for fysiske inngrep ein kan gjera i eit område med den type vernestatus som me her snakkar om. I det arbeidet som skal gjerast av Olje- og energidepartementet, vil me derfor har tett dialog med Miljøverndepartementet, slik at desse retningslinjene blir følgde vidare opp.

Så vil eg igjen be om forståing for at eg ikkje kan vera meir konkret enn eg er i dag, rett og slett fordi det her skal gjerast eit grundig arbeid. Dette arbeidet ville det bli lagt band på dersom statsråden allereie i dag gav svaret på kva som ville bli sluttresultatet av den behandlinga. Men dei spørsmåla som her blei tatt opp av representanten, vil sjølvsagt bli tatt svært alvorleg i den vidare prosessen.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg oppfatter det slik at statsråden har forståelse for de prinsipielle sidene i saken.

Videre vil jeg få kommentere følgende: Kommunestyret har hele tiden holdt fast på at linjen må gå i jordkabel forbi byggefeltet. I store deler av nabokommunen er framføringen planlagt som jordkabel. Beregninger viser at merkostnadene pr. husstand for dette nedslagsfeltet vil utgjøre fra 50–100 kr pr. år.

Synes ikke statsråden det er urimelig at norske myndigheter skal påføre et lokalsamfunn så store negative miljøkonsekvenser og estetiske konsekvenser for en så relativt liten innsparing som det her er snakk om?

Statsråd Olav Akselsen: Det er dessverre slik at kostnadene ved jordkabel er atskillig dyrere enn ved luftspenn, elles kunne disse problema ofte vore løyste på ein mykje enklare måte. Men det finst eit system som gjer at ein òg kan påleggja kabling der ein ut frå ei samla vurdering finn at det er den beste måten å gjera dette på. Då tar ein sjølvsagt omsyn til kostnadene dette vil medføra for utbyggjarane, men ikkje minst tar ein omsyn til dei negative verknadene eit eventuelt luftspenn vil ha. Den prosedyren vil òg bli følgd i denne saka.

S p ø r s m å l 2 1

Inge Lønning (H): Jeg har følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Biskopen i Bjørgvin hadde sin innstilling til ny domprost i Bergen ferdig 27. desember 2000. Nå er det gått 4 måneder, og det er ennå ikke skjedd noen utnevning i statsråd.» – det skulle vært en liten justering her – «med de praktiske vanskeligheter dette fører med seg, både for embetet og for søkerne.

Hva er årsaken til at utnevningen ennå ikke er foretatt?»

Statsråd Trond Giske: Utnevningen er foretatt. Vi utnevnte ny domprost i Bergen i statsråd fredag 27. april.

Inge Lønning (H): Jeg er oppmerksom på dette forhold. Spørsmålet ble innlevert sist onsdag.

Men det problemet som ligger under spørsmålet, er like uløst. Så vidt jeg har forstått, var dette en utnevningssak som var helt kurant. Det forelå ingen uenighet. Det var ingen spesielle behov for utredninger. Synes ikke statsråden at fire måneder er rimelig lang tid før man får besatt et embete, og viser ikke det at det er trekk ved vår nåværende kirkeordning som gjør at Kirkens praktiske arbeidsforhold i enkelte sammenhenger er unødig vanskelige?

Statsråd Trond Giske: Problemet som representanten Lønning viser til, er løst. Vi har tilsatt ny domprost i Bergen, så det er ikke noe problem.

Når det gjelder spørsmålet om kirkeordning, er jeg klar over at Høyre har et annet syn enn Arbeiderpartiet på det. Om det hadde tatt lengre eller kortere tid å utnev-

ne en i den type stilling med en annen ordning, kommer helt an på hvilke alternative ordninger man har for den type utnevning. Det har gått fire måneder. Men det er ikke slik at det er noen automatikk i at en biskops innstilling til ny domprost automatisk blir fulgt i statsråd. Det skal foretas en behandling. Vi begynte med den etter nyttår, og så foretok vi utnevningen nå like over påske. Så jeg synes saken er løst til det beste.

Inge Lønning (H): Spørsmålet er ikke anmeldt fordi jeg fryktet for at Bergen ikke kom til å få en ny domprost. Det regnet jeg faktisk med at byen ville komme til å få.

Jeg vil imidlertid gjerne gjenta spørsmålet: Synes statsråden det er rimelig at det skal brukes fire måneder fra departementets side på en utnevningssak som ikke er kontroversiell, som ikke har noen komplikasjoner ved seg, og hvor den endelige utnevningen faktisk følger innstillingen fra biskopen?

Jeg vil gjerne spørre mer presist om det er riktig at den egentlige komplikasjonen i denne saken er bestemmelsen i Grunnloven § 12 som sier at minst halvparten av Regjeringens medlemmer må være medlemmer av Den norske kirke for at Kongens råd skal kunne være funksjonsdyktig i kirkesaker, og at dette for den nåværende regjering medfører betydelige praktiske problemer fordi man bare fyller kvoten med en margin på én. Og hvis det er dette som er det konkrete problemet, og som har gjort denne saken vanskelig, er statsråden enig med meg i at Grunnloven § 12 er en anakronistisk bestemmelse?

Statsråd Trond Giske: Som sagt; selv om en biskop har kommet med et forslag, så skal det foretas en vurdering. Det var ulike synspunkter fra ulike kirkelige organer også i bispedømmet, så vi måtte foreta en vurdering. Uansett innstilling så er det statsråd som foretar utnevningen og står ansvarlig for den. Så det å si at saken er ukontroversiell, får stå for representanten Lønnings regning. Jeg kan også si at den var ikke spesielt kontroversiell for vårt vedkommende heller, men at det ble foretatt en vurdering, det ble det.

Hvorvidt kravet i Grunnloven til antall regjeringsmedlemmer som er medlem av statskirken, skal bestå, hører nært sammen med stat/kirke-problematikken. Jeg vet at Høyre har et annet syn. Men når vi trenger å ha et kirkestatsråd, har vi godt monn i Regjeringen til å få til det, så det er ikke noe problem å få samlet statsrådene til kirkestatsråd.

S p ø r s m å l 2 2

Rolf Reikvam (SV): Jeg har følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Stortinget understreket i Innst. S. nr. 78 for 1998-1999 om kompetansereformen at høyere utdanning fortsatt skal være gratis. Ved Universitetet i Bergen tilbys nå grunnfag kunsthistorie og medievitenskap som fjernundervisning og delfag i helseøkonomi på kveldstid mot

betaling. Kursene retter seg mot enkeltstudenter og koster mellom 15 000 og 21 000 kroner.

Mener statsråden at Universitetet i Bergen har anledning til å innføre studieavgifter på disse kursene?»

Statsråd Trond Giske: Ved behandlingen av budsjettproposisjonen for 1999 gav Stortinget sin tilslutning til forslag om at institusjoner under lov om universiteter og høyskoler skal kunne ta egenandeler av kursdeltakere for studier, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 for 1998-99. Stortinget gav samtidig Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet fullmakt til å gi nærmere retningslinjer. På bakgrunn av dette fastsatte Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet retningslinjer for egenbetaling i rundskriv F-006-00.

Spørsmålet om egenbetaling har som underliggende premiss at norsk høyere offentlig utdanning normalt skal være gratis. I innstillingen til kompetansereformen ble dette slått fast som et generelt prinsipp, og det ble forutsatt at det ikke skal tas egenbetaling av f.eks. voksne som benytter seg av utdanningstilbud rettet mot utdannings-søkende generelt.

I reglementet for egenbetaling er det bare adgang til å ta egenbetaling for studietilbud utenom grunnbevilgning og fastsatt måltall for institusjonens virksomhet. Det er følgelig en rekke kursopplegg og desentraliserte studietilbud som tilbys gratis fordi det er rom for dette innenfor tildelt budsjetttramme og måltallet knyttet til denne. Det er en klar forutsetning at adgangen til å tilby studier mot egenbetaling praktiseres på en måte som ikke går på bekostning av institusjonenes utdanningstilbud rettet inn mot studenter som får sin førstegangsutdanning, eller universiteter og høyskoleers tradisjonelle forpliktelser når det gjelder forskning og undervisning.

De kurstilbudene ved Universitetet i Bergen som Rolf Reikvam viser til, er studietilbud på deltid beregnet på yrkesaktive. Kursene i medievitenskap og kunsthistorie er klart differensiert fra de ordinære grunnfagsstudiene ved Universitetet i Bergen, både når det gjelder studieopplegg og målgruppe. 10-vektallskurset i helseøkonomi er et kurs spesielt tilrettelagt for profesjonsutdannet helsepersonell og ansatte i helsevesenet ellers.

Disse kurstilbudene er ikke finansiert over Universitetets grunnbevilgninger, men gjennom studieavgifter.

Etter mitt syn er det bra at de offentlige lærestedene viser evne til å ta i bruk nye nettbaserte undervisningsformer, og at tilbudene differensieres. Slik jeg ser det, er dette et vellykket eksempel på at Universitetet i Bergen og andre statlige utdanningsinstitusjoner ivaretar de nye oppgaver og utfordringer innenfor etter- og videreutdanning, innenfor de rammer Stortinget og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har gitt.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret.

Jeg oppfatter det slik at de to kursene ved Universitetet i Bergen vi snakker om her, kan det tas studieavgift for. Men da er jeg nødt til å gå tilbake til kompetansereformen, Innst. S. nr. 78 for 1998-99, der kirke-, utdannings- og forskningskomiteen var helt klar på at høyere

utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner fortsatt skal være gratis. Det er hovedprinsippet, og det må vi holde fast på. Og så sier også en enstemmig komite:

«Det skal ikke tas egenbetaling for voksne som nytter seg av utdanningstilbud rettet mot utdannings-søkere generelt.»

Det kan ikke være noen tvil om at disse to kursene som jeg har trukket fram her – jeg kunne sikkert funnet andre kurs ved andre utdanningsinstitusjoner, det var tilfeldig at det ble disse to kursene – retter seg mot utdannings-søkere generelt. Dette er markedsført overfor folk flest, overfor vanlige norske borgere, og det skal gi vekt-tall, og disse vekttallene kan inngå i en samlet kompetanse, altså er dette åpenbart klart grunnutdanning. Jeg oppfatter da statsråden slik at han mener det kan tas egenbetaling for grunnutdanning som skal inngå i en grad ved universitetene.

Statsråd Trond Giske: Det som Stortinget og deretter Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har slått fast, er at norsk høyere offentlig utdanning normalt skal være gratis. Dette ble – som representanten Reikvam sier – slått fast som et generelt prinsipp i forbindelse med behandlingen av kompetansereformen. Det skal ikke tas egenbetaling av f.eks. voksne som tar et utdanningstilbud rettet mot utdannings-søkende generelt.

Men det er altså åpnet for adgang til å ta egenbetaling for spesielle studietilbud. Forutsetningen er at det er studietilbud utenom grunnbevilgning og fastsatt måltall for institusjonens virksomhet. Det skal være helt spesielle kursopplegg som ikke er finansiert innenfor universitetets normale drift. Ifølge den informasjonen som vi sitter inne med i forhold til de konkrete kursene som representanten Reikvam spør om, er de innenfor dette regelverket.

Da gjenstår to diskusjoner. Enten kan vi diskutere om regelverket er galt, og at det da burde vært forandret. Det prinsippet har Stortinget sluttet seg til. Men så har vi det konkrete, om disse kursene er innenfor regelverket. Jeg er åpen for at hvis man finner kurs som brukes galt, må det rettes på.

Rolf Reikvam (SV): Dette reiser egentlig flere spørsmål. For det første bruker statsråden begrepet «normalt». Hva er egentlig «unormale kurs»? Det er det første jeg vil stille statsråden spørsmål om, og som han for så vidt også problematiserer. Jeg vil oppfatte de kursene som vi her snakker om, som normale kurs ved institusjonen. Det spesielle er at de blir tilbudt som nettundervisning, de retter seg til folk generelt. Folk melder seg på, og de skal betale. Dette er normal grunnutdanning.

Det andre spørsmålet går for så vidt ikke bare til statsråden, men kanskje like mye til Stortinget. I Innst. S. nr. 78 for 1998-99 var vi klare på at grunnutdanning skal være gratis. Vi har i tillegg åpnet for at en i spesielle tilfeller kan ta betaling for denne type kurs. Spørsmålet er: Oppfatter statsråden at det er konflikt mellom det som et flertall i Stortinget sa i Innst. S. nr. 78, og det som ble sagt i budsjettinnstillingen? Ligger det en konflikt her?

Det er viktig å få vite om han oppfatter det slik at det ligger en konflikt her.

Statsråd Trond Giske: Nei, jeg ser ikke at det er noen konflikt mellom det som Stortinget sa i innstillingen til kompetansereformen, og det som står i det budsjettvedtaket som jeg refererte til. Begge har som underliggende prinsipp at høyere utdanning i Norge normalt skal være gratis. Men vi har gitt institusjonene anledning til å ta betaling for enkelte spesielle kurs, noe som jeg tidligere har referert premissene for. Og det må selvsagt kontrolleres at hvert enkelt kurs der man bruker denne muligheten, faktisk oppfyller de kriteriene som er satt for bruk av denne type finansieringsordninger.

Så kan man diskutere om all høyere offentlig utdanning skal være gratis. I så fall tror jeg de offentlige utdanningsinstitusjonene våre ville bli sjanseløse i konkurranse med alle private som tilbyr kurs på etter- og videreutdanningsmarkedet. Her må vi klare å få til begge deler. Vi må få til et generelt gratis offentlig utdanningstilbud for høyere utdanning, men samtidig gi institusjonene mulighet til å gå inn på etter- og videreutdanningsmarkedet.

Presidenten: Sak nr. 1 er ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Harald T. Nesvik til justisministeren:

«Fra mange arbeidstakere, særlig i omsorgsykker, har jeg mottatt henvendelser om yrkesskader og om arbeidstakernes problemer med å oppnå sine rettigheter. De fleste hevder at saken går rimelig greit gjennom trygdeverket. Eventuell uførepensjon innvilges, og trygdeverket konstaterer at det dreier seg om yrkesskade. Arbeidsgiver er pliktig forsikret mot yrkesskade, men forsikrings-selskapene aksepterer ikke skadene. Det tar ofte mange år å komme frem til enighet. Arbeidsgiver, som i disse tilfeller er kommunen, yter ingen eller liten assistanse i kampen mot forsikringsselskapet, og klienten må gjennomføre hele prosessen på egen hånd til tross for at arbeidsgiver er avtalepart overfor forsikringsselskapet. Slik praksis kan ikke aksepteres, og jeg mener forsikringsselskapet bør være pliktig til å utbetale forsikringen når trygdeverket har konstatert yrkesskade.

Hva vil statsråden gjøre så yrkesskadde får sine rettigheter?»

Harald T. Nesvik (Frp): Bakgrunnen for denne interpellasjonen er at jeg er blitt kontaktet av en rekke personer som er blitt skadet under sitt arbeid i helsevesenet. Fellesnevneren for alle disse henvendelsene er at det tar svært lang tid å få utbetalt en erstatning, samtidig som svært mange føler seg fullstendig overlatt til seg selv, i en vedvarende kamp mot forsikringsgigantene.

Et annet stort problem er at systemet, slik det i dag fungerer, der forsikringsselskapenes egne utpekte og betalte spesialister forsøker å overprøve andre spesialister, medfører at de yrkesskadde føler seg mistenkeliggjort til

tross for at det eneste disse personene har gjort, er å bli skadet mens de utførte en jobb i helsevesenet. Mange av dem som kommer i denne situasjonen, opplever at den tryggheten som de trodde at de hadde gjennom kommunenes forsikringsordninger ved en eventuell skade, viser seg å bli til en ensom, årevis krangel om erstatning med gjeldende forsikringsselskap.

Jeg vil bruke et av de brevene som jeg har mottatt, som et eksempel betegnende for det svært mange har opplevd. Å bli utsatt for en yrkesskade snur opp ned på livet. Fra å være en frisk arbeidstaker havner en i en utredning i helsevesenet. Mange meninger, fra forskjellige behandlere, kan gjøre dette til en stor påkjenning for den skadde. En blir en kasteball i systemet. Begge de to som har skrevet dette brevet til meg, har blitt brutalt angrepet av psykotiske, aggressive pasienter i psykiatrien. Etter skadene skrev arbeidsgiver – som i dette tilfellet er en fylkeskommune – under på en skademelding og sendte den videre til trygdekontoret og til et meglerfirma som de hadde leid tjenester hos.

Trygdesaken er rimelig grei å få gjennom, og uførepensjonen er et faktum. Hos meglerfirmaet blir derimot saken liggende, i påvente av at det skal komme til en løsning mellom den skadde og forsikringsselskapet. I denne fasen har arbeidsgiver vært helt taus. Snart fire år er gått siden skaden oppstod, og arbeidsgiver har ikke tatt kontakt i det hele tatt. Arbeidsgiver har forsikret sine arbeidstakere for alle typer skader. Forsikringsselskapet oppnevner sine egne advokater og leger, og disse overprøver i mange tilfeller alle uttalelsene fra de behandlede instansene som en har vært gjennom etter at skaden har oppstått. Resultatet av dette er at en leier inn en privat advokat for å få en rett saksgang – en makter rett og slett ikke dette selv. Dette koster også penger.

Disse to personene skriver videre at de som arbeidstakere er organisert i store organisasjoner. Det virker som om de tillitsvalgte ikke er godt nok orientert om saksbehandlingen i slike saker. Fra å være en glad og frisk arbeidstaker står en igjen ruinert, både økonomisk og helsemessig. Den situasjonen disse personene er havnet i, er dessverre ikke enestående, men viser seg å være tilfellet for veldig mange mennesker.

Jeg vil gjerne utfordre statsråden til å svare på om dette er kjente problemstillinger, og i så fall: Hva blir gjort for å få til et regelverk som er av en slik art at de som blir skadet under sitt arbeid i helsevesenet, ikke må gjennomgå en årelang prosess for å få utbetalt en erstatning som en etter sigende har krav på?

Et annet spørsmål som en bare er nødt til å stille seg når det gjelder disse sakene, er: Hvilket ansvar har kommunene og fylkeskommunene som arbeidsgiver for disse personene for å følge opp disse sakene og eventuelt bistå, slik at den skadde arbeidstakeren ikke blir stående alene i kampen mot et stort forsikringsselskap som i utgangspunktet ikke ønsker å betale ut mer enn høyst nødvendig? Dette er jo utgangspunktet i mange saker. Mener statsråden at kommunene ikke har et slikt ansvar selv om det er kommunene som tegner forsikringen for sine arbeidstakere? Er det ikke en ansvarsfraskrivelse fra kom-

(Nesvik)

munenes side bare å leie tjenester hos et meglerfirma for dermed å ikke ville gjøre noe ytterligere for den arbeidstakeren som er blitt skadet? Dette er en sak av meget prinsipiell betydning for de mange tusen som jobber i det offentlige helsevesenet i Norge.

Jeg vil avslutningsvis i dette innlegget spørre om statsråden vil sette i gang et arbeid for å se på disse problemstillingene, slik at de ikke skal kunne oppstå i framtiden.

Statsråd Hanne Harlem: Representanten Nesvik peker på sentrale problemstillinger når det gjelder arbeidstakeres muligheter for å nå fram med erstatningskrav i yrkesskadesaker. Den som har vært utsatt for en yrkesskade, bør være sikret en betryggende, forsvarlig og ikke minst effektiv saksbehandling. Dette betyr at den skadelidte skal få utbetalt den erstatningen han eller hun har krav på etter loven, uten å måtte vente i urimelig lang tid på avgjørelsen og uten at prosessen fram til det foreligger en avgjørelse, verken er eller oppfattes som svært tungvint og byrdefull. Dagens ordning for yrkesskadedekning er ikke tilfredsstillende i forhold til denne målsettingen.

I Norge har vi to ordninger som gir rett til dekning både ved yrkesskader og yrkessykdommer, som er likestilt med yrkesskader. For det første gir folketrygdloven rett til visse særytelser ved yrkesskader og nærmere definerte yrkessykdommer. Dessuten har vi etter yrkesskade-forsikringsloven en tvungen forsikringsordning som innebærer at arbeidstakere også har rett til ytelser fra det forsikringsselskapet hvor arbeidsgiveren har tegnet yrkesskade-forsikring. Dekningen etter yrkesskade-forsikringen gir rett til ytelser i tillegg til ytelsene etter folketrygdloven og tar sikte på å gi arbeidstakeren full kompensasjon. Kostnadene ved erstatningsutbetalingene blir i stor grad tilbakeført til den skadevoldende virksomhet, som f.eks. kommune eller fylkeskommune, gjennom deres betaling av premie for yrkesskade-forsikringen. Premiebetalingen dekker i praksis også en vesentlig del av folketrygdens utgifter i forbindelse med yrkesskader, siden man har en refusjonsordning som går ut på at forsikringsselskapene skal betale et beløp tilsvarende en viss andel av utbetalt erstatning til folketrygden. Denne andelen er innbakt i premien.

De nåværende ordningene for dekning av yrkesskader reiser flere problemstillinger. Jeg viser for det første til det forhold at man har et tosporet system som innebærer at en yrkesskadesak skal vurderes både av trygdemyndighetene og av vedkommende forsikringsselskap. Selv om hovedprinsippene for hvilke skader og sykdommer som skal dekkes etter de to lovene, i hovedsak er sammenfallende, er det også enkelte forskjeller. Saksbehandlingen etter de to ordningene foregår uavhengig av hverandre. Trygdemyndighetene og forsikringsselskapene blir i prinsippet ikke bundet av hverandres avgjørelser, og det er ikke noe overordnet organ som samordner praksis.

En yrkesskadesak blir derfor gjerne gjenstand for dobbeltbehandling ved at både trygdemyndighetene og for-

sikringsselskapet tar stilling f.eks. til spørsmålet om det foreligger en yrkesskade, og hvilken grad av uførhet denne har medført. Yrkesskadesaker kan ofte være vanskelige å ta stilling til fordi de medisinske vurderingene er usikre, f.eks. vurderingen av årsaksspørsmålet. I slike saker kan det bli innhentet flere legeerklæringer, og det kan også være behov for å fremskaffe andre typer opplysninger. Når slike saker skal vurderes både av trygdemyndighetene og forsikringsselskapene, sier det seg selv at behandlingen av en yrkesskadesak kan bli omfattende og tidkrevende.

Dagens system reiser fra et samfunnsmessig perspektiv spørsmål om hva som er en fornuftig bruk av samfunnets ressurser. Jeg viser til betydningen den nevnte dobbeltbehandlingen har når det gjelder ekstra administrasjon, bruk av til dels knappe medisinske ressurser og mulighetene for å foreta en samlet oppfølging når det gjelder forebygging og rehabilitering.

Ikke minst reiser det seg imidlertid et spørsmål om skadelidtes stilling i det nåværende tosporede systemet. For mange skadelidte – kanskje de aller fleste – vil jeg anta at systemet fremstår som uforståelig og forvirrende. Og for den skadelidte føles det ofte som ekstra byrdefullt i en kanskje vanskelig livssituasjon å skulle forholde seg til to forskjellige og ikke samordnede instanser som krever sitt av medisinske vurderinger og opplysninger. I noen saker opplever den skadelidte dessuten at et krav avvises etter den ene ordningen, selv om skaden har blitt godkjent som yrkesskade etter den andre ordningen. Det er også en utfordring at i noen saker tar saksbehandlingen svært lang tid, slik at den skadelidte i praksis må vente i mange år før han eller hun får endelig svar på om skaden blir godtatt som en yrkesskade og eventuelt størrelsen på erstatningen.

På bakgrunn av de problemer jeg nå har omtalt, har Regjeringen en stund arbeidet med disse spørsmålene, bl.a. spørsmålet om harmonisering av reglene. Det har møtt på utfordringer. Regjeringen har derfor for en tid tilbake besluttet at det skal nedsettes et utvalg som skal se nærmere på yrkesskade-forsikringsordningen.

Utvalget skal vurdere hvordan yrkesskadesystemet bør organiseres for å møte de utfordringer som jeg har beskrevet. Det skal særlig se på muligheten for forenklinger og på hvordan man best kan sikre skadelidte et raskt, korrekt og effektivt oppgjør. Dette vil stå sentralt i utvalgets arbeid.

At vi har to ordninger som gir rett til dekning ved yrkesskade, er historisk begrunnet. Folketrygdlovens regler om yrkesskadedekning har røtter tilbake til vår første trygdlov fra 1894 om ulykkesforsikring for arbeidere i fabrikker. Selv om vi etter hvert har fått et mer generelt utbygd trygdesystem, er særregler om dekning i forbindelse med yrkesskader beholdt. Vedtakelsen av yrkesskade-forsikringsloven i 1989 har aktualisert spørsmålet om grunnlaget for å beholde to parallelle systemer. At folketrygdlovens regler har blitt stående, har imidlertid bl.a. bakgrunn i den kritikken som har vært reist mot yrkesskade-forsikringsordningen. Det er derfor avgjørende å se på mulighetene for endringer i yrkesskade-forsikrings-

loven før man eventuelt opphever det tosporede systemet.

Et av hovedspørsmålene utvalget skal se nærmere på, er etter dette om det kan være hensiktsmessig å overføre yrkesskadefordelene i folketrygden til yrkesskadeforsikringsordningen, men, som jeg nevnte, det forutsetter først endringer i yrkesskadeforsikringsordningen.

Det andre hovedspørsmålet utvalget skal vurdere, er hvordan man eventuelt kan organisere saksbehandlingen på yrkesskadeområdet. Utvalget vil bli bedt om å vurdere ulike organisasjonsmodeller, f.eks. om det bør opprettes et såkalt oppgjørskontor eller et klageorgan eller en nemnd til å vurdere yrkesskadesaker. Dette spørsmålet må selvsagt ses i sammenheng med spørsmålet om å avvikle det tosporede system.

Jeg håper at utvalgets arbeid raskt kan gi Regjeringen og Stortinget et godt grunnlag for å få gjennomført forbedringer i de nåværende ordningene for dekning av yrkesskader.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er positivt å høre at det er igangsatt et arbeid, og at man nå vil følge opp en del av disse problemstillingene fra Regjeringens side. Jeg vil si at det faktisk er på tide. Dette er problemstillinger som sikkert har vært kjent i flere år, og regelverket har vært veldig komplisert.

Det som er viktig nå – og jeg håper i hvert fall at utvalget vil få til det – er at regelverket og ordningene medfører at det her blir forutsigbarhet. Det må kunne bli enklere for arbeidstakere å sette seg inn i hvilke rettigheter man har, og hvordan ting fungerer dersom en slik skade som her omtales, oppstår.

En annen ting som jeg håper statsråden også kan be utvalget om å se på, er hvilken rolle arbeidsgiver skal ha i dette, for et av de største problemene for mange arbeidstakere er nettopp den ansvarsfraskrivelsen som arbeidsgiver viser. Det er viktig at man har hjelp i forbindelse med en slik sak, og at man ikke føler seg «skutt ut i intet». Det er derfor viktig at man ser på denne biten, nettopp med tanke på denne problemstillingen, for når en arbeidstaker går ut mot en forsikringsgigant, vet vi alle at det vil ta rimelig lang tid, og det koster penger for en person som eventuelt må engasjere sin egen advokat. Jeg håper at man vil se på dette som veldig viktig.

Samtidig håper jeg også at man sørger for at dette utvalget ikke bruker flere år på sin utredning. Det er dessverre ofte slik når man ber om utredninger, og gjerne store utredninger, på en del kompliserte områder, at det tar lang tid. Jeg håper at man her får et utvalg som kan jobbe rimelig raskt, slik at man i framtiden unngår slike vanskeligheter som det man til nå har hatt. For i Norge har vi en situasjon der det bl.a. ikke er så mange som kommer tilbake etter skade og jobber i helsevesenet. Det er et utpreget kvinneyrke, det er mange sykmeldinger og mange som blir skadet på jobb, særlig innenfor psykiatrien.

Det er et dumt signal å sende ut at dersom det oppstår en skade, tar det veldig lang tid før en eventuelt får et oppgjør. Derfor må vi få bedre løsninger på plass, slik at

man føler at man har en trygghet for at man kan oppnå de rettighetene som man har krav på.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg er helt enig med representanten Nesvik i at det er viktig at utvalget kan arbeide raskt. Det må selvfølgelig likevel ikke jobbe så raskt at det grunnlaget vi får, ikke blir godt nok til at vi får en god ordning. Så her må vi balansere.

Vi er også opptatt av – og det er grunnen til at utvalget for så vidt faktisk ikke fysisk er satt ned – at både mandat og sammensetning er basert på en diskusjon med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene.

Det tredje jeg vil nevne, er at når det gjelder spørsmålet om arbeidsgivers rolle, så er jeg veldig enig med representanten Nesvik i at arbeidsgiver selvfølgelig har et ansvar overfor arbeidstakere som blir skadet på jobb, har en klar forpliktelse til å følge dem opp, være interessert osv., men samtidig er det også slik at i spørsmålet om utmåling av erstatning for en yrkesskade, er det arbeidsgiver som er skadevolder, og slik sett er motpart i den konkrete saken. Dermed blir det ikke så enkelt som å si at arbeidsgiver på en måte skal ha en slags advokatrolle for arbeidstaker. Det er heller ikke sikkert at det er i arbeidstakers interesse. Så her må man på en måte klare å holde begge roller på plass samtidig. At arbeidsgiver har en forpliktelse overfor arbeidstakere som blir skadet, er det ingen tvil om, men er altså samtidig den som er skadevolder og den som i siste instans skal stå for en slags utbetaling, og er den kravet i prinsippet rettes mot.

Are Næss (KrF): Det er et alvorlig anliggende som interpellanten tar opp, og etter at denne interpellasjonen ble kjent, har også jeg fått henvendelse fra en person som er blitt offer for en slik sak. Denne henvendelsen bekrefter den problemstillingen som interpellanten har tatt opp.

Problemet for en yrkesskadd arbeidstaker er også at hun eller han synes å stå ganske alene mot en formidabel motstander, og det etter at yrkesskaden i første instans er vurdert av Trygdeverket, og innvilget. Det må være mulig å unngå dette dobbeltkjøret. Jeg har merket meg justisministerens positive svar. Hun sier at situasjonen for yrkesskadde ikke er tilfredsstillende, og statsråden påpekte i sitt innlegg en rekke svakheter ved det någjeldende regelverk. Jeg håper at det utvalgsarbeid som statsråden skisserte, resulterer i et enklere regelverk innen overskuelig fremtid.

Jeg hadde tidligere i dag, i spørretimen, et spørsmål som gjaldt kompetanse og overprøving av helsefaglig kompetanse i forbindelse med UDIs vurdering av legeerklæringer når det gjelder hjemsending av asylsøkere og flyktninger som har fått påvist tuberkulose. På dette området vi snakker om her, mener jeg Rikstrygdeverket har kompetanse. Jeg bestrider heller ikke den kompetanse som innehas av legene som er tilknyttet forsikringsseksjonene, men disse er jo på en måte part i saken, og etter mitt skjønn ville det være ryddigere dersom en fikk fjernet denne doble saksgangen, både med hensyn til tilliten til systemet og med hensyn til tryggheten for den enkelte yrkesskadd arbeidstaker.

Ola D. Gløtvold (Sp): Det er et viktig område som denne interpellasjonen tar opp, og for dem det gjelder som får en yrkesskade – ikke minst innenfor omsorgsyrket, som har vært berørt her – er det også viktig at man får en rask avklaring, og at man kan få den erstatning som man er berettiget til.

At området er komplisert, kan en vel innrømme. Det betyr at dette må ta noe tid, men når yrkesskaden er konstatert av den instans som skal prøve slike spørsmål, burde saksgangen videre være både raskere og mindre komplisert.

Statsråden nevnte at dette var hjemlet i to lover, både i folketrygdloven og i yrkesskadetrygdloven, og jeg håper at statsråden kan nå fram med det som nå blir skissert av henne og hennes departement, om at man skal prøve å få til en best mulig samordning av dette, og at det eventuelt kan skje gjennom en ordning med et oppgjørskontor.

Vi har jo en ordning når det gjelder pasientskadeerstatning, og den ordningen har vært utprøvd og har nå fått sin endelige behandling her i Stortinget. Jeg synes at et system lagd etter samme lest som pasientskadeerstatningsordningen burde kunne være en mal som i hvert fall også kunne være noe av mandatet for et utvalg som skal se nærmere på dette. Og jeg vil bare videre oppfordre statsråden til snarest mulig å få nedsatt et utvalg og gitt det et mandat, slik at en kan få en bedre praktisering av dette, så folk slipper å vente lenge etter at det er konstatert yrkesskade, med å få den erstatning som man er berettiget til.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det er flere problemstillinger knyttet til spørsmålet om yrkesskade enn det interpellanten tar opp. Det ene er det ulogiske at sakene kan få helt forskjellig utgang, ut fra om det behandles av folketrygden eller av private forsikringsselskap via bl.a. deres rådgivende leger, der det i hvert fall for undertegnede synes åpenbart at man burde hatt en samordning.

Jeg la merke til at sosialkomiteens flertall – og SV var med i det flertallet – gikk inn for at når det gjelder ordninger knyttet til pasientskader, som jo i utgangspunktet er en litt annen problemstilling, men der det likevel er en parallell, skal alle saker behandles av Norsk Pasientskadeerstatning, også de sakene som gjelder private foretak. Hvis jeg ikke husker feil, argumenterte justisministeren i forbindelse med debatten i salen imot en slik ordning, selv om jeg er litt usikker på årsaken til det. Jeg ville tenkt at det må da være logisk at man får en profesjonell instans – i regi av Rikstrygdeverket i dette tilfellet – som gjør den faglige vurderingen av om det foreligger en pasientskade, og i så fall hva slags nivå på den medisinske invaliditetsgraden som utløses. Dette er et komplisert regelverk der det i hvert fall frem til nå har vært slik at inntil 15 pst. medisinsk invaliditet ikke utløser rettigheter til yrkesskade, og derfor føler en rekke av dem som har vært utsatt for det de oppfatter som en yrkesskade, seg helt urettmessig behandlet, fordi det kan være tilfeldigheter knyttet til fastsettelsen.

Jeg vil også trekke frem et annet moment. SV fremmet forslag for drøyt to år siden om at man skulle vurde-

re en rekke yrkessykdommer på linje med yrkesskade, fordi spesielt kvinner innenfor omsorgsyrkene ut fra dagens regelverk faller utenfor. Det betyr at lidelser som nok så åpenbart skyldes belastninger i yrkeslivet, pr. dags dato defineres ut og ikke godkjennes. Og når Regjeringen nå, slik jeg oppfatter det, skal foreta en gjennomgang av yrkesskadesystemet – og jeg antar at det også inkluderer yrkessykdommer – tar jeg det som en selvfølge at man foretar en helhetlig vurdering og også ser på om det er nye grupper som burde inkluderes. Og det håper jeg at justisministeren kan kommentere, for jeg vet at en rekke kvinner innenfor omsorgsyrkene har ventet på den vurderingen. De opplever at de må gå ut av yrkeslivet på grunn av en yrkesskade, og så får de ingen erstatning for den skaden som er forvoldt, slik at også på det området er det behov for en avklaring, som jeg håper at justisministeren vil kunne kommentere.

Harald T. Nesvik (Frp): Først vil jeg bare gjenta det som jeg sa i sted, at jeg er veldig glad for at dette arbeidet nå ser ut til å være i gang fra departementets side, og at man vil begynne å se på disse problemstillingene.

Statsråden var inne på at det ennå ikke er gitt noe mandat eller nedsatt noe utvalg, men at man har jobbet med det over tid. Oppfordringen min til statsråden vil da i hvert fall bli at man nå raskt utarbeider et mandat og setter ned det utvalget som vi har bedt om, nettopp for å få forgang i dette arbeidet, for det er klart at jo lengre tid det går før man blir enig om hvilket mandat utvalget skal ha, og før utvalget blir nedsatt, jo lengre tid vil det ta før man får en avgjørelse, og før man får dette på plass. Det sier seg selv.

En av de tingene som har vært lite omtalt av andre enn meg selv, er nettopp denne følelsen som arbeidstaker har når man står alene i denne kampen, og den skal man ikke kimse av, for man føler seg veldig ofte maktesløs og får store problemer når man skal gå inn i en slik kamp alene.

Det er riktig at arbeidsgiver er motpart i denne saken, men arbeidsgiver har et ansvar overfor arbeidstaker nettopp fordi det er arbeidsgiver som på vegne av arbeidstaker har tegnet forsikringen. Og så lenge det er arbeidsgiver som står inne for de forsikringsvilkårene som gjelder, og for de ordninger som gjelder for den enkelte ansatte, har arbeidsgiver et vesentlig ansvar for å følge opp i disse sakene. Jeg håper at den biten ikke blir stående igjen når man skal se på de ordningene som er, og hvordan man skal gripe fatt i dette.

En ordning kan f.eks. være at arbeidsgiver må være med og dekke en del av de utgifter som man har i forbindelse med advokatbistand dersom advokat oppnevnes på vegne av arbeidstaker for eventuelt å kunne bistå denne.

Jeg håper at dette utvalget som skal bli nedsatt nå, blir nedsatt, og at man begynner å jobbe, slik at dette går raskt, og at det ikke går både vinter og vår både en og to og tre ganger før noe skjer. Det håper jeg at man nå tar ansvaret for.

Statsråd Hanne Harlem: Det jeg sa, og som fortsatt er riktig, er at Regjeringen har besluttet å sette ned et

slikt utvalg. Den beslutningen ble tatt for ikke så veldig lenge siden, men en stund siden. Det vi ennå ikke har gjort, er å ferdigstille mandatet og å finne de endelige navnene, men det kommer vi til å gjøre i løpet av den nærmeste måneden.

Når det gjelder spørsmålet om arbeidsgivers plikt, kan jeg også nevne at et av de andre temaene vi diskuterer på dette området, er spørsmålet om det vil være en fordel om man lovregulerte arbeidsgivers informasjonsplikt overfor ansatte om yrkesskadeforsikringsordningen på en annen måte enn i dag. Den vurderingen er vi ikke ferdige med, men det er altså ett av de temaene vi også diskuterer, bl.a. på bakgrunn av de temaene representanten Nesvik tar opp.

Så til representanten Ballos henvisning til behandlingen av pasientskadeloven. Det er klart at det som ble resultatet av Stortingets behandling når det gjaldt pasientskadeloven, må vi ta med oss i dette arbeidet, for jeg er enig i at det er noen paralleller til det som var flertallets avgjørelse der. Men samtidig har jeg lyst til å peke på at en av grunnene til at det i hvert fall er en større hump i veien på dette området, er at årsakskravet pr. i dag er annerledes i yrkesskadeforsikringsloven og i folketrykkløven, og dermed så er det rett og slett et ulikt vurderings-tema etter de to ordningene. Selv om det ikke er store forskjeller, er det små forskjeller som gjør at det er en ekstra utfordring før man kan få til en full samordning, og det er noe av grunnen til at vi må gjøre et arbeid før vi kan komme med en konklusjon som gjør at vi rett og slett får en bedre samordnet og helst en ensporet ordning i fremtiden.

Det siste representanten Ballo tok opp, var spørsmålet om yrkessykdom. Det kommer Regjeringen til å komme tilbake til, men som enhver som tenker seg om, forstår, er spørsmålet om å utvide ordningene også et økonomisk spørsmål, og dermed må dette behandles også i sammenheng hvor økonomi behandles.

Hans J. Røsjorde gjeninntok her presidentplassen.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 3

Referat

1. (255) Friluftsliv. Ein veg til høgare livskvalitet (St.meld. nr. 39 (2000-2001))
2. (256) Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning (St.meld. nr. 42 (2000-2001))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes energi- og miljøkomiteen.
3. (257) Evaluering av kontantstøtten (St.meld. nr. 43 (2000-2001))
Enst.: Sendes familie-, kultur og administrasjonskomiteen.
4. (258) Statsrekneskapsmedrekna folketrygda for 2000 (St.meld. nr. 3 (2000-2001))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
5. (259) ILOs 88. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 31. mai – 15. juni 2000 (St.meld. nr. 40 (2000-2001))
6. (260) Brann- og eksplosjonsvern (St.meld. nr. 41 (2000-2001))
Enst.: Nr. 5 og 6 sendes kommunalkomiteen.
7. (261) Samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 6/2001 av 25. januar 2001 om endring av EØS-avtalens vedlegg XV (Innlemmelse av kommisjonsdirektiv 2000/52/EF om endring av innsynsdirektivet) (St.prp. nr. 73 (2000-2001))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
8. (262) Delvis bompengefinansiert utbygging av deler av riksveg 4 i Oppland (St.prp. nr. 74 (2000-2001))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.
9. (263) Møre og Romsdal fylkeskommune sender skriv datert 23. april 2001 med uttalelse fra fylkestinget om flyavgifter
Enst.: Vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 14.